ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΤΟΣ ΚΑ΄.
ΤΕΥΧΟΣ 241—243
ΜΑΡΤΙΟΣ—ΑΠΡΙΛΙΟΣ—ΜΑΪΟΣ 1921

ΑΘΗΝΑΙ

Ὁδὸς Χαριλάου Τρικούπη 22α

"ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ,,

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: **Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ**

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ἐτησία δραχμαὶ 20.

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ δραχμαὶ 2.

ΓΡΑΦΕΙΑ Ὁδὸς Χαριλάου Τρικούπη ἀριθ. 22α

ΤΕΥΧΟΣ 241—243

ΜΑΡΤΙΟΣ—ΑΠΡΙΛΙΟΣ—ΜΑΪΟΣ 1921

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ εἰκοσαετηρὶς τῆς "Πινακοθήκης,,, εἰσήγησις Ν. Σ. Λιβαδᾶ.

Ἀναμνήσεις δημοσιογραφικῆς ζωῆς, ὁμιλία Δ. Ι. Καλογεροπούλου.

Μία εἰκοσαετία, ὑπὸ Σπ. Δε Βιάζη.

Ἑλληνικὴ καὶ ξένη τέχνη ἐν Ἀμερικῇ, ὑπὸ Β. Κανέλλου.

Τὸ γλωσσικὸν ζήτημα καὶ ἡ ἐκπαίδευσις, ὑπὸ Ε. Κολοκοτσᾶ.

Τὸ βιβλίον τοῦ στρατιώτου.

Σιναυλίαι.

Ἡ ἔκθεσις τοῦ Συνδέσμου τῶν Καλλιτεχνῶν.

Ἡ ξένη πνευματικὴ κίνησις.

Γράμματα καὶ Τέχναι. (Θέατρα—Σύμμικτα)

Ἕνεκα τῶν μεγάλων δαπανῶν τῆς ἐκδόσεως τῆς «Πινακοθήκης» ἡ συνδρομὴ τῆς ἐπὶ ἐκλεκτοῦ χάρτου ἐκδόσεως αὐξάνει εἰς δρ. 20 ἐτησίως. Ἡ συνδρομὴ παραμένει ἡ αὐτὴ (δρ. 12) διὰ τὴν ἐπὶ κοινοῦ χάρτου ἔκδοσιν. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λαμβάνουν τὴν κοινὴν ἔκδοσιν παρακαλοῦνται νὰ μᾶς εἰδοποιήσουν.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

Ὁ τελώνης Κεφαλληνίας κατέσχεν ἐν τῇ ἀποβάθρᾳ Ἀργοστολίου 4 δέματα περιέχοντα ἐξαρτήματα τέμπλου παλαιᾶς ἐκκλησίας ὁλογλύφου ἐκ ξύλου καὶ ἐπιχρύσου. Ἀντιληφθεὶς δὲ ὅτι διὰ κάρρου μετεφέροντο δύο δέματα εἰς Ἁγίαν Εὐφημίαν περιέχοντα δύο μανουάλια ἀπέστειλεν ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ ἐπιμελητοῦ καὶ κατέσχεν ἐν Ἁγίᾳ Εὐφημίᾳ ταῦτα, ἅτινα ἐκομίσθησαν εἰς τὸ Τελωνεῖον. Τὰ μανουάλια ἦσαν ὁλόγλυφα ἐκ ξύλου καὶ ἐπίχρυσα.

— Παρὰ τὴν θέσιν Ταμπούρια τοῦ Πειραιῶς ἀνευρέθη ἀρχαία ἐπιτύμβιος πλάξ, φέρουσα ἐπιγραφὴν «Χαιρίππη» καὶ τὸ ἐπίγραμμα:

«Ὅστις ἔπαινος ἄριστος ἐν ἀνθρώποισι γυναικῶν Χαιρίππη τοῦτο πλεῖστον ἔχουσ' ἔθανεν, μνῆμεῖον δὲ ἀρετῆς παισὶν ἐμοῖς ἔλιπεν».

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ

Συνδρομητῇ. Ἡ καθυστέρησις τῆς ἐκδόσεως προῆλθεν ἕνεκα ἀπασχολήσεως τοῦ Διευθυντοῦ εἰς ἐργασίας ἐπειγούσας διὰ τὴν ψυχαγωγίαν τῶν Πολεμιστῶν. Ἤδη ἡ ἔκδοσις τοῦ φύλλου ἔσται τακτική. Ὡς πρὸς τὴν ὕλην, θὰ περιορισθῇ τὸ εἰδησεολογικὸν μέρος καὶ θὰ εὐρυνθῇ τὸ λογοτεχνικόν.

Ν. Δ. — Ὁ Κήτς ἦτο νεώτατος καὶ ὡραῖος. Ὡμοίαζε μὲ τὸν Βύρωνα.

Σ. Γ.— Ἕνα τραπέζι τοῦ Μ. Ναπολέοντος ἠγοράσθη πρὸ ἐτῶν ἀντὶ 13 ἑκατομμυρίων ἀπὸ ἕνα Βιεννέζον.

Σ. Μ.— Τὸ ρεκὸρ λινοτυπιστοῦ ἐσημειώθη ἐσχάτως· 12,700 στοιχεῖα καθ' ὥραν ἐστοιχειοθέτησεν εἷς ἐργάτης.

Η ΠΡΥΤΑΝΕΙΑ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ.

Προκηρύσσει ὅτι,

1) Τοῦ ΚΑΝΔΗΛΩΡΕΙΟΥ ἀγῶνος θέμα διὰ τὸ ἔτος 1921 ὡρίσθη ὑπὸ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς «Οἱ πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τούρκων ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τούτων ὡς ἐχθρῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους μέχρι τῆς ὁλοσχεροῦς καταλήψεως πασῶν τῶν Ἑλληνικῶν Χωρῶν.» Τοῦ ἔργου θὰ προτάσσεται εἰσαγωγή, ἐξετάζουσα τὰ κατὰ τὴν Τουρκικὴν Φυλὴν ἐθνολογικῶς καὶ γλωσσικῶς, τὴν πρὸ τῆς προσελεύσεως εἰς τὸ Ἰσλὰμ ἱστορίαν καὶ τὰς μέχρι τότε σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος.

2) Τὰ χειρόγραφα εὐαναγνώστως γεγραμμένα ἐπὶ τῆς μιᾶς σελίδος τοῦ φύλλου ἄνευ διορθώσεων, πρέπει νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Πρυτανείας μέχρι τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1922 ἀνωνύμως μετὰ δελτίου ἐσφραγισμένου, φέροντος ἔνδοθεν μὲν τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως, ἔξωθεν δὲ τὴν ρῆσιν, ἥτις θὰ ὑπάρχῃ καὶ ἐπὶ τοῦ χειρογράφου γεγραμμένη.

3) Αἱ ὑποβληθησόμεναι εἰς τὸν ἀγῶνα πραγματεῖαι δέον νὰ εἶνε πρωτότυποι καὶ ἀνέκδοτοι καὶ ἐπιστημονικῶς ἐξηκριβωμέναι (κατὰ τὰς πηγάς), νὰ ὦσι γεγραμμέναι ἐν τῇ ἐπισήμῳ γλώσσῃ.

4) Εἰς τὸν ἀγῶνα γίνονται δεκτοὶ καὶ ἀλλοδαποὶ ἐπιστήμονες, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ ὑποβάλωσι τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ μεταφράσει.

5) Εἰς τὸν συγγραφέα τῆς βραβευθησομένης πραγματείας ἀπονεμηθήσεται ἔπαθλον 4.000 δραχμῶν.

6) Τὸ ἔπαθλον δύναται νὰ διανεμηθῇ, πάντως ὅμως ἡ κρείσσων τῶν πραγματειῶν θὰ λάβῃ τοὐλάχιστον 2.000 δραχ.

7) Οἱ συγγραφεῖς τῶν βραβευθησομένων πραγματειῶν ὀφείλουσι νὰ δημοσιεύσωσι ταύτας ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς βραβεύσεως, ἄλλως ὁ ἀγωνοθέτης ἐπιφυλάσσει εἰς ἑαυτὸν τὸ δικαίωμα νὰ δημοσιεύσῃ ταύτας ἐν τῇ «Βιβλιοθήκῃ Κανδηλώρου», ἣν ἵδρυσεν τῷ 1921.

Σημ. Πλείονας πληροφορίας παρέχει τὸ γραφεῖον τῆς Πρυτανείας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 4 Ἰουνίου 1921

Ὁ Πρύτανις

Χρ. Ἐλ. Μαλανδρῖνος.

Η ΕΙΚΟΣΑΕΤΗΡΙΣ ΤΗΣ "ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ,,(*)

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ Ν. Σ. ΛΙΒΑΔΑ

Ὑψηλότατοι

Κυρίαι καὶ Κύριοι

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ τὴν Θείαν Εὐδοκίαν, ἡ ὁποία μὲ κατέστησεν ἱκανὸν νὰ ἄρω σήμερον ἐγὼ τὸ παραπέτασμα τοῦ Ναοῦ τῆς Τέχνης, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον θὰ τελεσθῇ ἡ σεμνὴ αὕτη λιτανεία πρὸς τὰς Μούσας, διὰ τὰς ὁποίας ὁ τελευταῖος ἐκεῖνος τῆς Πυθίας χρησμὸς ἦτο μάταιος καὶ ἀδύνατος, διότι αἱ Μοῦσαι δὲν ἔπαυσαν νὰ ἔχουν πατρίδα των τὴν Ἑλλάδα, διότι δι' αὐτὰς οὔτε ποτὲ μέχρι τοῦδε, οὔτε ποτὲ εἰς τὸ μέλλον θὰ πέσῃ χαμαὶ ἡ δαίδαλος αὐλά, ὁποία ἦτο καὶ εἶναι καὶ θὰ ἦναι ἡ Ἑλλάς.

Εὐχαριστῶ τοὺς νομίσαντάς με ἱκανὸν νὰ εἴπω ἐγὼ τὸν ὄρθρον τῆς λειτουργίας αὐτῆς τῆς ἱερωτάτης.

Ὑποκείμενον τῆς εἰσηγήσεώς μου θὰ ἦναι ἡ πετῶντι· ὀφθαλμῷ ἐπισκόπησις τοῦ ἔργου του Περιοδικοῦ Τύπου ἐν Ἑλλάδι καὶ ἡ τοῦ εἰκοσαετοῦς τῆς «Πινακοθήκης», ἅμα δὲ καὶ τοῦ 30ετοῦς τοῦ Διευθυντοῦ αὐτῆς κ. Δ. Ι. Καλογεροπούλου.

Ὁ Περιοδικὸς Τύπος ἐν Ἑλλάδι, ὄχι ἀπότοκος τῶν περιοδικῶς ἐκδιδομένων ἐφημερίδων κατὰ τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Ἐπανάσταση πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν καὶ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐλευθέρας ἡμῶν ζωῆς, διέγραψεν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν ὁρίζοντα τροχιὰν ἀποκλίνουσαν τῆς κατευθύνσεως τῆς ἐφημεριδογραφίας καὶ διὰ τοῦτο ἔσχεν ἐν Ἑλλάδι πραγματικὴν καὶ ἀξιοσημείωτον ἐπίδρασιν, διότι τὰ πρῶτα ἑλληνικὰ περιοδικά: ἡ «Πανδώρα», ἡ «Εὐτέρπη», ἡ «Μνημοσύνη», τὰ «Μυρία Ὅσα», ἡ «Χρυσαλλίς» ἐγένοντο αἱ σπαργανιώτιδες σινδόνες καὶ τὰ λίκνα τῆς πρώτης Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας, καθ' ἣν ἐποχὴν δὲν ὑπῆρχεν ἐν Ἑλλάδι ἡμερήσιος τύπος καὶ δὴ ἀπορροφητὴς ὠκεανὸς πάσης λογοτεχνικῆς ἐκδηλώσεως, ὅπως συμβαίνει σήμερον.

Διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ ἐξεπλήρουν μέγα ἔργον, τὰ περιοδικὰ ἐκεῖνα ἐπεβλήθησαν τότε, ὄχι μόνον ἐντὸς τῶν στενῶν συνόρων τῆς γραμματοδιψοῦς μικρᾶς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μέχρι πρὸ ἐλαχίστου δούλους ἀδελφούς, οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν ὄψιν τοῦ περιοδικοῦ ἔβλεπαν μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς τὸν ἑνωτικόν των κρίκον μὲ τὴν Μητέρα· καὶ προσέτι καὶ εἰς τοὺς ἄλλους βαλκανικοὺς λαούς, οἵτινες, μὴ ἔχοντες ἀκόμη τὴν διὰ τῶν μετέπειτα ξενοκινήτων προπαγανδῶν δημιουργηθεῖσαν ἐθνικὴν συνείδησιν καὶ σεβασμὸν πρὸς τὸν ἴδιον αὐτῶν διαλεκτικὸν τύπον, ὁ ὁποῖος μόνα τὰ βάναυσα ἔργα τῆς ζωῆς ὑπηρέτει, ἀπέβλεπον πρὸς τὰς Ἀθήνας, ὡς πρὸς ἀειφεγγῆ καὶ τηλαυγῆ ἑστίαν ἀκτινοβολοῦσαν τὰς λαμπηδόνας τοῦ χριστιανικοῦ οὐρανοῦ καὶ σελαγίζουσαν τὰς πυρφόρους δέσμας τῶν Γραμμάτων καὶ τῆς Τέχνης. Διὰ τοῦτο — καὶ ὀφείλεται αὐτὸ εἰς τὸ ἔργον τῶν πρώτων ἑλληνικῶν περιοδικῶν — αἱ βαλκανικαὶ λογοτεχνίαι φέρουσιν ἀδρότατα τὰ σημεῖα τῆς ἐπ' αὐτῶν ἐπιδράσεως τῆς Ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας, σημεῖα, τῶν ὁποίων τὸ φῶς δὲν κατορθώνουν νὰ συσκοτίσουν αἱ ἐρεβώδεις ἐθνικισταὶ προσπάθειαί των, ὅπως δὲν κατώρθωσαν αὗται νὰ ἐκχύσουν ἀπὸ τοῦ σώματος τῶν βαλκανικῶν λαῶν τὸ ὑγιὲς ἑλληνικὸν αἷμα, τὸ ὁποῖον ἐχάρισεν εἰς αὐτοὺς ὁ μεταμοσχευθεὶς εἰς τὰ σώματα αὐτὰ Βυζαντιακός μας πολιτισμός.

Ἀλλὰ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παραμείνῃ ὁ Περιοδικὸς Τύπος εἰς μόνην αὐτήν, τὴν ὡρισμένην, ἐκδήλωσιν. Καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν ὅτι ἐν τῷ παραλληλισμῷ του πρὸς τὴν ἀναπο-

(*) Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Βασ. Θεάτρῳ κατὰ τὴν ἑορτὴν ἐπὶ τῇ εἰκοσαετηρίδι τῆς «Πινακοθήκης» τῇ 23 Μαρτίου.

δραστον ἐξέλιξιν, ἐξησθενώθη μικρὸν κατὰ μικρὸν ἡ μορφωτικὴ ἀποψίς του καὶ προσέλαβε μορφὴν καθαρῶς λογοτεχνικὴν καὶ ἐμφάνισιν τεχνικωτέραν τῆς παλαιᾶς. Εἰς τοῦτο συνετέλεσεν ὁ ἀντιπερισπασμός, τὸν ὁποῖον ἐδημιούργησεν ὁ ἡμερήσιος τύπος μὲ τὴν τεραστίαν ἀνάπτυξίν του, ἡ ὁποία παρεμέρισε τὸ περιοδικόν.

Ἡ ἐξέλιξις αὕτη ἔχει καὶ τὸ ἑξῆς χαρακτηριστικόν: Τὰ παλαιότερα περιοδικὰ ἀπηυθύνοντο κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν οἰκογένειαν καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἠθικὴ ἐπίδρασίς των ἦτο σπουδαιοτάτη· τὰ σημερινὰ, ἀκολουθοῦσι τὸ νεώτερον πνεῦμα τοῦκοσμοπολιτισμοῦ καὶ διὰ τοῦτο ἐμφανίζουσι πασίδηλον πρόοδον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς καλλιτεχνικῆς ἐμφανίσεως καὶ μορφῆς. Βεβαίως ὁ «Ἕσπερος», ἡ «Κλειὼ» καὶ ὁ «Βρεττανικὸς Ἀστήρ», ὡς ἐκδιδόμενα εἰς κέντρα μᾶλλον προηγμένα πολιτισμοῦ, δὲν κρίνονται ἐνταῦθα ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς πολυτελοῦς μορφῆς.

Πρὸς τὴν ἰχνογραφηθεῖσαν ἠθικὴν αὐτὴν ἐπίδρασιν τῶν παλαιοτέρων περιοδικῶν ἐργάζονται ἀντιθέτως τὰ σημερινὰ ἑβδομαδιαῖα λαϊκὰ περιοδικά, τὰ στρεβλώσαντα τὰς καλαισθητικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς ἀντιλήψεις τοῦ κοινοῦ καὶ ἑπομένως ζημιοῦντα τὰ ἀπὸ σοβαρᾶς θεωρίας ἐργαζόμενα.

Ἀκριβῶς ἕνεκα τῶν λόγων τούτων πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ἡ ὕπαρξις τῆς «Πινακοθήκης», ἡ ὁποία ἀποτελεῖ φαινόμενον ἄξιον ἐκτιμήσεως, διότι κατώρθωσε ν' ἀντισταθῇ εἰς τὸν οὐχὶ καθαρὸν αὐτὸν χείμαρρον.

Καὶ ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς ταύτης θέσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ὑμετέρα εὐμένεια μὲ κρατεῖ αὐτὴν τὴν στιγμήν, δὲν δύναμαι ν' ἀποκρύψω τὸ θλιβερόν, ὅτι εἰς τὴν Πατρίδα μας συμβαίνει τὸ ἀντίθετον τοῦ ἐν Εὐρώπῃ, ὅπου τὰ σοβαρὰ περιοδικὰ εἶναι πολὺ περισσότερα τῶν ἀστείων.

Πλὴν ὅμως τῶν δύο τούτων ἀπόψεων τοῦ περιοδικοῦ τύπου ἐν Ἑλλάδι, ἔχομεν καὶ ἐνδιάμεσον σταθμὸν αὐτοῦ, τὴν δευτέραν ἐποχήν, καθ' ἣν ἐξεδόθη ἡ «Ἑβδομάς», ἡ «Ἑστία», τὸ «Ἀττικὸν Μουσεῖον», ὁ «Καλλιτέχνης», τὰ «Παναθήναια», τὰ ὁποῖα ἀπέβλεψαν εἰς τὴν ἐξύψωσιν καὶ μόρφωσιν καὶ καλλιτεχνικὴν καὶ αἰσθητικὴν προαγωγὴν τῶν Ἑλλήνων, ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἀποκλειστικῶς ἐπιστημονικὴν ἀνάτασιν τῶν Ἑλλήνων, διὰ τὴν ὁποίαν ἀκάματα εἰργάσθησαν καὶ ἐργάζονται τὰ καθαρῶς ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ ἡμῶν.

Ἡ εἰκοσαέτις σήμερον «Πινακοθήκη», τὴν ὁποίαν στέφει τώρα ἡ ὑμετέρα διάνοια, ἔζησεν ἐπὶ τοσοῦτον, διότι ἐκρατήθη εἰς περιωπὴν καὶ ἀξιοπρέπειαν.

Ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν ὑπῆρξε σοβαρὰ καὶ κοσμία· οὐδέποτε ἐδέχθη ἢ ἐπεζήτησε φιλοδώρημα καὶ δὲν ἐπέτρεψε ποτὲ νὰ εἰσέλθουν μέσα εἰς τὸν κῆπόν της ἀνάξιοί της.

Οὐδέποτε ἐχαριεντίσθη μὲ τοὺς μαλλιαροὺς, τῶν ὁποίων τὰ ἐρωτικὰ καὶ ἁρπακτικὰ βλέμματα ἐθόλωσε πάντοτε μὲ τὸν φιλοπαίγμονα, καὶ σκωπτικὸν ἐνίοτε, χαρακτῆρά της.

Ἐξέθρεψε τὴν ἀληθῆ ἀξίαν τῶν ἀφανῶν ταλάντων καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὰ τὴν ὤθησιν πρὸς τὴν δημιουργικὴν πρόοδον, ἀδιαφοροῦσα πρὸς τὴν προσωπικὴν γνωριμίαν ἢ τὸ ὑλικὸν κέρδος, ὅλα δὴ ἀντιθέτως ἀπ' ὅ,τι ἔπραξαν πολλὰ ἄλλα περιοδικά, τὰ ὁποῖα ἐπιζητοῦσι τὴν συνεργασίαν γνωστῶν καλλιτεχνικῶν καὶ λογοτεχνικῶν ὀνομάτων καὶ στραγγαλίζουσι τὰς σημερινὰς εὐγενεῖς προσπαθείας τῶν αὐριανῶν λογοτεχνῶν καὶ καλλιτεχνῶν μας.

Ἀπὸ καλλιτεχνικῆς ἀπόψεως ἐξεταζομένη ἡ «Πινακοθήκη», ὁμολογεῖται ὅτι ἐνίσχυσε τὴν νεοελληνικὴν καλλιτεχνίαν, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπεστήριξε πάντας τοὺς καλλιτέχνας, ἄνευ διακρίσεως, δημοσιεύσασα τὰ ἔργα των, ἀφ' ἑτέρου δὲ κρίνασα λελογισμένως καὶ ἀνυστεροβούλως καὶ εἰλικρινῶς πάσας τὰς γενομένας εἰς τὴν εἰκοσαετίαν καλλιτεχνικὰς ἐκθέσεις, δημοσίας καὶ ἐργαστηρίων. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι αἱ καλλιτεχνικαὶ κριτικαί της εἶναι αὐστηραί, ἀλλ' ὅμως δὲν εἶναι καὶ ἀπογοητευτικαὶ τῶν καλλιτεχνῶν δι' ὑπερβολικῶν λόγων καὶ ἐπικρίσεων, ἢ καταστρεπτικαί, ἕνεκα ἀλογίστων ἐπαίνων, καὶ ὑπέδειξαν πάντοτε τὰς ὀρθὰς περὶ Τέχνης ἀντιλήψεις καὶ ἐκδοχάς.

Ἡ «Πινακοθήκη» τοῦ Καλογεροπούλου εἶναι πραγματικὴ Νεοελληνικὴ Πινακοθήκη ἀντιγράφων τῶν ἔργων τῶν νεοελλήνων καλλιτεχνῶν, περιλαμβάνουσα τὰ πλεῖστα τούτων. Ἐπειδὴ δὲ αὐτὰ ἢ ἐπωλήθησαν ἢ ἀπωλέσθησαν, καὶ ἀφ' οὗ συγκεντρωμένα δὲν ἐστεγάσθησαν ὑπὸ τῆς ἀστόργου Ἐθνικῆς Πινακοθήκης, ἡ «Πινακοθήκη» τοῦ Καλογεροπούλου θὰ παραμείνῃ εἰς τὸ διηνεκὲς πηγὴ τῆς νεοελληνικῆς καλλιτεχνικῆς ἐκδηλώσεως, φωτεινὴ διὰ τὸν μέλλοντα μελετητὴν αὐτῆς.

Κατὰ τὴν πρώτην δεκαετίαν της ἡ «Πινακοθήκη» ἦτο κυρίως καλλιτεχνικὸν περιοδικόν· ἀλλὰ κατὰ τὴν δευτέραν, παρακολουθήσασα εὐρύτερον τὴν διανοητικὴν κίνησιν, ὅπερ καὶ τοῦτο μορφωτικὸν καὶ διὰ τοὺς καλλιτέχνας ἀκόμη, ἐξυπηρέτησε καὶ τὴν λογοτεχνικὴν δημιουργίαν.

Τὰ λεχθέντα περὶ Γραφικῆς καὶ Γλυπτικῆς καὶ τῆς Κριτικῆς τούτων ἐν τῇ «Πινακοθήκῃ», δύνανται νὰ ἐπαναληφθῶσι καὶ περὶ τῆς Μουσικῆς Καλλιτεχνικῆς ἐκδηλώσεως καὶ τῆς Κριτικῆς αὐτῆς, τὴν ὁποίαν μόνη ἡ «Πινακοθήκη» φιλοστοργότατα πάντοτε ἐφιλοξένησε καὶ διετύπωσε καὶ ὕμνησε καὶ διώρθωσεν.

Ἀπὸ λογοτεχνικῆς ἀπόψεως ἐξεταζομένη ἡ «Πινακοθήκη» ἀποδείκνυται φιλόστοργος συλλέκτρια τῶν ἔργων λογίων, γραφόντων κατὰ προτίμησιν ἐν αὐτῇ.

Τὰ λογοτεχνικὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὴν «Πινακοθήκην» εἶναι ἔργα φαντασίας, ἤτοι κυριώτατα συνεκεντρώθη ἐν αὐτῇ τὸ πεζὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς «Πινακοθήκης» δὲν εἶχε λάβει οὔτε τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῷ θέσιν εἰς τὰ περιοδικά, οὔτε τὴν ἀνάπτυξιν, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν, ἀρξαμένης τῆς «Πινακοθήκης».

Ὡς πρὸς τὴν παροχὴν ξενίας εἰς τὰ ἔμμετρα ποιήματα, ἡ «Πινακοθήκη» ὑπῆρξε φειδωλὴ καὶ λέγω τοῦτο, διότι, ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν στιχοπληθμύραν, ἡ ὁποία ἐξεδηλώθη κατὰ τὴν εἰκοσαετίαν αὐτήν, θὰ ὁμολογήσωμεν κατόρθωμα τῆς «Πινακοθήκης», τὸ ὅτι ἠδυνήθη νὰ διαφύγῃ τὸν πειρασμὸν νὰ παρασυρθῇ ὑπὸ τῶν ἀσυγκρατήτου μέν, ἀλλὰ καὶ δελεαστικοῦ αὐτοῦ καταρράκτου.

Καὶ εἶμαι ὁμολογητὴς τοῦ κατακλυσμοῦ αὐτοῦ, διότι πολλάκις ἤμην εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Πινακοθήκης», ὅτε εἰσήρχετο ἀσθμαίνων καὶ κατάκοπος ἕνεκα τοῦ ποιητικοῦ φόρτου ὁ ταχυδρομικὸς διανομεύς, τοῦ ὁποίου ὁ σάκκος ἐκενοῦτο εἰς τὸν κάλαθον τῶν ἀχρήστων τῆς «Πινακοθήκης». Καὶ ὅμως, μὲ ὅλον αὐτό, καὶ αὐτὸς ἐσπέραν τινὰ μᾶς ἔδωκε νὰ κρίνωμεν μίαν συλλογὴν ποιημάτων του. Καὶ πρὸς τιμήν του, πρέπει νὰ ὁμολογήσω, ὅτι τοὐλάχιστον αὐτοῦ τὰ ποιήματα, δὲν ἦσαν πλαστοϋπογεγραμμένα ποιήματα ἄλλων, ὅπως συνέβαινε νὰ λαμβάνῃ ἡ «Πινακοθήκη» ὄχι ἀσυνήθως, καθαρεύοντα, δημοτικά, μαλλιαρά, φουτουριστικά, δυσνόητα καὶ ὅλα τὰ σύνθετα μὲ τὸ ἀνόητα. Πλησίον τῆς λέξεως αὐτῆς ἔρχεται ἡ θέσις τῶν μαλλιαρῶν ἔργων.

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον προκαλεῖ τὴν ἐκ μέρους τῶν ἀδλαβῶν ἐγκεφάλων ἐκτίμησιν πρὸς τὸ ἔργον τῆς «Πινακοθήκης» εἶναι ὁ ἀδιάλειπτος καὶ σθεναρὸς ἀγών, τὸν ὁποῖον διεξήγαγε κατὰ τῶν χυδαίων. Ἐννοῶ τοὺς χυδαϊστάς, διακρίνων αὐτοὺς τῶν σωφρόνων καὶ ἀξίων πάσης τιμῆς δημοτικιστῶν, ἐξαγνιστῶν τῆς δημοτικῆς μας γλώσσης.

Καὶ πρέπει νὰ μὴ παρασιωπηθῇ, ὅτι ἡ «Πινακοθήκη» ἐχρημάτισε καὶ ἐκκολαπτικὴ μηχανὴ τῶν νεοελληνίδων συγγραφέων.

Ὑπεστήριξε τὸ γράφον γυναικεῖον φῦλον, τὸ ἐνεθάρρυνε, τὸ ἐχειραγώγησεν. Ἡ Εἰρήνη Ἀθηναία, ἡ Πετροῦλα Ψηλορείτου, ἡ Μοιραία, ἡ Σίβυλλα, ἡ Δάφνη Λώρα, ἡ Δέσποινα Θαλασσινή, ἡ Ρέα Μπελλόνα, τὴν ὁποίαν μετ' ὀλίγον θὰ ἀκούσητε, εἶναι δημιουργήματα τῆς «Πινακοθήκης».

Οἱ φιλόλογοι χωρίζομεν τὰ πρότερα ἔργα εἰς πηγὰς καὶ βοηθήματα· ἡ «Πινακοθήκη» διὰ τὸν ἱστοριογράφον καὶ κριτικὸν τῆς Νεοελληνικῆς Γραματολογίας θὰ ἦναι πηγή, διότι συνέλλεξε στοργικῆ τὰ ἐσκορπισμένα ἔργα τῶν νεοελλήνων λογοτεχνῶν, τὰ ὁποῖα ἔρριπτεν εἰς τὸν Καιάδαν τῆς λήθης ἡ ἀκηδία τῶν ἐκδοτικῶν οἴκων.

Καὶ ἵνα συμπληρώσω τὴν περὶ τῆς «Πινακοθήκης» κριτικήν μου, ὀφείλω νὰ μὴ παραλείπω ὅτι αὕτη ἰδιαίτατα καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας παρακολούθησεν ὅλην τὴν λογοτεχνικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν—ζωγραφικήν, γλυπτικήν, θεατρικήν, μουσικὴν — κίνησιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ξένων, εἰς τρόπον ὥστε ὁ μελετητὴς νὰ εὑρίσκῃ εἰς τὰς σελίδας τῆς «Πινακοθήκης» ὅλην τὴν πνευματικὴν φυσιογνωμίαν εἴκοσιν ἐτῶν ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ.

Ἀλλὰ καὶ τὰ γενικώτερα πολιτικὰ ζητήματα ἔθιξεν ἡ «Πινακοθήκη» ἀπὸ ἱστορικῆς καὶ κριτικῆς ἀπόψεως καὶ ἐν εὐφυόλογῳ διατυπώσει.

Δι' ὅλα αὐτὰ ἡ «Πινακοθήκη» ἠξιώθη ἐν τῇ Διεθνεῖ Ἐκθέσει Ἀθηνῶν τοῦ 1903 ἀργυροῦ βραβείου μετὰ διπλώματος διὰ τὴν «καλλιτεχνικὴν αὐτῆς ἀξίαν» καὶ εὐμενέστατα ἐκρίθη πολλάκις ὑπὸ ξένων περιοδικῶν καὶ ἰδίως τοῦ Mercure de France καὶ τῆς Revue Bleue.

Ἐπειδὴ συμπίπτει σήμερον 30ετία τοῦ λογοτεχνικοῦ ἔργου τοῦ Καλογεροπούλου, ἑορτάζεται καὶ τὸ γεγονὸς τοῦτο. Ἀλλὰ προτοῦ ἐνδιατρίψω εἰς αὐτό, αἰσθάνομαι τὸν πειρασμὸν νὰ ἀποκαλύψω τὰ ψευδώνυμά του. Εἶναι ὁ «Δίκ» κάτωθεν κριτικῶν, ὁ «Δάφνις» ὑπὸ τὰ χρονογραφήματα, ὁ «Ἀμάραντος» ὑπὸ τὰ πεζὰ ποιήματα, ὁ «Φιλότεχνος» ὑπὸ τὰς καλλιτεχνικὰς μελέτας, ὁ «Κάποιος» ὑπὸ τὰ σκαλαθύρματα καὶ ὑπὸ τὰ σατυρικὰ ὁ «Τί σὲ μέλλει ;»

Ἡ μελέτη καὶ ἡ πρωτοτυπία εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς λογοτεχνικῆς ἐργασίας τοῦ Καλογεροπούλου. Νεώτατος ἤρχισε νὰ γράφῃ: Κατὰ Μάρτιον 1891 ἐδημοσίευσε τὸ πρῶτόν του ἔργον «Ἔαρ». Καὶ ἔγραψε μὲ τὸν ἐνθουσιασμὸν ὅστις διέκρινε τὴν γενεὰν ἐκείνην, ἥτις διεδέχθη τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου, Σπυρίδωνος Βασιλειάδου, Δημητρίου Παπαρρηγοπούλου, Ἐμμανουὴλ Ῥοΐδου, Ἀλέξανδρου Ραγκαβῆ, Ἀγγέλου Βλάχου.

Καὶ ἐμελέτησεν ὁ Καλογερόπουλος καὶ δι' αὐτό, ἐπειδὴ εἶχε διαύγειαν γνώσεως δὲν ἐγένετο οὔτε συμβολιστὴς, οὔτε φουτουριστής. Καὶ ἐμελέτησεν ἐνδελεχῶς· ἡ μελέτη του αὐτὴ ἐδημιούργησε τὴν πρὸς τὰ Γράμματα ἀγάπην του, ἡ μελέτη του αὐτὴ εἶναι ἡ ἀφετηρία του εἰς τὸ λογοτεχνικὸν στάδιον.

Ἡ συστηματικότης αὕτη τοῦ κ. Καλογεροπούλου τὸν ἐμφανίζει διάφορον πολλῶν ἐγωπαθῶν νεανίσκων, φλυάρων ἐρωτύλων στρουθίων εἰς τὴν λογοτεχνικὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ἐπειδὴ ἡ διάνοια τοῦ Καλογεροπούλου ἐπορφυρώθη ἀπὸ τὴν ῥοδίνην ἀνταύγειαν τῶν δυόντων ἐκείνων ἡλίων τῆς δροσερᾶς ταύτης γενεᾶς, διὰ τοῦτο καὶ κυριαρχεῖ εἰς τὰ πλεῖστα ἔργα του ὁ λυρισμὸς καὶ εἰλικρινὲς αἴσθημα, τὰ ὁποῖα σπανίως ἀνευρίσκονται σήμερον.

Ἀλλὰ ἡ περιβολὴ τῆς διανοίας του μὲ τὴν πορφύραν ἐκείνην δὲν εἶναι τοσοῦτον στενὴ ὥστε νὰ κατηγορηθῇ ὁ Καλογερόπουλος ὅτι ἐμιμήθη ἄλλον, ἰδικόν μας ἢ ξένον συγγραφέα.

Ὁ Καλογερόπουλος ἀποδεικνύεται δημιουργὸς εἰς πολλὰ εἴδη.

Τὰ διηγήματά του εἶναι κυρίως ψυχολογικὰ καὶ στρέφονται πρὸς τὰ μεγάλα κέντρα

τῆς διανοήσεως καὶ τῆς ζωῆς περὶ τὰ ὁποῖα σύρεται ὀκνὸν τὸ σῶμα καὶ διφρηλατεῖ γοργὴ ἡ ψυχή· τὰ κέντρα αὐτά εἶναι ἡ Θρησκεία, ἡ Πατρίς, ὁ Ἔρως, ὁ Θάνατος, ἡ Τέχνη. Τὰ πεζὰ ποιήματά του εἶναι σειρὰ ἀλληλένδετος αἰσθητικῆς ἀναλύσεως τῶν ψυχικῶν διαθέσεων τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀπεικόνισις τῶν μεγάλων αἰσθημάτων καὶ συναισθημάτων ἀπὸ ὑποκειμενικῆς ἀπόψεως, δῆλα δὴ ὁ Καλογερόπουλος, γράφων τὰς λέξεις τοῦ δρῶντος προσώπου, τὸ ὁποῖον ἦτο αὐτὸς οὗτος ὁ συγγραφεύς, δὲν εἶναι περιγραφικὸς ἀντικειμενιστής. Τὰ σατυρικὰ διηγήματά του, αἱ εἰρωνικαί του σκέψεις καὶ τὰ εὐθυμογραφήματά του ἀποδεικνύουν ὅτι ἐφωτογράφησε κάθε λεπτομέρειαν τῆς καθ' ἡμέραν ζωῆς καὶ ἀνεύρισκε πάντοτε τὰ ἴχνη τοῦ Καλοῦ καὶ τοῦ Ὡραίου, τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται μέσα εἰς τὴν κάθε ἀσχημίαν τῆς ζωῆς καὶ τἀνάπαλιν.

Ἀλλὰ δὲν ἔγραψε μόνον αὐτά· ἔγραψε καὶ λογοτεχνικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς διατριβὰς εἰς περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας καὶ ὄχι ὀλιγώτερα τῶν 400 κομψοτάτων χρονογραφημάτων εἰς Ἀθηναϊκὰς ἐφημερίδας, πολιτικὰ ἄρθρα καὶ φιλολογικὰς ἀνταποκρίσεις εἰς τὴν «Ἀτλαντίδα» τῆς Ν. Ὑόρκης, τὸ «Νέον Πνεῦμα» τῆς Κων)πόλεως καὶ τοὺς «Συλλόγους» τοῦ Βουκουρεστίου, τῶν ὁμοίων διευθυντὴς ἦτο ὁ πρόεδρος τῆς ἑορτατικῆς ταύτης ἐπιτροπείας καὶ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Κωνσταν. Ράδος. Ὁ Καλογερόπουλος οὐδέποτε ἐπεδίωξε τὴν φήμην, οὐδέποτε ἐξεδίασεν ἢ ἐξελιπάρησε τὴν εὐμενῆ κρίσιν περὶ τῶν ἔργων του καὶ εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὅ,τι ἐγράφη δι' αὐτά, ἐγράφη ἐξ εἰλικρινοῦς καὶ ἀνεπηρεάστου ἐκτιμήσεως.

Ἐξέδωκε τρεῖς τόμους διηγημάτων.

Τὰ "*Διηγήματα*„ μεταξὺ τῶν ὁποίων ἄριστα εἶναι τὸ «Δισκοπότηρο», ἡ «Χαμένη Ἀγάπη» ἡ «Τελευταία Χαρά», ὁ «Σαλπιγκτὴς» καὶ τὸ «Ἰδανικὸν τοῦ Γλύπτου».

Ἐπιτρέψατέ μου νὰ σᾶς ἀναγνώσω τὴν ψυχανάλυσιν τοῦ παππᾶ, ὅταν ἐπλησίαζε μὲ τὰ Ἅγια διὰ νὰ μεταδώσῃ τὴν Ἁγίαν Μετάληψιν εἰς τὸν ἑτοιμοθάνατον υἱόν του καὶ πῶς περιγράφει ὁ συγγραφεὺς τὴν ψυχικὴν πάλην μεταξὺ στοργῆς καὶ πίστεως, ἐν ᾗ κυμαίνεται ὁ λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου.

«Τὰ γεροντικὰ χείλη ψιθυρίζουν μίαν προσευχὴν καὶ τρέμων πλησιάζει τὴν ἁγίαν μετάληψιν εἰς τὰ χείλη τοῦ παιδιοῦ του, ἐπὶ τῶν ὁποίων συναντᾶται τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡ θεία ἀντίληψις μὲ τῆς σαρκὸς τῆς βασανισμένης τὸν ἄγριον πόνον.

«Τὸ παιδί, χωρὶς ν' ἀνοίξῃ τὰ μάτια του, ἡμιανοίγει τὰ ξηρὰ χείλη του καὶ ἀκουμβᾷ ἐπ' αὐτῶν ὁ παπᾶς, τρέμων, τὸ ἀργυρόχρυσον κουτάλι. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, καθ' ἣν ἠνοίγετο ἡ Πύλη τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἤνοιγε ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ παπᾶ τῶν δακρύων ἡ πηγή. Εἰς τὸ κουτάλι ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐταλαντεύετο . τὸ ἄχραντον αἷμα τοῦ Ἰησοῦ,ἔπεσαν ἀπὸ τὰ θαμπωμένα μάτια του δύο χονδρὰ δάκρυα. Ὅμοιος μὲ τὸν πόνον ἐκεῖνον τῶν πατρικῶν σπλάγχνων θὰ ἦτο καὶ ὁ πόνος τὸν ὁποῖον ᾐσθάνθη καὶ ὁ Χριστός, ὅταν ἔρρεε τὸ αἷμα ἀπὸ τὰ καρφωμένα μέλη του.

«Τὸ παιδί, ὡσὰν νὰ νοιώθῃ μίαν μυστικὴν παρηγορίαν, ὡσὰν ν' ἀντικρύζῃ εἰς τὸ βῦθος τῆς ἀγωνίας μίαν ὑπεραιθερίαν εἰκόνα, σφίγγει μὲ τοὺς ὀδόντας του, ἐσχάτην καταβάλλον δύναμιν, τὸ κουτάλι, καὶ ἀπὸ τὰς ὀλίγας ἐκείνας σταγόνας ζητεῖ νὰ κρατήσῃ τὴν ζωήν

«Καὶ τὴν κρατεῖ, ἀλλὰ διὰ τὸν ἄλλον κόσμον. Τὰ χείλη του εἶχον ἐγγίσῃ τὸν οὐρανόν.

«Ὅταν ὁ παπᾶς ἀπέσυρεν ἀπὸ τὰ παράλυτα χείλη τοῦ παιδιοῦ του τὸ ἅγιο κουτάλι, εἶδεν ὅτι τὸ κοίλωμά του ἦτο θαμβόν. Εἶχεν ἀφήσῃ ἐκεῖ τὴν τελευταίαν πνοήν.

«Ὁ παπᾶς καταλαμβάνειαι ἀπὸ φρικίασιν. Αἰσθάνεται ποῖον ἁμάρτημα ἦτο νὰ πέσουν τὰ δάκρυά του ἐπὶ τῆς θείας μεταλήψεως. Σκέπτεται, ὅτι ὁ ἀκαριαῖος θάνατος τοῦ παιδιοῦ του ἴσως προῆλθεν ἀπὸ τὸ ἁμάρτημα. Καὶ φεύγει, ὡσὰν νὰ τὸν καταδιώκῃ κατάρα καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ νὰ ζητήσῃ ἐξαγνισμόν, καὶ ἐπὶ τῆς Τραπέζης τῶν μυστηρίων, ἐφ' ἧς πρὸ ὀλίγου ἐδέετο ὑπὲρ ἰάσεως τοῦ ἀσθενοῦς, τώρα προσέρχεται νὰ προσευχθῇ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς του.

«Ἡ μυρωμένη ἀπὸ λεπτοτάτους ἀτμοὺς λιβανωτοῦ ἀτμόσφαιρα τὸν μεθᾷ. Καὶ ἀφαιρεῖται, καὶ ἡ σκέψις τὸν ὠθεῖ πρὸς τὸν νεκρόν. Συλλογίζεται, ὅτι δὲν θ' ἀκούσῃ πλέον τὰ γλυκά του λόγια, ὅτι μόνον αὔριον θὰ τὸ ἔχῃ. Καὶ δύο ἔλξεις τὸν κλυδωνίζουν, δύο δυνάμεις ἀνταγωνίζονται. Ὁ πατέρας ὁ πονῶν καὶ ὁ παπᾶς ὁ πιστεύων.

«Βλέπει γύρω· ἀπὸ τὰς ἁγίας εἰκόνας τοῦ ἱεροῦ τοῦ κάμνει βαθυτέραν ἐντύπωσιν, τὸ σάβανον τοῦ παιδιοῦ του· Ὁ Θεός, ὁ μέγας παρηγορητής, δὲν τὸν φωτίζει. Καὶ πληγωμένος ἀπὸ τὴν συμφοράν, καὶ θέλων νὰ λάβῃ μίαν δύναμιν διὰ νὰ ἀντιστῇ εἰς τὸν σάλον τῆς ψυχῆς, ἀποκαλύπτει τὸ ἅγιον δισκοπότηρον καὶ θέλει νὰ μεταλάβῃ. Αἰσθάνεται, ὅτι θὰ πέσῃ κεραυνόπληκτος ἐκ τῆς ὀδύνης, ἀλλὰ θέλει, πρέπει νὰ μεταλάβῃ. Κύπτει πρὸς τὸ δισκοπότηρον, ἀλλὰ νὰ κοινωνήσῃ δὲν ἠμπορεῖ· τὸν πνίγει ὁ λυγμός, καὶ ἀπὸ τὰ μάτια τὰ γεροντικά, ἀπὸ τὰ μάτια ποῦ ὑψώθησαν τόσες φορὲς πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τόσους πεθαμένους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ μάτια ποῦ δὲν θὰ ἔβλεπαν ποτὲ πλέον τὸ χαμόγελο τοῦ παιδιοῦ του, ἀνέβλυσαν νέα δάκρυα, δάκρυα παραπόνου καὶ δάκρυα μετανοίας, καὶ σμίγουν μὲ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὡσὰν νὰ θέλουν νὰ ἀναπληρώσουν, δι' ἴσης δόσεως, τὴν μετάληψιν ποῦ ἐπῆραν τὰ χείλη τοῦ πεθαμένου.

«Ἐστηρίχθη ἐπάνω εἰς τὴν ἁγίανΤράπεζαν, καὶ εἶδε τὰ δάκρυά του ν' ἀναταράσσουν τὴν μετάληψιν καὶ νὰ σχηματίζουν δύο τρεῖς κύκλους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν· καὶ ἐσκίρτησε βλέπων μίαν ἀστραπὴν νὰ ἐξακοντίζεται ἀπὸ τὸ φῶς τῆς κανδύλας, ποῦ ἔφεγγεν ἐμπρὸς εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον, τοῦ ἐφάνη ὡς νὰ ἤνοιγαν οἱ οὐρανοὶ διὰ νὰ δεχθοῦν μίαν ἀγγελικὴν ψυχήν. Καὶ δειλὰ δειλά, μετὰ συντριβῆς, ἐσταυροκοπήθη, ἐνῷ τὰ χείλη του ἐσφράγιζεν ἀκόμη ἡ ἀπόγνωσις, μὲ τὴν αὐτὴν ἀμείλικτον δύναμιν, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ θάνατος εἶχε σφραγίσῃ πρὸ ὀλίγου τὰ χείλη τοῦ παιδιοῦ του».

Δεύτερος τόμος διηγημάτων τοῦ Καλογεροπούλου εἶναι αἱ «Ἐντυπώσεις τῆς ζωῆς», εἰς τὰς ὁποίας ὑπέροχον θέσιν κατέχουσι τὰ διηγήματα «Τὰ νυφικὰ ὑποδήματα» καὶ ἡ «Φρύνη».

Τρίτος τόμος αἱ «Σελίδες», ὧν ἄριστα τὰ διηγήματα «Τὸ τουφέκι», «Τὸ παραλήρημα», «Ὁ Πάτερ Ἀνανίας».

Πεζὰ ποιήματα τοῦ Καλογεροπούλου εἶναι αἱ μεταξοῦφαντοι «Φωτοσκιάσεις» τὰ κομψὰ «Ἀνάγλυφα», τὰ ποικιλόχροα «Χρυσάνθεμα» καὶ τὰ ἀμάραντα «Φύλλα Ἡμερολογίου».

Σατυρικὰ διηγήματα : αἱ «Σάτυραι», ἔργα Ἀρχιλόχεια καὶ Δημοκρίτεια. Τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων τοῦ Καλογεροπούλου εἰκονογραφήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν.

Ἀλλ' ἡ σταδιοδρομία τοῦ Καλογεροπούλου ἔχει καὶ ἄλλον σταθμόν :τὰς *Σκέψεις* ἀπὸ συστηματικῆς ἀπόψεως· Σκέψεις εἰς τὰ Νεοελληνικὰ Γράμματα ἔχομεν τοιαύτας τεσσάρων μόνον λογοτεχεῶν : τοὺς «Στοχασμοὺς» τοῦ Ἀνδρέου Λασκαράτου, τὰς «Δύο Διαθήκας» τοῦ Πολυδίου Δημητρακοπούλου, αἵτινες ἐξελίχθησαν εἰς τὴν μνημειώδη «Σιδηρᾶν Διαθήκην», τὰ «Θρύψαλα» τοῦ Δημητρίου Καμπούρογλου, καὶ τὰ «Τί Σκέπτομαι» τοῦ Καλογεροπούλου.

Βλέπετε, μνημονεύω μόνον τέσσαρας λογοτέχνας· ἃς ἦναι τοῦτο εἰς γνῶσιν τοῦ μελλοντικοῦ κριτικοῦ, ὁ ὁποῖος, ἀργόσχολος, θὰ σκεφθῇ, ἴσως, νὰ κρίνῃ καὶ ἐμὲ κάποτε.

Σπεύδω ἀπὸ τοῦδε νὰ εἰδοποιήσω τὸν μέλλοντα ἀναρριπιστὴν τῆς ἡσύχου ταπεινῆς τέφρας μου, νὰ παρατρέξῃ τὰ ὑπὸ μορφὴν σκέψεων παραληρήματά μου τῶν νεανικῶν χρόνων, διότι,ἂν ἔχῃ ἀκόμη ὁ Φοῖβος τὴν καλύδην καὶ τὴν μάντιδα δάφνην, φοβοῦμαι μήπως ἐξ ἀγανακτήσεως θραύσῃ τὴν λύραν του ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου ἢ ἐπὶ τοῦ τάφου μου.

Συγγνώμην διὰ τὴν ἀναγκαστικὴν αὐτὴν παρένθεσιν. Καί, ἐπειδὴ ἐνεθυμήθην τὰ ἐκθετά μου λογοτεχνικὰ ἔργα, θὰ ὁμιλήσω καὶ περὶ τῶν ὁμοίων τοῦ Καλογεροπούλου. Ἔχει καὶ αὐτὸς τοιαῦτα· *πέντε—μόνον—ποιήματα*· ἡμάρτησε καὶ αὐτὸς—κατὰ τὴν νεότητά του—ἐνώπιον τῶν ἐννέα Μουσῶν καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀλλ' ὅμως πρέπει νὰ τὸ θεωρῇ εὐτύχημά του, ὅτι δὲν ἐτυράννησε καὶ αὐτὸς διὰ στίχων τοὺς Ἕλληνας ἀναγνώστας, ὅπως ἀναρίθμητοι λεγεῶνες ἄλλων.

Σήμερον θ' ἀπαγγελθῇ ἐδῶ τὸ ποίημα τοῦ Καλογεροπούλου «Γέλοιο—Κλάμμα»· θ' ἀπαγγελθῇ ἀφ' ἑνὸς μὲν ὡς μία ἀνάμνησις περαστικῆς *πίστεως* ἢ μᾶλλον ἀπιστίας πρὸς τὰς Μούσας, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ νὰ μὴ λείψῃ καὶ τὸ εἶδος αὐτὸ *τοῦ λόγου*.

Ἡ εἰσήγησίς μου ἦτο περιωρισμένον ἔργον κριτικῆς θεωρίας, μία, ἐπιστημονικὴ κάπως, συμβολὴ εἰς τὴν Νεοελληνικὴν Γραμματολογίαν.

Ἂς συγχωρηθῶ, διότι δὲν παρεξέκκλινα τοῦ ἔργου μου, ἵνα εἴπω φράσεις, αἱ ὁποῖαι εἰς τοιούτου εἴδους ἑορτὰς ἀκούονται μέν, ἀλλὰ δὲν ἀπηχοῦνται ἀπὸ τοὺς συντριπτὰς βράχους τῆς Κριτικῆς καὶ τῆς Ἱστορίας.

Καί, ἵνα ἐπανέλθω ἐκεῖ ὁπόθεν ἀνεχώρησα, δῆλα δὴ εἰς τὴν θείαν σκέψιν, ἃς ἐπιτραπῇ μοι νὰ εἴπω, ὅτι διὰ τὸν Καλογερόπουλον τηρήσαντα τὴν πίστιν πρὸς τὰ Γράμματα ἀπόκειται ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

ΟΜΙΛΙΑ Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΡΟ δέκα ἀκριβῶς ἐτῶν εἰς τὴν φιλόξενον αἴθουσαν τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ», τιμῶντος καὶ τότε τὴν συγκέντρωσιν τοῦ εὐγενοῦς προστάτου τῶν Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν, τῆς Α. Β. Ὑψ. τοῦ πρίγκηπος Νικολάου, πρωτοβουλίᾳ ἀγαπητῶν συνεργατῶν τῆς «Πινακοθήκης», ἐωρτάσθη τὸ γεγονὸς ὅτι περιοδικὸν ἀσχολούμενον εἰδικῶς εἰς τὰς Καλὰς Τέχνας καὶ τὰ Γράμματα, συνεπῶς ἀπευθυνόμενον εἰς τὸν περιωρισμένον κύκλον τῶν εἰλικρινῶς ἐνδιαφερομένων διὰ τὰς ἐκδηλώσεις τῆς καλλιτεχνικῆς ζωῆς, κατώρθωσε νὰ σταδιοδρομήσῃ ἀπροσκόπτως, ἐνῷ γύρω του ἐφύοντο φύλλα παντοειδῆ, μετὰ μηνῶν μόλις ἀγωνιώδη βίον μαραινόμενα. Ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἤλπιζον νὰ ἐδίδετο εὐκαιρία εἰς ἑορτασμὸν καὶ δευτέρας δεκαετηρίδος, διότι ἡ Μοῖρα ἔχει πολλὰς ἰδιοτροπίας καὶ οἱ φιλότεχνοι ὑφίστανται εἰς τὴν κοινωνίαν μας συχνὰς διαλείψεις. Ἐὰν προστεθῇ καὶ ὁ φοβερὸς ἀνεμοστρόβιλος ὃν ἐξαπέστειλε κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος ὁ μέγας πόλεμος καὶ τοῦ ὁποίου τὸν ἀντίκτυπον ἠσθάνθημεν καὶ ἡμεῖς πολυειδῶς, ἡ συμπλήρωσις καὶ δευτέρου σταθμοῦ ἀνελλιποῦς ἐκδόσεως περιοδικοῦ καθαρῶς Λογοτεχνικοῦ καὶ Καλλιτεχνικοῦ δικαίως δὲν ἀφῆκε ἀδιαφόρους τοὺς ἀγαπητοὺς συνεργάτας, οἵτινες διὰ τοῦ εὐγλώττου εἰσηγητοῦ ἐδικαιολόγησαν τὴν πρωτοβουλίαν ἣν ἔσχον. Εἰς ἐμέ,κληθέντα ὑπ' αὐτῶν νὰ ἀφηγηθῶ ἀναμνήσεις τῆς δημοσιογραφικῆς ζωῆς μου, ἐνε-

φανίσθη ἓν δίλημμα. Νὰ σᾶς κουράσω ἐκθέτων τὰς δυσχερείας εἰς ἃς προσέκοψα διευθύνων ἓν περιοδικὸν ἢ νὰ σᾶς ἀπασχολήσω μὲ τὰς ἀνεκδοτολογικὰς ἀπόψεις μιᾶς ἐργασίας, ἡ ὁποία ἀριθμεῖ πολλὰ ἐπεισόδια χαρακτηριστικά, καὶ ὄχι ὀλίγα φαιδρά, τῶν συγχρόνων παρ' ἡμῖν ἀντιλήψεων περὶ τῆς πνευματικῆς ἐργασίας. Ἐπροτίμησα τὸ δεύτερον.

Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι γεννᾶται ὁ ποιητής, ζήτημα περὶ τὸ ὁποῖον δεινὸς διεξήχθη ἄλλοτε παρ' ἡμῖν κριτικὸς ἀγὼν δύναται νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὰς τέχνας καὶ εἰς τὴν δημοσιογραφίαν. Ἠμπορεῖ τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἶνε πολλάκις ἔμφυτος ἡ κλίσις πρὸς ἓν ἐπάγγελμα ὅσα καὶ ἂν διὰ τὴν ἄσκησιν αὐτοῦ ὑπάρχουν ἀντίξοοι περιστάσεις, κοινωνικαὶ προλήψεις, δυσμενεῖς οἱ ὅροι ἐν γένει τοῦ περιβάλλοντος. Περὶ τῆς ἀληθείας αὐτῆς ἐνωρίτατα ἐπείσθην, διότι μὲ ἐνέβαλεν εἰς πειρασμοὺς ἡ μανία τοῦ γράφειν ἀπὸ αὐτῶν ἀκόμη τῶν σχολικῶν βάθρων. Ἐφιλοδόξησα τότε, ἀντὶ νὰ ἀποστηθίζω γραμματικοὺς κανόνας—μὲ κίνδυνον νὰ ὑποστῶ τὰς θωπείας τῆς κλασικῆς ράβδου τοῦ «δασκάλου»—νὰ γράψω... δρᾶμα... κοινωνικόν, ἐνῷ ἀργότερα ἄν καὶ, ὅπως συνήθως συμβαίνει παρ' ἡμῖν, ἔθιξα τὰ περισσότερα εἴδη τοῦ λόγου, δρᾶμα δὲν ἐτόλμησα, εὐτυχῶς ἕως τώρα τουλάχιστον, νὰ παρουσιάσω εἰς τὸ θέατρον. Κατόπιν μετεπήδησα ἀπὸ τοῦ θεάτρου, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε εἶχα γνωρίσῃ, εἰς τὴν δημοσιογραφίαν. Ἕνεκα λόγων ταμιευτικῶν ἐξέδωκα τρία φύλλα χειρογράφου ἐφημερίδος ἣν διεβίβαζα ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα ἱεροκρυφίως εἰς τοὺς συμπαρακαθημένους συμμαθητάς μου. Εἰς τὸ Γυμνάσιον τέλος, ἐπὶ ἀνεπανορθώτῳ ζημίᾳ τῶν μαθηματικῶν μου γνώσεων, ἔστειλα εἰς κόρακας Τριγωνομετρίαν καὶ Λογαρίθμους καὶ μαζῇ των τὴν Linqua Latina διὰ νὰ διαβάζω Βαλαωρίτην, Βασιλειάδην καὶ Παπαρρηγόπουλον, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἐκδώσω ἀργότερον ἀγγελίαν περιοδικοῦ ὑπὸ τὸν πολλὰ ὑποσχόμενον ἀλλὰ καὶ σκληρῶς διεψευσθέντα τίτλον «Ἐλπίς». Ὁ συγγραφικὸς ἐν τούτοις δαίμων δὲν μ' ἐγκατέλειψεν οὔτε ἐπὶ τῶν Πανεπιστημιακῶν ἐδωλίων καὶ ὅταν ὁ σύντροφός μου ἐν νευρικῇ ταραχῇ ἀπεστήθιζε τοὺς ὁρισμοὺς τῶν Πανδεκτῶν, ἐγὼ συνεργαζόμενος εἰς ἓν μακαρία τῇ λήξει περιοδικὸν ἔγραφα τὴν ἡμέραν τῶν ἐξετάσεων τὴν συνέχειαν ἑνὸς διηγήματος. Καὶ ἐγὼ μὲν ὁ ὀλιγώτερον ἐκείνου ἐγκύψας εἰς τοὺς δαιδάλους τοῦ Δικαίου ἀνηγορεύθην Διδάκτωρ, ἐνῷ ὁ νυχθημερὸν μελετῶν, ὑπογραμματεὺς δὲ Στρατοδικείου—ὄχι ἐκτάκτου εὐτυχῶς—ἐγίνετο προλύτης. Ὡρισμένως, ἡ τύχη εἶνε τυφλή. Αἴφνης—ἐξακολουθῶ νὰ περιπλανῶμαι εἰς τοὺς λειμῶνας τῶν νεανικῶν χρόνων διὰ νὰ καταλήξω εἰς ἓν συμπέρασμα—ἐγὼ ὁ ἄγευστος τῶν μαθηματικῶν λαμβάνω διορισμὸν λογιστοῦ καὶ περιπλέκομαι εἰς δίκτυα λογαριασμῶν, ἐξελέγχων εἰσπράξεις τελωνείων καὶ ταμείων. Ἀλλ' ἐκδικούμενος τὴν τύχην, δίπλα εἰς τὰ ξεθωριασμένα ἐκ τῆς πολυκαιρίας ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ἀνεσύροντο ἀπὸ ἀνήλια βάθη, κατέστρωνα φλογερὰ πεζὰ ποιήματα. Παρηγορούμην διότι εἶχα συναδέλφους ἐν τῷ αὐτῷ γραφείῳ τὸν Μπάμπην Ἄννινον, ἔκτοτε γηραιόν, καὶ τὸν νεοφώτιστον συμβολιστὴν Σ. Στεφάνου. Μετὰ τριετῆ τοιούτου εἴδους ὑπηρεσίαν ἡ Κυβέρνησις ἐκτιμήσασα τὴν λογιστικήν μου ἱκανότητα, ηὐδόκησε νὰ μὲ ἐκσφενδονίσῃ μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους συναδέλφους εἰς τὰ πέρατα τῆς Πελοποννήσου διὰ νὰ λάβῃ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ μᾶς ἀπολύσῃ ὁμαδόν. Ὑπέστην ἀνωδύνως τὴν νέαν αὐτὴν φάσιν τοῦ ὑπαλληλικοῦ μου βίου, τὰς ἡδύτητας τοῦ ὁποίου θεία συνάρσει δὲν ἐγεύθην ἔκτοτε, ἀποστρατευθεὶς τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας ἂν καὶ νεώτατος. Ἔκτοτε ἐρρίφθην ἀκατασχέτως εἰς τὴν δημοσιογραφίαν, εἰς ἣν καὶ μένω πιστὸς στρατιώτης. Ἐδῶ θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε νὰ σταματήσω. Σᾶς ἀφηγήθην πῶς ἤρχισα τὸ φιλολογικόν μου στάδιον διὰ νὰ καταδείξω τὴν ἰσχὺν τῆς κλίσεως καὶ τοῦ πεπρωμένου, ἀλλὰ πῶς ἐξηκολούθησα καὶ τί ἔκαμα εἶνε περιττόν, ἴσως καὶ ἐπικίνδυνον, νὰ σᾶς ἐκθέσω. Ὑπάρχουν πάντοτε τόσοι ἄσπονδοι φίλοι,—ἐκτὸς τῆς αἰθούσης αὐτῆς,—ὥστε δὲν θὰ ἦτο φρόνιμον οὔτε εὐχάριστον νὰ ἐξωθήσω τὸν ἑαυτόν μου εἰς τὸ ἀπονενοημένον διάβημα νὰ τεθῶ ὑπὸ τὴν Δαμόκλειον σπάθην τῆς κριτικῆς των.

Ἐνδιαφέρει περισσότερον, πῶς ἡ «Πινακοθήκη» κατόρθωσε ἐπὶ 20 ἔτη νὰ ἐκδίδεται χωρὶς νὰ δημοσιεύει τραγουδάκια, ἀστυνομικὰ μυθιστορήματα, σκανδαλώδεις εἰκόνας, διηγήματα ρεαλιστικά, ἀγγελίας γάμων, ἀφίξεων, θανάτων καὶ ... αἰνίγματα. Πῶς κατόρθωσε νὰ διαφύγῃ τοὺς σκοπέλους ἑνὸς ναυαγίου, ἀφοῦ δὲν ἐπεδίωξε νὰ δημοσιεύῃ οὔτε ἀγγελίας ἐμπορικῶν καταστημάτων, οὔτε διαφημήσεις ἀσήμων προσωπικοτήτων, οὔτε ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν δημιουργίαν μεγάλων ἀνδρῶν ἢ νὰ κολακεύῃ ἀώρους συγγραφικὰς φιλοδοξίας. Ἡ ἔκδοσις ἑνὸς περιοδικοῦ ἄλλοτε ἦτο μία ψυχικὴ ἀνάγκη, σήμερον κατήντησε ἐμπορικὴ ἐπιχείρησις. Αἰσθάνομαι ἐν τούτοις τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία ὑπεστήριξε, ἂν ὄχι ἐκθύμως, ἐπαρκῶς τὴν προσπάθειαν ὅπως ὑπάρχει ἓν περιοδικὸν τὸ ὁποῖον νὰ ἀντικατοπτρίζῃ τὰς κυριωτέρας ἐκδηλώσεις τῆς πνευματικῆς ζωῆς εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὴν ζωγραφικήν, εἰς τὴν γλυπτικήν, εἰς τὸ θέατρον, εἰς τὴν μουσικήν.

Δὲν θὰ ἀποσιωπήσω μερικὰς ἀναμνήσεις ἃς ἔχω ὡς διευθυντὴς περιοδικοῦ, μολονότι δὲν εἶνε εὔκολον νὰ σᾶς ἀπεικονίσω τὰς ἐπιδρομὰς ἃς ὑπέστην ἀπὸ τοὺς αὐτοκλήτους συνεργάτας, οἱ ὁποῖοι ἀνῆλθον εἰς πολλὰς δεκάδας. Προσήρχοντο εἰς τὸ γραφεῖον μου εὐφάνταστοι στιχουργοὶ κακομεταχειζόμενοι τὸν δυστυχῆ Πήγασον, δραματικοὶ συγγραφεῖς ἠδικημένης μεγαλοφυΐας, παραληροῦντες εἰς ἀτελειώτους σκηνάς, διηγηματογράφοι παρηγκωνισμένοι ἀφηγούμενοι κοινωνικὰς περιπετείας μὲ ὕφος παλαιῶν Γάλλων λαϊκῶν μυθιστοριογράφων, ἄλλοι ἰδεόληπτοι ἢ παντογνῶσται, δὲν ἔλειψε δὲ καὶ ὁ ἐφευρέτης τοῦ ἀεικινήτου, ὅστις ἐπιστοποιεῖ τὴν ἐφεύρεσίν του μὲ τὴν ἀεικίνητον γλῶσσαν του. Οἱ κριτικοὶ ἦσαν ἀραιότεροι· ἄλλοι οὐδεμίαν ἀνεγνώριζαν ἀξίαν, Ζωΐλοι ἀμείλικτοι, ἄλλοι ὅλα τὰ εὕρισκαν ὑπερθαυμάσια, ἐπιεικεῖς πρὸς ὅλας τὰς ἀσημότητας, ἰσοπεδωταὶ εὐαγγελικώτατοι. Ἀλλὰ δὲν ἦσαν μόνον οἱ πνευματικοὶ συνεργάται. Καὶ οἱ διάφοροι ἐπιχειρηματίαι δὲν μὲ ἀφῆκαν ἥσυχον. Κάποιος σοβαρότατα μοῦ ἐπρότεινε νὰ ἐκδώσωμεν Ὁδηγὸν καλῆς συμπεριφορᾶς, τοῦ ὁποίου τὴν ἔλλειψιν συνησθάνετο φαίνεται πολύ. Ἄλλος Λεύκωμα τοῦ οἰκογενειακοῦ του δένδρου, πρὸ πολλοῦ ἀποφυλλισθέντος. Περιττὸν νὰ σᾶς προσθέσω ὅτι κανεὶς ἐξ αὐτῶν δὲν εἶχε τὰ ἔξοδα οὔτε ἑνὸς τυπογραφικοῦ φύλλου. Ἄλλος πρακτικώτερος μοῦ ἐπρότεινε τὴν ἵδρυσιν ψυγείων. Σπεύδω νὰ δηλώσω πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεως ὅτι ὁ προτείνας δὲν ἦτο συγγραφεὺς θεατρικῆς ἐπιθεωρήσεως. Ὅλαι αὗται αἱ προτάσεις ἦσαν διαλείμματα ἀναψυχῆς διὰ τὴν κοπιώδη πολλάκις ἐργασίαν τῆς ἐκλογῆς κ' ἐξευρέσεως τῆς καταλλήλου ὕλης. Ἀκόμη διασκεδαστικώτερον ἦτο τὸ πάθημα ἑνὸς νέου μὲ πολλὰ μαλλιὰ καὶ κατὰ τὸ κοινὸν λόγιον, μὲ λίγη γνῶσι. Μοῦ ἔφερε ἓν πεζὸν ποίημα, ὁ δὲ πρόλογος τὸν ὁποῖον προέταξε ἦτο διπλάσιος εἰς μῆκος τοῦ κειμένου· μὲ στενοχωρίαν πολλὴν καὶ ὀλίγην μετριοφροσύνην ἐπήνεσε τὸ ἔργόν του, μοῦ τὸ ἀνέλυσε ἢ μᾶλλον τὸ ἐδολοφόνησε, καὶ ἤρχισε συγκεκινημένος νὰ μοῦ τὸ διαβάζῃ Δὲν ἠμπόρεσα νὰ κρύψω τὴν ἔκπληξίν μου. Δὲν μὲ ἀντελήφθη καὶ ἐξηκολούθει. Ὅταν ἐτελείωσε δὲν ἠμπόρεσα νὰ συγκρατήσω τὴν φορὰν αὐτὴν ἓν μειδίαμα. Ἐμειδίασε καὶ αὐτὸς διότι μ' ἔβλεπεν ἐνθουσιασμένον. Τὸν ἠρώτησα ἂν ἐκοπίασε νὰ τὸ γράψῃ καὶ μὲ ἐβεβαίωσεν ὅτι τὸ ἔγραψε δι' ἓν τέταρτον τῆς ὥρας. Εἶχε δίκαιον. Τόση ὥρα ἐχρειάζετο διὰ νὰ τὸ ἀντιγράψῃ. Ἦτο ἁπλούστατα ἰδικόν μου ἔργον, τὸ ὁποῖον εἶχα δημοσιεύσῃ μὲ ψευδώνυμον καὶ μοῦ τὸ ἔφερε διὰ νὰ τὸ δημοσιεύσω μὲ τὸ ἰδικόν του ὄνομα! Τὸν συνεχάρην διὰ τὴν ἐκλογὴν ποῦ ἔκαμε καὶ τὸν καθησύχασα μὲ τὴν πληροφορίαν ὅτι νόμος περὶ πνευματικῆς ἰδιοκτησίας δὲν εἶχε ψηφισθῇ.

Εἰς τὴν διαδοχὴν αὐτὴν τῶν εὐθύμων ἐπεισοδίων ἀντιτίθεται μία σειρὰ μελαγχολικῶν ἀναμνήσεων. Θὰ ἦτο μακρότατος ὁ κατάλογος τῶν συνεργασθέντων. Ἀλλαχοῦ θὰ γίνῃ ἡ μνεία αὐτῶν, ἀλλὰ δὲν εἶνε δυνατὸν κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν νὰ μὴ λησμονήσω προσφιλεῖς συνεργάτας, οἱ ὁποῖοι ἐκόσμησαν τὰς σελίδας τῆς «Πινακοθήκης», καὶ οἱ ὁποῖοι νοερῶς συμπαρίστανται μεθ' ἡμῶν. Εἶνε φόρος τιμῆς πρὸς τοὺς πρωτεργάτας ἐκείνους τοῦ πνεύματος, οἱ ὁποῖοι συνέδεσαν τὸ ὄνομά των μὲ τὴν πρόοδον τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων. Ἡ «Πινακοθήκη» ἐδέχθη τοὺς τελευταίους σπινθηρισμοὺς τοῦ Ἀττικωτάτου μεθυγράφου Εἰρ. Ἀσωπίου τοῦ ὁποίου ἡμιτελὲς ἐδημοσίευσε τὸ τελευταῖον ἄρθρον, γραφὲν πρὸ τῆς ἐπιθανατίου κλίνης. Τὸ ὕστατον λογογράφημα ἐφιλοξένησε τοῦ ἀποδήμου τῶν «Ἀλγῶν» ραψῳδοῦ Κλέωνος Ραγκαβῆ, τὸ τελευταῖον διήγημα, ἐμπνευσθὲν ἐξ εἰκόνος τοῦ Γύζη, τῆς ἀλησμονήτου Ἀλεξάνδρας Παπαδοπούλου. Εἰς τὰς στήλας της τὰ Κύκνεια ἐνεπιστεύθη ἔπη ὁ Βάρδος τοῦ πόνου Στέφανος Μαρτζώκης. Ὁ ἐνθουσιώδης ἀφηγητὴς Σπυρίδων Λάμπρος ἐκεῖ ἐναπέθεσε τῆς σοφῆς του ἐργασίας τὰ ἱστορήματα. Καὶ πλησίον αὐτῶν ἐπίλεκτοι ἄλλοι, ἐπιζῶντες μαχηταὶ τοῦ λόγου, ἐτίμησαν τὴν «Πινακοθήκην» μὲ ἔργα των, καλλιτεχνήματα παράπλευρα τῶν καλλιτεχνημάτων τοῦ χρωστῆρος καὶ τῆς σμίλης. Ὄχι ὀλίγοι τῶν διακρινομένων σήμερον εἰς τὰ γράμματα τὰ πρῶτα πτερυγίσματα ἐδοκίμασαν περὶ τὰς στήλας της, τερετίσματα ὑποσχόμενα καλλικελάδους μολπάς. Εἶνε τέλος ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι περαστικοὶ τοῦ ὡραίου λόγου λάτρεις, ἀφῆκαν νὰ ξεχειλίσῃ τὸ αἴσθημα των, διὰ νὰ μὴ γράψουν ποτὲ πλέον παρασυρθέντες εἰς τὴν δίνην τῆς βιοπάλης.

Τὰ νεοελληνικὰ γράμματα ὀφείλουν τὴν πρόοδον των, κατὰ μέγιστον μέρος, εἰς τὸν περιοδικὸν τύπον. Τὰ περιοδικὰ ὑπῆρξαν τὰ φυτώρια, ἔνθα ἐκαλλιεργήθη κάθε εἶδος λογοτεχνικῆς παραγωγῆς. Τὸ λογοτεχνικὸν βιβλίον τώρα μόλις εὐρέως διαδοθεν, ἤρχισε νὰ ἀποτελῇ εὐθύπαρκτον ὑπόστασιν. Δὲν ὑπάρχει λόγιος ἀπὸ δεκαετηρίδων, ὅστις νὰ μὴ διῆλθεν ἀπὸ τὰς στήλας ἑνὸς περιοδικοῦ. Μερικοὶ μάλιστα εἶναι ἀρρήκτως συνδεδεμένοι μετ' αὐτά, μὴ ἐμφανισθέντες ὡς συγγραφεῖς ἐν συγκεντρωμένῃ ἐργασίᾳ.

Οἱ εἴκοσι τόμοι τῆς «Πινακοθήκης» οἱ ὁποῖοι ὀρθοῦνται ἤδη εἰς ὀγκώδες ὕψος, ἀποτελοῦν ἓν καλειδοσκόπιον τῆς εἰκοσαετοῦς φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς κινήσεως ἐν Ἑλλάδι. Τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ φιλοδοξία μου.

Οἱ 20 τόμοι στοργικῶς περιεπτύχθησαν καὶ ἠδέλφωσαν γνωστούς, ἀλλὰ καὶ ἀφανεῖς ἐργάτας τοῦ πνεύματος. Τοῦτο ὑπῆρξεν ὁ πόθος μου.

Εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν ἀναβίωσιν, εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῶν εἰκαστικῶν ἰδίᾳ τεχνῶν ἡ «Πινακοθήκη» ἀφοσιώθη, ἃς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ εἴπω, μετ' αὐτοθυσίας. Αἱ συνθῆκαι ὑπὸ τὰς ὁποίας ἀνεπτύχθη ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη, κληρονόμος ἑνὸς ἀφθάστου μεγαλείου, δὲν ὑπῆρξαν ἐνθαρρυντικαί. Οἱ Ἕλληνες καλλιτέχναι ἀληθινοὶ Ἀνταῖοι κατόρθωσαν ἐν τούτοις νὰ σκορπίσουν ζωηράς, ἐπάνω εἰς τὰ ἐρείπια τῆς μόλις ἐλευθερωθείσης Ἑλληνικῆς γῆς, τὰς πρώτας ἀνταυγείας τοῦ πυρσοῦ τῆς τέχνης. Ζωγράφοι καὶ γλύπται μὲ τὰς παραδόσεις τῶν Ἑλληνικῶν ἰδεωδῶν, ἀπετύπωσαν τὸν χαρακτῆρα μιᾶς ἰδιοφυΐας, ἡ ὁποία δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς προάγγελος μιᾶς Ἀναγεννήσεως.

Δὲν ὑπῆρξεν Ἕλλην ζωγράφος, ἄξιος μνείας, οὔτινος νὰ μὴ ἐδημοσιεύθη ἔργον εἰς τὴν «Πινακοθήκην». Ἦτο δι' αὐτὴν μία ὑποχρέωσις

ἐπιτακτικὴ νὰ ἀνοίξῃ τὰς ἀγκάλας εἰς τὴν διαμορφουμένην ὁλονὲν τέχνην, ἥτις οὐδαμοῦ εὑρίσκεν ἄσυλον. Ἐπὶ 20 ἔτη παρήλασαν τὰ ἔργα των καὶ ὁ Ἕλλην ἀναγνώστης ὁ μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν, ἠδύνατο νὰ παρακολουθήσῃ τὴν πρόοδον τῆς τέχνης μὲ τὸ ἐνδιαφέρον, τοῦ ὁποίου ἦσαν ἄξιαι αἱ φιλότιμοι προσπάθειαι τῶν καλλιτεχνῶν μας. Ἔργα—διὰ νὰ περιορισθῶ εἰς τοὺς ἐκλιπόντας—τοῦ Γύζη, τοῦ Λύτρα, τοῦ Βολωνάκη, τοῦ Ράλλη, τοῦ Βῶκου, τοῦ Λεμπέση, τοῦ Προσαλέντη, τοῦ Χατζῆ, τοῦ Δρόση, τοῦ Βιτάλη, τοῦ Σῶχου, τοῦ Φιλιππότου, ἐκόσμησαν τὴν «Πινακοθήκην». Ὅλη αὐτὴ ἡ ἄνθησις τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης εὗρε θερμοκήπιον τὰς σελίδας της.

Ἐν τῇ εὐγενεῖ ἁμίλλῃ, ἥτις ἑνώνει τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχνας καὶ ἐν τῇ ἐγκαρτερήσει, ἥτις τοὺς διέκρινε ἀναλισκομένους ὡς ἡ λαμπὰς διὰ νὰ φωτίζουν, ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον τιμᾷ σήμερον ἡ εὐγενὴς πρωτοβουλία τῶν συνεργατῶν του, προσεπάθησε νὰ εἰσφέρῃ πάσας τὰς δυνάμεις του. Ἐὰν δὲ εἰς τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνας προέχει ἡ ἠθικὴ ἀνταμοιβή, ταύτην μετὰ συγκινήσεως ἀπεκδέχεται σήμερον, σεμνυνόμενος, ὅτι ἐν τῇ ἐπιλέκτῳ αὐτῇ συγκεντρώσει, ἣν ἀπετέλεσαν οἱ ἀριστεῖς τῶν πνευματικῶν ἀγώνων, συναντᾷ συμπαθεῖς συναγωνιστάς, εὐγενεῖς ὑποστηρικτάς, πολυτίμους φίλους. Καὶ ἐὰν ἐπιψυλάσσηται εἰς αὐτὸν ἡ τύχη νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον, διὰ τὸ ὁποῖον κατηνάλωσεν ὅλην τὴν θέρμην τῶν ὡραιοτέρων τῆς ζωῆς του ἐτῶν, θὰ ὀφείλεται εἰς τὴν σημερινὴν ἑορτήν, — ἀφετηρίαν νέων ἀγώνων. Καὶ οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ ἴσως ἐνισχύσωσι τὴν ἀδέκαστον κρίσιν τῶν μετέπειτα, διὰ τοὺς εἰλικρινῶς ἐργασθέντας. Καὶ θὰ εἶναι χαρὰ καὶ ὑπερηφάνεια διὰ τὸν ὁμιλοῦντα τὴν στιγμὴν ταύτην Λευΐτην τῶν γραμμάτων ἡ ἀναγνώρισις ὅτι ἁπλοῦς ἀλλ' ἀφισιώμενος τοῦ Καλοῦ ἐργάτης συνεισέφερε καὶ αὐτὸς κάτι εἰς τὴν ἔγερσιν τοῦ οἰκοδόματος τῆς Ἑλλην. ἰδέας, τὸ ὁποῖον κοσμοῦν ἀλλὰ καὶ φρουροῦν τοῦ Ἀπόλλωνος ἡ χρυσῆ λύρα καὶ τῆς Ἀθηνᾶς ἡ χαλυβδίνη ἀσπίς. Λύρα διὰ νὰ ὑμνῇ τὸ Ὡραῖον, ἀσπὶ διὰ νὰ μάχεται ὑπὲρ τῆς Ἀρετῆς. Εἶνε τὰ δύο αὐτὰ σύμβολα τῆς Ἀθανασίας τοῦ Παρελθόντος καὶ τῆς Πίστεως τοῦ Παρόντος, οἱ δύο στυλοβάται τοῦ παγκοσμίου Πολιτισμοῦ, τὰ ἐμβλήματα τῆς Ἀναγεννηθείσης καὶ Μεγαλυνθείσης Ἑλληνικῆς Πατρίδος !

ΜΙΑ ΕΙΚΟΣΑΕΤΙΑ

ΑΝ ρίψωμεν ἓν βλέμμα ἐφ' ὅλων τῶν περιοδικῶν τῶν ἐκδοθέντων κατὰ τὴν διαρρεύσασαν ἑκατονταετηρίδα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Γένους, θὰ παρατηρήσωμεν κατ' ἀρχὰς μεγάλην πρόοδον ὑπ' ἔποψιν ἐκτυπώσεως καὶ εἰκονογραφίας. Θὰ ἴδωμεν περιοδικὰ μερικὰ ἔξοχα, μὲ ὕλην ἑλληνοπρεπῆ, ἀλλὰ θὰ ἴδωμεν καὶ ***πλεῖστα*** ἔχοντα μόνον σκοπὸν ἀργυρολογίας, ἄνευ ἠθικῆς βάσεως. Δυστυχῶς θὰ ἴδωμεν ὅτι τὰ ***εἰδικὰ*** περιοδικὰ εἶναι ὀλίγα, διότι δὲν ὑποστηρίζονται ὅσον πρέπει ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμονας, οἵτινες προτιμῶσι τὰ ξένα. Βεβαίως ὁ ἐπιστήμων πρέπει νὰ παρακολουθῇ τὴν τῆς ἐπιστήμης πρόοδον καὶ διὰ ξένων περιοδικῶν, ἀλλὰ πρέπει νὰ συνδράμῃ τὰ ἑλληνικὰ πρὸς ἀνύψωσιν τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης. Τὰ ***εἰδικὰ*** περιοδικά, νομίζομεν, ὅτι πρέπει νὰ στολίζουν καὶ τὰ γραφεῖα τῶν μὴ κατόχων τῆς ἰδίας ἐπιστήμης, διότι μία ἐπιστήμη βοηθεῖ τὴν ἄλλην ὡς μία τέχνη τὴν ἄλλην. Θὰ ἴδωμεν εἰς τὰ παλαιὰ περιοδικὰ ὀλίγην φροντίδα περὶ τῆς καλλιτεχνίας, διότι αὕτη ἐκτὸς τῆς Ἑπτανήσου, ἦτο ἐντελῶς εἰς τὰ σπάργανα. Ἀλλ' εὐτυχῶς, οὐν τῷ χρόνῳ ἔκαμε προόδους τοιαύτας, ὥστε νὰ ἐπεσύρῃ τὴν εὔνουν προσοχὴν τῶν ξένων. Φυσικὰ ἡ βάσκουσα καλλιτεχνία κατ' ὀλίγον διεμορφώθη καὶ προβαίνει κανονικῶς αὔξουσα καὶ μεθοδικῶς χωροῦσα εἰς τὴν ὁδὸν πρὸς παρασκευὴν καὶ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑΣ, διότι ἑκάστου Ἔθνους ἡ τέχνη δέον νὰ ἔχῃ καὶ ἰδιαιτέραν σχολήν. Βεβαίως ἡ τέχνη εἶναι μία ἀλλὰ τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς συνίσταται εἰς τὴν διερμηνείαν τῆς ἐκφράσεως καὶ οὐχὶ εἰς τὴν οὐσίαν.

Ἦτο παρ' ἡμῖν ἐπαισθητὴ ἡ ἔλλειψις περιοδικοῦ πρὸς διάδοσιν τῆς καλλιτεχνικῆς κινήσεως ἐν τῷ Ἑλληνισμῷ καὶ πρὸς γνῶσιν τῆς παγκοσμίου καλλιτεχνικῆς ζωῆς, ἅμα δὲ καὶ πρὸς δημοσίευσιν πρωτοτύπων μελετῶν περὶ τῆς τέχνης ἰδίως.

Τὸ σπουδαῖον τοῦτο κενὸν ἰδὼν ὁ ἀγαπητὸς φίλος κ. Δ. Ι. Καλογερόπουλος ἀνέλαβε τὴν ἔκδοσιν τῆς ***Πινακοθήκης***, ὑπὲρ τῆς ὁποίας σθεναρῶς, φιλοτίμως καὶ ἀκαταπονήτως ἐργάζεται ἐπὶ εἰκοσαετίαν, ὑπερπηδῶν γενναίως τὰ πάντα, ὅπως τὸ ἐθνωφελὲς περιοδικόν του γίνῃ ἄξιον τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ καὶ νὰ διαδίδῃ ὄχι μόνον τὰς ***ὡραίας τέχνας***, ἀλλὰ καὶ τὰ ***ὡραῖα γράμματα*** καὶ νὰ φέρῃ εἰς γνῶσιν τῶν Ἑλλήνων ἀναγνωστῶν τῆς καλλιτεχνικῆς προόδου ἀνὰ τὸν πεπολιτισμένον κόσμον.

Ὁ ἀναγινώσκων τοὺς ***εἴκοσι τόμους*** ἔχει ἀρκετὴν ἰδέαν περὶ τῆς καλλιτεχνικῆς ζωῆς τῆς εἰκοσαετίας. Θὰ ἴδῃ ὅτι ἤρχισαν καὶ παρ' ἡμῖν τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς κριτικῆς, ἀπαραιτήτου εἰς τὴν διαμόρφωσιν καὶ παιδαγωγίαν τῆς τέχνης.

Πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ὅτι παρ' ἡμῖν δὲν ἐπικρατεῖ ἡ φιλολογική, ἐπιστημονικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ***συνείδησις***.

Πολλοί, δυστυχῶς, κρίνουσι μὲ τὰς προσωπικὰς συμπαθείας ἢ ἀντιπαθείας—χωρὶς ὅμως νὰ σκέπτωνται ὅτι ὁ χρόνος δικάζει. Ὅ,τι ***καλὸν*** ζῇ καὶ ὡς ὁ ἥλιος φωτίζει τὴν ἀνθρωπότητα, ὅ,τι κακὸν ὁ ὁρμητικὸς ροῦς τοῦ χρόνου τὸ καταρρίπτει εἰς τὸν Κωιάδαν. Λ. χ. ὁ Α. Σοῦτσος κατεδίκασεν εἰς θάνατον τὸν Σολωμὸν καὶ τὸν Κάλβον, ἀλλ' ὁ χρόνος τοὺς ἀπηθανάτισε καὶ καταδικάζει τὸν ἄστοργον κριτὴν ποῦ δὲν ἐσεβάσθη οὔτε τὸν Καποδίστριαν, οὔτε τὸν Ὄθωνα.

Εἰς τὸ ζήτημα τῆς εὐθυκρισίας ὁ κ. Καλογερόπουλος προσέχει πολύ, διδάσκει χωρὶς νὰ ἀποθαρρύνῃ, γινώσκει ὅτι τὸ θέατρον εἶναι ***σχολεῖον ἠθικῆς***. Νομίζομεν ὅτι εἶναι ἄδικον νὰ κατακρίνεται ἓν ἔργον, ἂν δὲν εἶναι σύμφωνον μὲ τὰς δοξασίας μας. Τὴν στιγμὴν ταύτην μᾶς ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν ὁ μέγας Γκαῖτε, ὅστις ἂν καὶ δὲν εἶχε τὰς θρησκευτικὰς καὶ φιλολογικὰς δοξασίας τοῦ Μαντζόνη, οὐχ ἧττον ὅμως ὡμολόγησεν ὅτι οἱ ***Ἱεροὶ Ὕμνοι*** τοῦ μεγάλου τούτου Ἰταλοῦ ἦσαν ἀριστουργήματα, τὰ ὁποῖα Διαμαρτυρόμενος δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ γράψῃ Τοιοῦτος πρέπει νὰ εἶναι ὁ εὐσυνειδητος τεχνοκρίτης.

Ἡ ***«Πινακοθήκη»*** μὲ ὅλας τὰς στενοχωρίας τοῦ παρόντος πολέμου ἐξηκολούθησε τὴν ἐκπολιτιστικὴν ὁδὸν αὐτῆς. Τώρα δὲ ὅτε ἡ Πατρὶς ἐμαγάλωσε, θὰ ἔχῃ εὐρύτερον στάδιον ἐργαζομένη ὑπὲρ τῆς τέχνης, ἥτις ἔχει τὴν δύναμιν καὶ ἰσχὺν νὰ ἐξαγνίζει τὴν καρδίαν καὶ νὰ ἀνυψώνῃ τὸ πνεῦμα εἰς αἰθέρια ὕψη καὶ οὕτω βαίνουσα τιμᾷ καὶ τὸν πολύτιμον φίλον κ. Καλογερόπουλον, εἰς ὃν εὐχόμεθα ὁλοψύχως νὰ ἑορτάσῃ καὶ πεντηκονταετηρίδα.

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΞΕΝΗ ΤΕΧΝΗ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ κίνησις τῆς Νέας Ὑόρκης ἐφέτος ἦτο ζωηροτέρα καὶ ποικιλοτέρα τῆς περυσινῆς ἐποχῆς. Τὸ Μητροπολιτικον Μελόδραμα ἔπαιξε διάφορα καὶ παλαιὰ ἔργα, ἰδίως Ἰταλῶν συνθετῶν, ποῦ ἀκοῦμε πολλάκις νὰ τραγουδοῦν τῆς ἄριες των στοὺς δρόμους καὶ στὰ Cabaret. Ἔπαιξαν ἐπίσης μὲ ζηλευτὴ τέχνη καὶ χάρι καλὰ ἔργα Γάλλων συνθετῶν μὲ πρωτοτύπους σκηνοθεσίας καὶ χρωματιστοὺς φωτισμούς, καὶ ἐξαιρετικὴ μουσική, ποῦ εὐχαρίστησε καὶ τοὺς πλέον δυστρόπους κριτικούς. Τοῦ Βάγνερ τὰ μελοδράματα εἶχαν ἰδιαιτέραν ἐπιτυχίαν ὡς πρὸς καλλιτεχνικὸν μέρος. Ἐνθυμοῦμαι μικρὸ παιδάκι ὅταν πρωτοέπαιξαν τοῦ Βάγνερ τὰ ἔργα εἰς τὴν Εὐρώπην, διάφοροι κριτικαὶ ἐθεώρησαν τὴν μουσική του δυσνόητον, θορυβώδη, ἐπαναστατικὴ καὶ εἶναι εὐτύχημα διὰ τὸν πολιτισμόν μας ὅτι τὰ ἔργα τοῦ Βάγνερ ἐκτιμῶνται πολὺ καὶ ἔχουν ἀρχίσει νὰ ἐξανθρωπίζουν τὸν πολὺν κόσμον. Τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα τοῦ Βάγνερ ἔφερε μεγάλη μεταβολὴ καὶ καλλιτέρευσιν εἰς τὸ μελόδραμα, διότι ἠκολούθησε μὲ εἰλικρινῆ ἀγάπην τοὺς ἱεροὺς κανόνας τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Δράματος (μελοδράματος) καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν Βυζαντινὴν μουσικὴν ποῦ τὸν ἐνέπνευσε εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ «Πάρσιφαλ». Ὅταν ἐπαίζετο πρὸ ἐτῶν εἰς τὸ Βερολῖνον ἡ Ἠλέκτρα τοῦ Σοφοκλέους ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ θιάσου τοῦ κ. Duncan, ἡ Κα Πηνελόπη Δῶγκαν ἐτραγουδοῦσε πρὸ τοῦ προλόγου τοῦ δράματος Ἑλληνικὰ Δημοτικὰ ἄσματα μὲ πολλὴν χάριν, ἡ ὁποία εἶχε ξετρελλάνει τοὺς Γερμανούς.

Μεταξὺ τῶν θεατῶν εὑρίσκετο ὁ υἱὸς καὶ ἡ χήρα τοῦ Βάγνερ. Εἰς τὸ τέλος τῆς παραστάσεως ἡ Κα Βάγνερ συνεχάρη ἰδιαιτέρως τὴν Καν Δῶγκαν διὰ τὰ εὔμορφα ἑλληνικά μας τραγούδια καὶ τῆς εἶπε τὰ ἑξῆς λόγια : «Ἂν ἔζοῦσε ὁ ἄνδρας μου καὶ ἄκουε τὰ ὡραῖα Ἑλληνικά σας τραγούδια ποῦ τραγουδᾶς τόσο γλυκὰ εἶμαι βεβαία πῶς θὰ ἐνεπνέετο θείας συνθέσεις ! Καὶ ἄρχισε νὰ διηγῆται ἡ κυρία Βάγνερ τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον : Ὅταν ὁ ἄνδρας μου εἶχεν ἕτοιμο τὸ λιμπρέτο τοῦ «Πάρσιφαλ» καὶ προετοιμάζετο νὰ ἐργασθῆ τὸ μουσικὸ μέρος τοῦ Μελοδράματος, ἔτυχε νὰ περάσῃ ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν μίαν Κυριακὴ πρωὶ καὶ ἄκουε ψαλμωδία. Ἡ Βυζαντινὴ μουσικὴ τοῦ ἔκαμε μεγάλη ἐντύπωσι, ἀπὸ πολλὴ ἀγάπη καὶ περιέργεια εἰσῆλθε στὴν ἐκκλησίαν καὶ παρηκολούθησε ὁλόκληρον τὴν λειτουργίαν. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἐπῆγε πολλὲς φορὲς στὴν Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία κι' ἄκουσε τοὺς ψάλτες σας νὰ ψάλλουν τὴν Βυζαντινὴν ἱερὰν μουσικὴν ποῦ τὸν ἐνέπνευσε καὶ ἐνεθάρρυνε νὰ μουσουργήσῃ μὲ τόση μεγάλη δύναμι τὸν «Parsifal».

Κατὰ τὴν γνώμην μου ἡ ἐπανάστασις εἶναι ἀπαραίτητος γιὰ πολλὰ πράγματα... Μ' ἐπαναστατικὸ κίνημα ἡ ποίησις ἔταμε ἕνα νέο κ' εὔμορφο δρόμο κι' ἀνεγέννησε τὸ «Πινδαρικὸ μέτρο» πεζὸ ποίημα. Εἰς τὸ μέτρο αὐτὸ ἔχουν γράψῃ διάφοροι νέοι ποιηταὶ μὲ πολλὴ χάρι, ἀλλὰ μὲ περισσοτέρα ἐπιτυχία καὶ τέχνη ἔχει γράψῃ ὁ νεαρὸς ποιητὴς κ. Λ. Λαζαρίδης ὁ ὁποῖος τιμᾷ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα ἐν Ἀμερικῇ μὲ τὰ πρωτότυπα ποιήματά του, τὰ ὁποῖα εἶναι γεμάτα ἀπριλιάτικες δροσιὲς καὶ χρυσᾶ ὄνειρα τῆς Ἀρκαδίας καὶ κλασσικὲς δόξες τῆς Ἰωνίας καὶ Φρυγίας... Τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὸ Διήγημα, τὸ ὁποῖον ἔχει ἀνυψώσῃ πάρα πολὺ τὴν σύγχρονον Ἑλληνικὴν φιλολογίαν ! Τὸ αὐτὸ καὶ μὲ τὴ ζωγραφικὴ Τέχνη· διάφοροι καλλιτέχναι τοῦ Δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος εἰργάσθησαν ριζοσπαστικῶς, ἀνέπτυξαν τὴν τέχνην των βαθμηδὸν κι' ἀπέσπασαν τῆς βαριὲς ἀλυσίδες τῆς «Νεοκλασσικῆς Γαλλικῆς Σχολῆς» ἥτις ἐβασίζετο μόνον εἰς τὰς ρεαλιστικὰς καὶ φωτογραφικὰς μεθόδους τῆς ζωγραφικῆς τέχνης.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι πρέπει νὰ εἴμεθα εὐγνώμονες εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς διδασκάλους ποῦ διετήρησαν τὴν τέχνην τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων

καὶ τὴν διέδωκαν εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Εὐρώπης. Οἱ μεγάλοι Ἕλληνες Βυζαντινοὶ διδάσκαλοι μὲ ἀγάπην καὶ αὐτοθυσίαν ἐδίδαξαν καὶ ἐνέπνευσαν τὸν Ciotto, Cimabue, Fra Angelico, Filippo Lippi, Bottizelli, Bartolommeo, Michael Angelo, Raphael, Giorgione, κ. τ. λ. καὶ ἐνεφανίσθη ἡ «Ἀναγέννησις». Δὲν γνωρίζω διὰ ποῖον λόγον οἱ ἀδελφοὶ Ἰταλοὶ ἱστοριογράφοι καὶ λογογράφοι μᾶς παρουσιάζουν τὴν «Ἀναγέννησιν» Ἰταλικὴν ὡς ἀπὸ μηχανῆς Θεόν, χωρὶς νὰ μᾶς ἀναφέρουν τοὺς Βυζαντινοὺς διδασκάλους, τοὺς πραγματικοὺς δημιουργοὺς τῆς «Ἀναγεννήσεως». Ἐπίσης πολλὰ ὀνόματα Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν ποὺ ἦσαν χαραγμένα εἰς ἀριστουργήματα εἰκόνων καὶ ψηφιδωτῶν διακοσμήσεων τὰ ἔχουν στρεβλώσει καὶ τὰ παρουσιάζουν Ἰταλικά! Νομίζω ὅτι αὐτὴ ἡ διδασκαλία τῶν ἀδελφῶν Ἰταλῶν πρέπει νὰ παύσῃ. Οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες Ἱστοριογράφοι, Ἀρχαιολόγοι καὶ Βυζαντινολόγοι πρέπει νὰ συνεργασθοῦν μὲ ἀγάπην καὶ εἰλικρίνειαν καὶ νὰ παρουσιάσουν εἰς τὸν πεπολιτισμένον κόσμον ποῦ ἀδημονεῖ νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθεια, τὴν Πραγματικὴν Ἀναγέννησιν, ἡ ὁποία ἐπήγασε ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ ψυχή! Ὁ Ἀγγλικὸς καὶ ὁ Ἀμερικανικὸς λαὸς ἀγνοεῖ τελείως περὶ Ἑλληνικοῦ Βυζαντίου, Βυζαντινῶν Καλλιτεχνῶν, Βυζαντινῆς Ἀρχιτεκτονικῆς, Βυζαντινῆς Μουσικῆς καὶ Ζωγραφικῆς, Βυζαντινῆς Φιλολογίας καὶ ἐν γένει περὶ Βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ, ὅστις εἶνε τὸ μεγάλο θεμέλιο τῆς χριστιανωσύνης καὶ ἡ γέφυρα τῆς κλασσικῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Νέας Μεγάλης Ἑλλάδος.

Οἱ τότε Ἰταλοὶ καλλιτέχναι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διασώσουν καὶ νὰ διδάξουν τὰ κύρια στοιχεῖα τῆς Τέχνης, τὰ ὁποῖα ἐδιδάχθησαν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας. Ὁ ἐγωισμὸς καὶ ὁ φανατισμὸς τῶν Ἰταλῶν Διοικητῶν καὶ Καλλιτεχνῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔφερε τὸ μεγάλο χάσμα τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ σκότους εἰς πολλὰ πράγματα. Οἱ Ἕλληνες διδάσκαλοι, καλλιτέχναι καὶ σοφοὶ ποῦ ἐδίδασκαν τὴν Ἰταλίαν φυσικῷ τῷ λόγῳ ἐξέλιπον σὺν τῷ χρόνῳ. Τοιουτοτρόπως ἡ Μεγάλη Τέχνη τῶν Ἑλλήνων Βυζαντινῶν ἔπαυσε νὰ διδάσκεται πλέον μὲ τὰ κύρια στοιχεῖα της καὶ θεσμούς. Ἡ ζωγραφικὴ ἔχει τοὺς κανόνας της, ὅπως ἔχει ἡ γλῶσσα τὴν γραμματικήν, ἡ μουσικὴ τὴν κλίμακα καὶ θεωρία της καὶ ἡ ἀριθμητικὴ τοὺς ὁρισμούς της. Οἱ μεταγενέστεροι τοῦ Δεκάτου πέμπτου Αἰῶνος μέχρι τοῦ Δεκάτου ἐννάτου ἐμιμοῦντο πλέον τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Τέχνης (ὅπως συμβαίνει ἀκόμη τὸ ἴδιο μὲ πολλοὺς καλλιτέχνας) ἄνευ τῶν κυρίων στοιχείων τοῦ διαστήματος, τῆς Ἁρμονίας τῶν χρωμάτων καὶ τῶν διακοσμητικῶν σχημάτων. Τέλος ἡ κατακαϋμένη ζωγραφικὴ Τέχνη, ἐταλαιπωρήθη, ὑβρίσθη καὶ κατέληξε εἰς τὴν ρεαλιστικὴν καὶ φωτογραφικὴν μέθοδον.

Σήμερον, ὅταν εἰσερχόμεθα εἰς καλλιτεχνικὴν ἔκθεσιν καὶ παρατηροῦμεν νέους πίνακας μὲ τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα κατὰ τῆς ρεαλιστικῆς μεθόδου, ἀποδοκιμάζομεν τὴν νέαν τέχνην καὶ ἐπιτιθέμεθα σκληρῶς κατὰ τοῦ καλλιτέχνου καὶ τῶν ἔργων του μὲ τὸ μαστίγιον τῆς κριτικῆς, διότι ἔχομεν συνηθήσῃ εἰς ὅλην μας τὴν ζωὴν νὰ βλέπωμεν φωτογραφικὰ ἔργα ζωγραφικῆς καὶ ἡ νέα τέχνη μᾶς εἶναι τελείως ξένη καὶ μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ τὴν ἐκτιμήσωμεν ἂν δὲν τὴν συνηθήσωμεν καὶ τὴν σπουδάσωμεν μ' ἐνδιαφέρον καὶ εἰλικρίνειαν. Πρέπει νὰ γνωρίζωμεν ὅτι οἱ καλλιτέχναι τοῦ νέου πνεύματος ἔχουν θυσιάσῃ ὁλόκληρα χρόνια ζωῆς διὰ νὰ μᾶς ἐπαναφέρουν τοὺς χρυσοῦς αἰῶνας τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς Κλασσικῆς Ἑλλάδος.

Οἱ πρωτοεπανιστάται τῆς Τέχνης οἱ ὁποῖοι θαυμάζονται σήμερα ὡς «Masters» καὶ οἱ ὁποῖοι δὲν ἀνεγνωρίσθησαν εἰς τὰς ἡμέρας των, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συμβαίνει πάντοτε εἰς τοὺς ἀληθινοὺς καλλιτέχνας, εἶναι οἱ ἑξῆς: Οἱ πέντε impressionists ἢ luminists «Masters» οἵτινες μᾶς πρωτοσύστησαν τὸ καθαρὸν ἡλιακὸν χρῶμα, Monet, Renoir, Siseley, Degas, καὶ ὁ Cezanne, ἐπίσης εἶνε σπουδαία καὶ ἡ ἐπιρροὴ τοῦ Ἀμερικανοῦ καλλιτέχνου Whistler ὅστις διέμεν εκαὶ ἐζωγράφιζε εἰς τὸ Παρίσι καὶ εἰς Λονδῖνον ποῦ ἐφεῦρε καὶ διεκδικεῖ τὴν ὡραίαν διευθέτησιν καὶ συμφωνίαν τοῦ χρώματος καὶ τοῦ διακοσμητικοῦ σχήματος ἐπαρκοῦς καθ' ἑαυτό. Εἶναι ὁ ἴδιος καλλιτέχνης ὁ ὁποῖος σχηματίζει μὲ τ' ἀρχικὰ γράμματα τοῦ ὀνόματός του τὴν εὔμορφη πεταλοῦδα δι' ἔμβλημα του. Ὁ Monet ὅστις ἀξιοῖ ὡς μόνον του διδάσκαλον τὸν Θεοτοκόπουλον ἂν καὶ ἡλικίας 85 ἐτῶν, περιοδεύει τὰς μητροπόλεις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐκθέτων νέα του ἔργα. Αἱ τρεῖς ἰσχυραὶ καὶ εἰλικρινεῖς ψυχαὶ τῶν Post impressionists, ὁ Cezanne ὅστις ἦτο ἐλεύθερος εἰς τὸ χρῶμα καὶ ἐπροχώρησε μὲ τὰ μεγάλης ἐπιτυχίας ἐντὸς τοῦ συνθετικοῦ σχήματος. Ὁ τραγικὸς Vangogh ὅστις ἠγωνίσθη κ' ἐταλαιπωρήθη σκληρῶς δι' ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα τώρα εἶναι ἐντελῶς συγχωνευμένα στὴν νέαν μας Τέχνην. Ὁ Gaugauin ὅστις ἔφυγε εἰς τὰς Νοτίους θαλάσσας διὰ νὰ ζωγραφίσῃ τ' ἀπεριόριστα, τὰ φυσικὰ καὶ διακοσμητικὰ σχήματα Ὁ Matisse ὅστις περιεπαίχθη διὰ τὴν παιδαριώδη του ἐπάνοδον εἰς τὸ εὔμορφο φυσικὸ στόλισμα τοῦ σχήματος, καὶ ὁ ὁποῖος μᾶς ἔδωσε νέας παραδόξους ἁρμονίας τοῦ χρώματος. Ὅλο τὸ ζύμωμα καὶ τὸ βράσιμο τῶν νέων ἰδεῶν τοῦ Picabia, καὶ ὅλων τῶν Custs καὶ Futurists, τῶν Synchronists. τῶν μεγάλων Ρώσσων Leon Bakst, Boris Amisfeld, Benois Niceslas Roerich ποῦ ἠγωνίσθησαν ὅλοι αὐτοὶ οἱ μάρτυρες τῆς μεγάλης Ἰδέας καὶ Τέχνης διὰ μέσου τοῦ σκότους καὶ τῆς τύρβης καὶ μᾶς διῦλισαν τὰ ἰδεώδη τῆς Ζωγραφικῆς Τέχνης εἰς τὴν ἐλεύθερη γλῶσσα τῆς εὐγραμμίας καὶ στοῦ Διακοσμητικοῦ Διαστήματος, καὶ μᾶς διευθύνουν μὲ θαυμασμὸ στοὺς «Masters» τοῦ Βυζαντίου.

* Παρακολουθῶ τακτικὰ τὸν κ. Νικολάου εἰς πολλὰς παραστάσεις του καὶ θαυμάζω πολὺ τὸ τάλαντόν του. Μιὰ βραδυὰ ὅμως εἰς ἕνα του Concerto μὲ μάγεψε καὶ μὲ συνεπῆρε μὲ τὰ Δημοκά μας Τραγούδια καὶ μέφερε στὰ ἡλιόλουστα βουνὰ τῆς Πατρίδος μας... Μ' ἔκαμε νὰ αἰσθανθῶ τὴν μυρουδιὰ τοῦ θυμαριοῦ, τὸ χαρωπὸ γέλοιο καὶ δροσιὲς τ' Ἀπρίλη.. Τ' ἀλληγορικὰ τραγούδια τῆς κλεφτουργιᾶς μας ποῦ τραγοιδάει μὲ τέτοια δύναμι ὥστε συγκινεῖ τοὺς ἀκροατάς του καθὼς τὰ διερμηνεύει, ἀκούει κανεὶς καὶ βλέπει ὅλους τοὺς ἀγῶνες καὶ τῆς νίκες τῆς Ἐλευθερίας μας. Ἡ ἔκφρασις τοῦ κ. Νικολάου καὶ ἡ δραματικὴ δύναμις τῆς φωνῆς του εἶναι ἀπερίγραπτος. Εὔχομαι νὰ μᾶς ζήσῃ πολλὰ χρόνια γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ μᾶς θεμελιώσῃ γρήγορα τὸ ἀληθινὸ Ἐθνικὸ Μελόδραμα τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος!

* Εἰς Νέαν Ὑόρκην ὁ Ἑλληνισμὸς ἔχει τὸ εὐτύχημα νὰ ἀντιπροσωπεύεται μουσικῶς μὲ τὸν διακεκριμένον καλλιτέχνην μας κύριον Καμηλιέρην ὅστις ἔχει ὀργανώσει ἐνταῦθα τὴν μεγαλητέραν **χορωδίαν** τῆς Ἀμερικῆς, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ πεντακοσίους ἀοιδούς. Ὁ κ. Καμηλιέρης ὑποστηρίζεται μεγάλως ἀπὸ τὸν ἐμπορικὸ καὶ φιλότεχνο Ἀμερικανικὸ κόσμο. Πολλάκις ὁ ὁμογενὴς καλλιτέχνης διευθύνει τὰς ὀρχήστρας τῆς Νέας Ὑόρκης μ' ἐξαιρετικὴ τέχνη. Ἐπίσης εἰς Νέαν Ὑόρκην μένει καὶ ὁ καλλιτέχνης μας κ. Κουλούκης ὅστις παίζει πλαγίαυλον μὲ τὴν Philharmonic Orchestra καὶ ἐκτιμᾶται πολὺ ἀπὸ τοὺς συναδέλφους του καὶ τοὺς φιλομούσους Ἀμερικανούς.

Πότε θὰ ἠμπορέσῃ καὶ ἡ Ἑλλὰς νὰ ξαναγεννήσῃ συνθέτας οἱ ὁποῖοι νὰ μελετήσουν μὲ πόνο κι' ἀγάπη τὰ τραγούδια τῆς χώρας μας καὶ μουσουργήσουν μελοδράματα καὶ συμφωνικὰ ποιήματα τὰ ὁποῖα νὰ ἐκφράζουν τὴν ἀληθινὴν ψυχὴν καὶ ζωὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ; Ἡ Ἑλλας μὲ τόσον ἔνδοξον ἱστορίαν καὶ παραδόσεις καὶ μὲ αἰσθηματικὰ Δημοτικὰ τραγούδια ποῦ μαγεύουν τὸν πεπολιτισμένο κόσμο, ἔπρεπε σήμερα νὰ πρωτεύῃ εἰς τὸν μουσικὸν κόσμον μὲ τὰς κλασικάς της συνθέσεις. Καθὼς γνωρίζετε οἱ ξένοι μουσουργοὶ πάντοτε ἐμπνέονται ἀπὸ τὴν ἱστορίαν μας καὶ τὰ Δημοτικά μας τραγούδια καὶ συνθέτουν ἀριστουργήματα Συμφωνιῶν καὶ Μελοδραμάτων. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς δικούς μας μουσικοσυνθέτας περιφρονοῦν τὸ ἀθάνατο ἑλληνικὸ τραγοῦδι, γιατὶ πάσχουν ὡς φαίνεται ἀπὸ ξενομανία καὶ μουσικοκλοπία· εἶθε ὁ χρυσοχαίτης Ἀπόλλων νὰ τοὺς ἰατρέψῃ καὶ τοὺς ἐμπνεύσῃ μὲ τῆς φωτεινές του ἀχτῖνες γιὰ νὰ ἐμπνευσθοῦν καὶ μουσουργήσουν πραγματικὰ ἔργα Ἑλληνικά. Ἂς μὴ λησμονοῦν ὅτι εἶναι Ἕλληνες καὶ ὡς Ἕλληνες πρέπει νὰ φανοῦν ἀντάξιοι τῶν εὐκλεῶν μας προγόνων καὶ νὰ μὴ βασίζωνται μόνον στῆς παληὲς δόξες. Τὸ καθῆκον μας εἶναι ἐργασία εἰλικρινὴς διὰ τὴν μεγάλην μας Ἑλλάδα, ὁ ξένος κόσμος περιμένει πολλὰ ἀπὸ τοὺς Νέους Ἕλληνας. Ἂς ἐνθυμοῦνται ὅτι τὸ ἑλληνικὸ τραγοῦδι καὶ τὸ Βυζαντινὸν μέλος ἐνέπνευσαν τοὺς Wagner, Massenet, Saint-Saëns, Ravel, Glazounoff, Gluck, Beethoven, καὶ πολλοὺς ἄλλους συνθέτας.

* Ἐφέτος μᾶς ἐπεσκέφθη καὶ ὁ πολὺς μαέστρος Toscanini μὲ τὴν Συμφωνικὴν Ὀρχήστρα τοῦ Μιλάνου μὲ χρηματικὴν βοήθειαν τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως. Ἐνοεῖται ὅτι ἡ διαφήμησις ἦτο τεραστία. Ἐνεφανίσθησαν εἰς πολλὰς μητροπόλεις τῶς Ἡνωμένων Πολιτειῶν μὲ μεγάλη ἐπιτυχία. Ἦτο μιὰ Ἰταλικὴ καλλιτεχνικὴ προπαγάνδα ποῦ τὴν ἐζήλεψα γιὰ τὴν χώρα μας.

Ὁ κ. Τοσκανίνη εἶναι ἕνας μεγάλος κ' ἐπιδέξιος μαέστρος, μ' ἀρκετὴ φήμη γιὰ νὰ προσελκύσῃ τὴν προσοχὴ τῶν συμπατριωτῶν του καὶ πολλῶν φιλομούσων. Εἰς τὰ Ἰταλικὰ μελοδράματα καὶ πεταχτὰς συνθέσεις τῶν πατριωτῶν του εἶναι μοναδικὸς Διευθυντής. Τὸ πρόγραμμά του ἀπετελεῖτο ἀπὸ γνωστὰς Ἰταλικὰς συνθέσεις τὰς ὁποίας ἐξετέλεσεν ἡ ὀρχήστρα μὲ μεγάλη τέχνη καὶ χάριν. Ἰδιαιτέρως εἴλκυσε τὴν προσοχὴν μία νέα σύνθεσις τοῦ Respighi «Βρῦσες τῆς Ρώμης» ἡ ὁποῖα ἔκαμε βαθεῖαν ἐντύπωσιν καὶ ἐπαίχθη ὑπὸ τῆς ὀρχηστρας μὲ λεπτότητα καὶ χάριν. Στὰ ἔργα ὅμως τοῦ Βάγνερ, μέρος ἀπὸ τὸν Tristan and Isold καὶ στοῦ Beethoven τὴν «Πέμπτην Συμφωνίαν», ὁ κ. Τσοκανίνη δὲν κατώρθωσε ν' ἀποδώσῃ τὴν ἔκφρασιν καὶ τὸν χρωματισμὸν, καὶ κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν ἀμερικανῶν μουσικοκριτικῶν τὰ ἰταλοποίησε...

Εὔχομαι σύντομα ὅπως καὶ Ἑλληνικὴ Ὀρχήστρα μπορέσῃ καὶ κάμῃ μιὰ τέτοια καλλιτεχνικὴ περιοδεία εἰς Εὐρώπην καὶ Ἀμερικὴν μ' Ἑλληνικὰς καὶ ξένας σοβαρὰς συνθέσεις πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος εἰς τὰ ξένα μέρη ποῦ μᾶς ἀγνοοῦν ἀκόμη ὡς καλλιτεχνικὴν χώραν.

ΒΑΣΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΣ.

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ ΚΑΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

ΕΙΣ τὴν «Πολιτείαν» πρό τινος ἐδημοσιεύθη τὸ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως ὑποβληθὲν ὑπόμνημα, ὅπερ μὴ ἀποδεῖξαν, ὡς εἰκός, ἄλλο τι πέρα τῶν ἑκάστοτε ἐπαναλαμβανομένων φλυαριῶν, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀνέξεσε τὴν πληγὴν τοῦ κακοήθους παρκινώματος, ὅπερ ἀναφυὲν ἐπὶ τοῦ ὑγιοῦς σώματος τῆς ἐθνικῆς γλώσσης, δεῖται ῥιζικῆς ἐγχειρήσεως, ἀφ' ἑτέρου δ' ὑπέμνησεν ἡμῖν τὴν περίοδον ἐκείνην τῆς γλωσσικῆς καὶ ἐκπαιδευτικῆς ἀναρχίας, προελθούσης ἐκ τῆς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐκπαιδεύσει ἐπαναστάσεως κατὰ παντὸς ὑγιοῦς, ἠθικοῦ, κατὰ πάσης ἐθνικῆς παραδόσεως.

Ἐπιχειροῦντες ν' ἀνασκευάσωμεν τὸ ἐν λόγῳ ὑπόμνημα, οὐδαμῶς παράδοξον ἐὰν ὑπό τινων

προκατειλημμένων θεωρηθῶμεν ἀναχρονισταί, παλαιοὶ καὶ σχολαστικοί, ὡς εἴθισται ν' ἀποκαλῶνται πάντες ἐπ' ἐσχάτων οἱ ὀρθολογισταί, οἱ μὴ δεχόμενοι τὸν οὐ μόνον ἐν τῇ γλώσσῃ ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ καθ' ὅλου φιλολογίᾳ καὶ τῇ καλλιτεχνίᾳ ἐκφυλισμόν, τὸν ἀναιροῦντα πᾶσαν παράδοσιν ἐρειδομένην ἐπὶ τῶν ἀναλλοιώτων νόμων τοῦ ἠθικοῦ, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ὡραίου, ὧν τὴν ὀρθὴν ἀντίληψιν ἐκληροδότησαν ἡμῖν οἱ κατὰ πάσης αὐθαιρεσίας παλαίσαντες λογάδες τοῦ ἑλληνικοῦ γένους.

Γινώσκαντες ὅτι οὐδένα κίνδυνον διατρέχει ἡ γλῶσσα ἡμῶν, καθότι οὐδεὶς δύναται νὰ καθορίσῃ τί δεῖ γενέσθαι, νὰ περιορίσῃ ἢ ἀναχαιτήσῃ τὸν ροῦν αὐτῆς καὶ ὅτι ἡ γλῶσσα ἐν τῇ φυσιολογικῇ αὐτῆς ἐξελίξει ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἀποκαθαιρομένη τοῦ ξενικοῦ ῥύπου, τῶν ξένων λέξεων καὶ ἰδιωμάτων, ὅσα παρησέφρυσαν εἰς ταύτην ἐκ τῆς πολυχρονίου ἐπιδρομῆς βαρβάρων καὶ ξένων, ὁσημέραι ἐν τῷ καθ' ἡμέραν λόγῳ προφορικῷ καὶ γραπτῷ ἀποκαθίσταται εἰς τύπον καθαρᾶς νεοελληνικῆς, ἔχομεν τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις ὁλόκληρος καὶ οἱ διευθύνοντες τὰ τῆς παιδείας ἐμφοροῦνται ὑπὸ τῶν ὑγιῶν ἀρχῶν, αἵτινες ἀποκλείουσι πάντα ἐκφυλισμοῦ νεωτερισμόν, οἷος εἶναι ὁ τῶν λεγομένων Μαλλιαρῶν.

Ὅθεν γράφοντες, ἁπλῶς προσεπικουροῦμεν τῇ πλειονοψηφίᾳ ἢ μᾶλλον παμψηφίᾳ τῶν παρ' ἡμῖν ἐπαϊόντων καὶ τοῦ λαοῦ.

Καὶ πρῶτον οἱ καλούμενοι «φίλα φρονοῦντες» τῇ Κυβερνήσει σφάλλονται, ὑποτιθέντες ἑαυτοὺς τοιούτους, ἐφ' ὅσον ἔχουσιν, οἵας ἔχουσιν γλωσσικὰς ἀρχάς, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἡμῶν εἶναι Κυβέρνησις λαϊκή, ὁ δὲ λαὸς ἀπεχθάνεται τὰ ἐκτρωματικὰ προϊόντα τῶν περιέργων ἐγκεφάλων τῶν χυδαϊστῶν. Ἡμεῖς αὐτοὶ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἀσκήσαντες τὸ διδακτικὸν ἔργον, εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ βεβαιώσωμεν μεθ' ὁπόσης καὶ ὁποίας ἀποστροφῆς οἱ γονεῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ μικροὶ μαθηταί, ἀπέπτυον τὰ τραγελαφικὰ κατασκευάσματα τῶν στασιαστῶν τῆς γλώσσης. Κυβέρνησις ἀπορρέουσα ἐκ τοῦ λαοῦ, ἐχομένη στερρῶς τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων καὶ ἐρειδομένη ἐπὶ τῆς λαϊκῆς θελήσεως, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προσέξῃ τοὺς μαλλιαρούς.

Κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον, καθ' ἣν ἐκράτει ἡ περιλάλητος ἑταιρεία «ποῦ βγάνει τὸ τευτέρι τῆς δασκαλικῆς παρέας» (γράφε: Δελτίον Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου), ἡ ἐπανάστασις εἰσαγαγοῦσα τὴν ἰδίαν τῶν γλωσσοπλαστῶν γλῶσσαν, ἣν οὐδ' αὐτοὶ οὗτοι γράφουσι καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖς πλείστοις οὐδ' ὁμιλοῦσιν, ἐν τοῖς σχολείοις τῆς δημοτ. ἐκπαιδεύσεως, συνεπήγαγε καὶ τὴν ἀδυναμίαν τῶν διδασκάλων νὰ διδάξωσι γλῶσσαν ἀνήκουστον καὶ ἄγνωστον αὐτοῖς καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἐπήνεγκε καὶ τὴν ἀδυναμίαν τῆς δημιουργίας καὶ διαπλάσεως ἠθικῶν χαρακτήρων, ὅπερ ἐστίν, ὡς γνωστόν, τὸ α καὶ τὸ ω τοῦ σκοποῦ καθ' ὅλου τῆς ἐκπαιδεύσεως, γνωστοῦ ὄντος, ὅτι διὰ ξενικῶν, βαρβάρων, κακοζήλων καὶ κακοήχων καὶ ἐν γένει ξένων πρὸς πᾶσαν Ἑλληνικὴν ψυχὴν καὶ συνείδησιν τύπων καὶ λέξεων καὶ ἰδιωμάτων, ἀδύνατον νὰ διαπλασθῇ ἠθικὸς χαρακτήρ, δι' ὃν ἀνάγκη νὰ ὑπάρχῃ ἥ τε ὕλη καὶ τὸ εἶδος ἐν παντὶ λογοτεχνικῷ ἔργῳ. Ἀλλ' οἱ ὁμιλοῦντες περὶ χαρακτῆρος διδακτικοὶ καὶ παιδαγωγικοὶ ἔπρεπε πρῶτον ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι ἔχουσιν αὐτοὶ τοιοῦτον, λέγοντες ἡμῖν διαρρήδην: Ἐπιδιώκομεν τὴν κατάργησιν τῆς ἱστορικῆς ὀρθογραφίας καὶ τοῦ τονισμοῦ, ἐπιθυμοῦντες τὸν ἐξομαλισμὸν καὶ οὐχὶ ν' ἀπαντῶσιν ἐμφανιζόμενοι ὡς ὀρθολογισταί, ἐν ᾧ διὰ τοῦ ἰδιοτύπων λέξεων καὶ φράσεων λεξικοῦ αὐτῶν περιήγαγον τὴν δύσμοιρον νεολαίαν, ἐφ' ὅσον ἰσχυον, εἰς χάος, πλήξαντες τὴν γλωσσικὴν συνείδησιν τῶν παίδων παρὰ τὰς στοιχειώδεις ἀρχὰς τῆς παιδαγωγικῆς ἀποκλειούσης ἀπολύτως πᾶσαν ἐπὶ παντὸς ἀμφιβολίαν, διδάσκοντες τ. ἔ. τὸ βρῆκα καὶ βρέθηκα παρὰ τὸ εὑρετήριον,* (ὅπερ γινώσκει καὶ ὁ ἀμαθέστερος ἐμποροϋπαλληλίσκος καὶ παντοπώλης) καὶ εὕρεσις καὶ εὕρημα καὶ τὸ πολυσύλλαβον καὶ ἄχαρι μαθαίνοντας, τρώγοντας, πίνοντας ἀντὶ τοῦ μαθών, τρώγων, πίνων καὶ τὴν Ἐβρώπην ἀντὶ τῆς Εὐρώπης (Europe) καὶ τὴν περικεκομμένην Ἀφρόδω ἀντὶ τῆς περικαλλεστάτης Ἀφροδίτης, ἣν οἱ τὰ «Ψηλὰ Βουνὰ» συρράψαντες δὲν εἶδόν ποτε οὐδ' ἐν εἰκόνι ἀναδυομένην ἐκ τῆς δίνης καὶ τοῦ ἀφροῦ τῆς θαλάσσης. Ἀλλ' ὁ δύσμοιρος μαθητὴς πρέπει νὰ διδαχθῇ τὴν Ἀφρόδω, ὅπως τὴν ὠνόμασε ὁ χωρικὸς τοῦ χωρίου τῶν συνεργασθέντων λογίων καὶ τὸν Λυσσέα, ἐρωτῶν τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ ἐάν ποτε ἐλύσσα ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ τὸν ἐκπεπορνευμένον Παρθενὸν ἀντὶ τοῦ ἁγνοῦ Παρθενῶνος καὶ τὸ ξεπροβόδισμα ἀντὶ τοῦ κατευόδιον, ὅπερ εὐχόμεθα ἐκ ψυχῆς εἰς τοὺς μακαρίᾳ τῇ λήξει «Παιδεφτικοὺς τῆς δασκαλικῆς παρέας», ἥτις καταργήσασα τὸ σχολεῖον, ἴδρυσε τὸ σκολειὸ πρὸς πλήρη σκολίωσιν τῆς διανοίας τῶν δυστυχῶν Ἑλληνοπαίδων.

Ἀλλὰ πρὸς τί νὰ παρατάσσωμεν παραδείγματα, ἀφ' οὗ τὰ πράγματα εἶναι γνωστὰ καὶ πᾶς καὶ ἰδιώτης ἔτι τῶν γλωσσικῶν δύναται νὰ πεισθῇ ἀναγινώσκων τὰ λεγόμενα διδακτικὰ βιβλία οὐ μόνον τοῦ δημοτικοῦ, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν νεοελληνικῶν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ γυμνασίων, ὧν τὴν ὕλην ἐξέλεξαν ἓν μόνον ἐπιδιώκοντες, τὴν γλωσσικὴν ἀναρχίαν. Αὐτοὶ οἱ δημιουργοῦντες τὴν γλῶσσαν ταύτην διαρρήδην ἐδήλουν καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἤκουσα, ὅτι ἡ ἐργασία αὐτῶν δὲν ἀποβλέπει οὐδὲ περιορίζεται εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον, ἀλλ' ἔχει σκοπὸν μελλοντικόν, (ἀλλοίμονον! φουτουριστικόν, κομμουνιστικὸν—τί ὡραῖαι λέξεις!) καὶ διὰ τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ τὰ γυμνάσια καὶ εἰ δυνατὸν καὶ τὸ Πανεπιστήμιον, ἀδιάφορον ἐὰν προσκρούῃ ἀεὶ πρὸς τὴν λαϊκὴν συνείδησιν, τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα, τὴν ἀνάγκην καὶ τὰ πράγματα. Ἀλλ' εἶνε γνωστὸν οἱ ἀποτυγχάνοντες

στασιασταὶ μεταξὺ τίνων καταλέγονται, ὡς ὥρισεν ὁ Renan.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ δεύτερον ἄρθρον τοῦ ὑπομνήματος εἴμεθα σύμφωνοι, ἐπειδὴ δὲν κατορθώθη νὰ ἔχωμεν εἰδικὰ διδασκαλεῖα τοῦ ἰδίου τῶν γλωσσοπλαστῶν ἰδιώματος, ἵνα οὕτω διεστραμμένοι διδάσκαλοι διδάσκωσι τά καὶ αὐτοῖς ἀκατάληπτα εἰς τά παιδία, ἅτινα οἱ δυστυχεῖς γονεῖς πέμπουσιν εἰς τά σχολεῖα διά νά ***μάθωσι γράμματα,*** ἐν ᾧ πράγματι ν' ἀπομανθάνωσι καὶ ὅσα ἐγνώριζον.

Τὸ δ' ἕτερον, ὅτι δῆλα δὴ τὰ σχολεῖα τῆς δημοτ. ἐκπαιδεύσεως πρέπει ν' ἀποτελῶσιν ἴδιον κύκλον ἓξ τάξεων, περιττὸν νὰ συνιστῶσιν ἐπειδή, ὡς γνωστόν, ἑξατάξια εἶναι τὰ πλεῖστα καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἑξαετοῦς διδασκαλίας αὐτοτελὴς διὰ τὸν πρακτικὸν βίον. Ἀλλ' ἀκριβῶς ἀφ' ἧς ἐνεφανίσθησαν οἱ πρόδρομοι τῶν λεγομένων μεταρρυθμιστῶν, ἤρξατο χαλαρουμένη ἡ ἐκπαίδευσις ἕως οὗ ἐπικρατησάντων ἐπ' ἐσχάτων πλήρως τῶν γλωσσοπλαστῶν, ἐκράτησεν ἡ ἀμάθεια.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ λεγόμενον περὶ τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ μισθοῦ τῶν διδασκάλων ἐν γένει, φρονοῦμεν ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ καθαρὰν δημοκοπίαν, ἵνα ἐφελκύσῃ τῶν ὁλιστικωτέρων διδασκάλων τὴν εὔνοιαν. Βεβαίως ἡ ὁλικὴ ἐπάρκεια εἶναι ἀναγκαῖον ἐφόδιον εἰς τὴν δυσχερῆ ὁδὸν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ διδασκαλικοῦ καθήκοντος, ἀλλὰ νομίζω, ὅτι δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἀπολύτως σχέσιν πρὸς τὴν ἐνσυνείδητον ἐργασίαν, καθ' ὅσον μάλιστα εἶναι ἀποδεδειγμένον, ὅτι ἡ ὁσημέραι αὐξουσα, δικαίως ἄλλως, ἀμοιβὴ δὲν ὑπῆρξεν καὶ ἡ ἀφετηρία πρὸς ἐνσυνειδητοτέραν ἐργασίαν, θὰ ἡδύνατο δέ τις τολμηρότερον νὰ εἴπῃ ὅτι αὕτη πολλάκις ἐπήνεγκε καὶ τὸ ἀντίθετον ἀποτέλεσμα, ἐνίων τρεπομένων πρὸς τὸν χρηματισμόν.

Μὴ ἀπορήσῃ δέ τις, ὅτι εἰς τὸ τρίτον ἄρθρον τοῦ ὑπομνήματος ἀναγράφεται ἡ λέξις παραγνώρισις τῆς νεοελληνικῆς ἱστορίας καὶ παραδόσεως τῆς δημοτικῆς ποιήσεως καὶ λογοτεχνίας, διότι τὴν παραγνώρισιν ταύτην αὐτοὶ οἱ γλωσσοπλάσται υἱοθετήσαντες, ἀπέκλεισαν τὰ κάλλιστα κατά τε ὕλην καὶ εἶδος ἐκ τῶν λογοτεχνημάτων τῆς νεωτέρας φιλολογίας, ὁρίσαντες μόνον ὡς διδακτά, ὅσα αὐτοὶ ἔγραψαν ἢ ἁπλῶς ἐγράφησαν εἰς ὕφος ἐμπεριέχον ἐν ἑαυτῷ τοὺς ξενισμούς, τὰ ἰδιώματα νεωτέρων ἑλλήνων λογογράφων καὶ ποιητῶν, οἵτινες ζήσαντες εἰς αἰῶνας ζυγοῦ ξενικοῦ καὶ εἰς περίοδον λαλουμένης καὶ γραφομένης γλώσσης ξενιζούσης καὶ ἀνομοιογενοῦς, κατ' ἀνάγκην ὑπέστησαν τὴν ἐπίδρασιν τῆς περιόδου καθ' ἣν ἔγραψαν καὶ οὐδ' ὅλως ἔπταισαν εἰς τοῦτο, μὴ δυνάμενοι ἄλλως νὰ πράξωσιν, ἐν ᾧ ἐγκλήματεῖ πᾶς, ὅστις, σχολαστικὸς ὤν, ἐπιθυμεῖ τὴν ἀναδρομὴν εἰς εἴδωλα διαφόρων ξενισμῶν, βαρβαρισμῶν κλπ. Ὅ,τι θὰ ἐγράφετο ἐάν τις ἤθελε νὰ ἀναστήσῃ ζῶσαν τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν εἰς κοινὴν χρῆσιν, ἥτις ὅμως δὲν παύει οὖσα ἑλληνική, πλείονα ἢ μᾶλλον ἄπειρα θὰ ἔγραφέ τις κατὰ τῆς ἀναστάσεως πάντων ἐκείνων τῶν σαπρῶν, ἀψύχων καὶ ἀθλίων ὑπολειμμάτων τῆς ἐν Ἑλλάδι ποικίλης καὶ πολλαπλῆς ξενικῆς ἐπιδρομῆς καὶ κατακτήσεως, ὧν τὴν ἀποκάθαρσιν ἐπεχείρησαν οἱ πατέρες τοῦ ἔθνους καὶ μάλιστα πάντων ὁ Ἀδ. Κοραῆς. Ὡς πρὸς τὸ τέταρτον δὲ ἄρθρον τοῦ ὑπομνήματος, ἠδύνατό τις ν' ἀποκριθῇ, ὅτι τὰ διδακτικὰ βιβλία τοῦ δημοτικοῦ τὰ πρὸ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν μεταρρυθμιστῶν ἦσαν τοιαῦτα ὥστε ἔχοντα ὡς βάσιν τὴν μητρικὴν γλῶσσαν ἐπῳκοδόμουν μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐπ' αὐτῆς τὸν κοινὸν τύπον τῆς καθαρᾶς γλώσσης, ἥτις μόνη ἀναγκαῖοι εἰς τὸν πρακτικὸν βίον, δι' ὃν παρασκευάζονται οἱ ἀπόφοιτοι τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Ὅτι δὲ τοῦτο ἔχεται ἀληθείας πᾶς θὰ ὁμολογήσῃ μεθ' ἡμῶν διακρίνας τὴν πραγματικὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἀπὸ τέχνης ἢ ἐμπορίου ζώντων ἀλλ' ἀμαθεστέρων, ἵνα διατυπώσωσι ἐν καθαρᾷ γλώσσῃ τὰς ἑαυτῶν σκέψεις ἐπιτηδεύοντες μάλιστα τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν αὐτοῖς καθαροτέραν ἐκδήλωσιν τῶν ἐννοιῶν αὐτῶν, ζηλεύοντες καὶ μιμούμενοι τοὺς ἐγγραμματοτέρους.

Ἡ καθαρὰ γλῶσσα εἶναι ἀνάγκη εἰς πάντας καὶ πᾶς ὁ ἀντιλέγων ἢ εἶναι προκατειλημμένος ἢ αὐταπατᾶται ὑποστηρίζων τοὐναντίον.

Κατὰ ταῦτα οὐδ' ὅλως παρημελήθη ἡ λαϊκὴ ἐκπαίδευσις παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ διεφθάρη μόνον ἀφ' ἧς παρενεβλήθη ἡ μεταρρυθμιστικὴ λεγομένη νομοθεσία ἢ ἔτι πρότερον ἀφ' ὅτου ἤρξατο γενομένη αἰσθητὴ ἡ ἐπίδρασις τῶν γλωσσοπλαστῶν ἐπὶ τῶν σχολείων. Ἄλλη γλῶσσα πλὴν τῆς καθαρᾶς κοινῆς ἀδύνατον νὰ διδαχθῇ ἐν τοῖς σχολείοις καθ' ὅσον τῆς γλώσσης τῶν ἀμαθῶν ὑπάρχουσι τόσοι τύποι καὶ τόσαι ἰδιοτυπίαι, ὅσα τὰ στόματα τῶν λαλούντων αὐτήν, οὐδ' ὑπάρχει, ὡς λέγεται, ἓν κοινὸν γλωσσικὸν ἰδίωμα, ἀλλὰ πλεῖστα ὅσα οὐ μόνον ἐν ἑκάστῃ πόλει καὶ χωρίῳ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ στόμα ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλ' ἐγράφησαν ἐσχάτως καὶ γραμματικαί, αἵτινες κάλλιον νὰ μὴ εἶχον γραφεῖ διότι δὲν περιέχουσιν οὐδὲ τὸ πολλοστὸν τῶν τύπων καὶ ἰδιωμάτων τῆς δημώδους γλώσσης, ἥτις ὡς λαλουμένη καὶ κινουμένη καὶ μεταβαλλομένη ἀεί ποτε πρὸς τὴν καθαρὰν, δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποκρυσταλλωθῇ εἰς γραμματικοὺς τύπους γενικοὺς, κοινοὺς, συνειδητοὺς πᾶσιν. Ἡ γραμματικὴ πάσης γλώσσης γράφεται πολὺ βραδύτερον ἀφ' οὗ ἡ γλῶσσα λάβῃ τὴν ὁριστικὴν, τὴν κλασσικὴν αὐτῆς μορφήν. Τοῦτο εἶναι δόγμα τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης.

Θὰ ἀμφισβητῆται δὲ πάντοτε τὸ λεγόμενον, ὅτι ἡ λεγομένη μεταρρύθμισις εἶνε πρόοδος, ἐν ᾧ τοὐναντίον εἶναι ἀναδρομὴ ἐξεζητημένη εἰς τύπους καὶ φράσεις ἀμαθεστέρων, νεκροὺς τοῖς πολλοῖς καὶ ἀσυνειδήτους εἰς τὸ πολὺ κοινόν, ὡς ἐδείχθη ἀνωτέρω. Ἀληθῶς, ἁπλοῦν βλέμμα ἐπὶ τῶν παλαιῶν διδακτικῶν βιβλίων καὶ τῶν τῆς μεταρρυθμίσεως, πείθει περὶ τῆς καταπτώσεως εἰς ἣν περιήγαγε τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν

ἐκπαίδευσιν ἡ γλωσσικὴ ἐπανάστασις. Ἡ δὲ συγκροτηθεῖσα ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας ἐπιτροπεία ἀποτελεῖ καθ' ἡμᾶς τὴν ἀρίστην ἐγγύησιν διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἱερᾶς κληρονομίας τῆς γλώσσης, ἣν ἀμόλυντον καὶ ἀκήρατον ἐκληροδότησαν ἡμῖν οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι, ἐξελισσομένης κατὰ τὰς ἀνάγκας καὶ ἀπαιτήσεις τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ.

Ἐν τέλει παρατηροῦμεν ὅτι ἐκ τῶν μέτρων, ἅτινα προτείνονται ἐν τῷ ὑπομνήματι τινὰ μὲν εἰσὶ δεκτά, οἷον τὸ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ἑξαετοῦς φοιτήσεως ἐν τῷ δημ. σχολείῳ καὶ τὸ τῆς πνευματικῆς καὶ ὑλικῆς ἐξυψώσεως τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ, οὐχὶ δ' ὅμως διὰ τῆς ἐπὶ τὸ χυδαιότερον ἐκμαλλιαρίσεως, αὐτοῦ ἀλλὰ διὰ τῆς πληρεστέρας γλωσσικῆς, διδακτικῆς καὶ ἠθικῆς καταρτίσεως τῶν διδασκάλων, ἀποκλειομένης ἀπολύτως τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν ρύθμισιν τῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως ὁπαδῶν αἱρετικῶν ὡς καὶ τῆς διατηρήσεως ἐν χρήσει τῶν ἐπαναστατικῶν σχολικῶν βιβλίων, ἅτινα ἡ μακαρία τῇ λήξει ἐπαναστατικὴ λεγομένη μεταρρύθμισις συνέρραψε καὶ ἐφόρτωσεν εἰς τὴν ράχιν τοῦ δυσμοίρου ἑλληνικοῦ λαοῦ παρὰ τὴν θέλησιν αὐτοῦ καὶ παρὰ πᾶσαν παιδαγωγικὴν καὶ διδακτικὴν ἀρχὴν καὶ ἐθνικὴν παράδοσιν.

ΕΥΑΓΓ. Δ. ΚΟΛΟΚΟΤΣΑΣ δ. φ.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ

Ὁ «Σύνδεσμος Ψυχαγωγίας τῶν Πολεμιστῶν», φρονῶν, ὅτι ὁ ψυχικὸς ὁπλισμὸς τοῦ στρατιώτου εἶνε ἀπαραίτητος, ὅσον καὶ ὁ ἄλλος ὁπλισμὸς αὐτοῦ καὶ ὅτι τὸν ὑπέρμαχον τῆς Πατρίδος ἀναδεικνύει οὐχὶ μόνον ἡ ἐπιμεμελημένη περὶ τὰ ὅπλα ἄσκησις, ἀλλὰ καὶ τὸ στρατιωτικὸν φρόνημα, ἡ μάχιμος ἀλκὴ καὶ ἡ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀφοσίωσις εἰς τὸ κατ' ἐξοχὴν εὐγενὲς ἰδεῶδες, προκηρύσσει διαγωνισμὸν πρὸς συγγραφὴν ἔργου, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν: «Ὁ Σύντροφος τοῦ Στρατιώτου».

Τὸ ἔργον τοῦτο σκοποῦν νὰ συμπληρώσῃ, ὅσα θεωρητικῶς διδάσκεται ὁ στρατιώτης ἐν τῷ στρατῶνι περὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀρετῶν, προώρισται νὰ γίνῃ ὁ ἀχώριστος συνέκδημος τοῦ στρατιώτου, τὸν ὁποῖον νὰ μὴ ἀπορρίψῃ οὗτος ἀφοῦ ἅπαξ ἀνέγνωσεν, ἀλλὰ μετὰ διαφέροντος καὶ ἀγάπης νὰ ἀναγινώσκῃ κατ' ἐπανάληψιν, τερπόμενος, ὁδηγούμενος, φρονηματιζόμενος ὑπ' αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅπως καταστῇ ἱκανὸν τοιαύτης ἐπιδράσεως τὸ ἔργον τοῦτο δὲν πρέπει νὰ εἶνε ψυχρὰ καθηκοντολογία. Ἡ φωνὴ τοῦ «Συντρόφου» δὲν πρέπει νὰ εἶνε ἀνιαρά, ἀλλὰ φιλική, ἐμπνέουσα ἐμπιστοσύνην, φθάνουσα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ στρατιώτου, συγκινοῦσα, ἐξεγείρουσα τὴν φαντασίαν, ῥίπτουσα εἰς τὴν ψυχὴν τὸν σπόρον τῆς εὐψυχίας, τῆς αὐταπαρνησίας, τῆς ἡρωϊκῆς ἐθελοθυσίας.

Πρὸς τοῦτο ὁ «Σύντροφος τοῦ Στρατιώτου» πρέπει νὰ γραφῇ μετ' ἐμπνεύσεως, εἰς ὕφος ζωντανὸν καὶ παλλόμενον, ἀπέχον ἐξ ἴσου τῆς ξηρᾶς ἀρετολογίας καὶ τῆς πομπώδους κενολογίας, παραστατικόν, διηνθισμένον δι' ἀνεκδότων εἰλημμένων ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ 1912 μέχρι σήμερον, ἢ καὶ τῶν προγενεστέρων, πολέμων μας καὶ παραθέσεως χαρακτηριστικῶν γνωμῶν ἢ στίχων, διὰ τῶν ὁποίων ἡ ἀφῃρημένη ἰδέα καθίσταται αἰσθητή, λαμβάνει σάρκα καὶ ὀστᾶ.

Ὁ «Σύντροφος τοῦ Στρατιώτου», ὡς ἐνδεικνύεται ἐκ τῆς φύσεως τοῦ βιβλίου, θ' ἀποτελῆται ἐκ τριῶν μερῶν, Προλόγου, τοῦ κυρίως ἔργου, καὶ Ἐπιλόγου.

Ἐν τῷ προλόγῳ, ὅστις θὰ ἀποτελῇ βραχεῖαν εἰσαγωγήν, θὰ δίδεται συνοπτικὸς χαρακτηρισμὸς τοῦ στρατευσίμου, ὁποῖον ἐμόρφωσεν αὐτὸν ἡ οἰκογένεια, τὸ σχολεῖον, τὸ κοινωνικὸν περιβάλλον, τὸ ἐπάγγελμα.

Τὸ κυρίως ἔργον θὰ παραλαμβάνῃ τὸν στρατιώτην, ἀφ' ἧς στιγμῆς εἰσέρχεται εἰς τὸν στρατῶνα καὶ ἐνδύεται τὴν στρατιωτικὴν στολήν. Τοῦτο τὸ μέρος θὰ διαιρεῖται εἰς τρία· α') τὴν παρασκευὴν καὶ ἐκγύμνασιν τοῦ στρατιώτου, ὅπως ἀπὸ ἁπλοῦ πολίτου, γεωργοῦ, χειρώνακτος κ.τ.λ. καταστῇ ἀξιόμαχος· β') τὸν στρατιώτην ἐν εἰρήνῃ· γ') τὸν στρατιώτην ἐν πολέμῳ.

Αἱ κυριώταται τῶν στρατιωτικῶν ἀρετῶν, αἵτινες δέον νὰ ἐγχαραχθῶσιν ἀνεξίτηλοι εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ στρατιώτου, παρορμῶσαι αὐτὸν εἰς μίμησιν καὶ ἅμιλλαν, εἶνε: Εὐσέβεια (εὐλάβεια πρὸς τὰ θεῖα, πίστις πρὸς τὴν θείαν δύναμιν καὶ ἀντίληψιν). Πειθαρχία (εὐπείθεια, ὑπακοὴ εἰς τοὺς Νόμους, καθήκοντα πρὸς τοὺς ἀνωτέρους, τοὺς κατωτέρους, πρὸς ἑαυτούς). Αὐταπάρνησις (ἐθελοθυσία). Ἀφοβία (τόλμη, ἀνδρεία, περιφρόνησις τοῦ θανάτου, ἡρωϊσμός). Συναδελφότης (καθήκοντα καὶ ἀγάπη πρὸς τοὺς συναδέλφους, ἀλληλεγγύη). Αὐτοβουλία (ἐλευθέρα ἐνέργεια ἐντὸς τῶν νόμων τῆς πειθαρχίας). Ἐγκαρτέρησις (ὑπομονή, ἀνεκτικότης, εὐστάθεια, κατάπνιξις ἰδίων παραπόνων). Γενναιοφροσύνη (φιλανθρωπία, ἔλεος πρὸς τοὺς ἡττημένους, εὐσπλαγχνία πρὸς τοὺς ἀόπλους). Στρατιωτικὴ ἀξιοπρέπεια (συναίσθησις τῆς στρατιωτικῆς τιμῆς, ὑπερηφάνεια ξίφους, ἐπίγνωσις ἀποστολῆς στρατιώτου). Τὰ ἐθνικὰ ἰδεώδη (ὁ Βασιλεύς, λατρεία πρὸς τὴν σημαίαν, πίστις πρὸς τὴν Νίκην, πεποίθησις πρὸς τὰ ἐθνικὰ δίκαια καὶ τὸ ἀκατάβλητον τοῦ Γένους).

Ἐν τῷ ἐπιλόγῳ, συντόμῳ ὅπως ὁ πρόλογος καὶ ἀποτελοῦντι ἀντίρροπον αὐτοῦ, θὰ τονίζηται ἡ εὐεργετικὴ ἐπίδρασις τοῦ στρατιώτου ἐπανακάμπτοντος ἐκ τοῦ μετώπου ἢ τοῦ στρατῶνος εἰς τὸ χωρίον του. Ἡ πεῖρα τῆς ζωῆς, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησεν, αἱ γνώσεις του περὶ ὑγιεινῆς τῆς κατοικίας, τῆς τροφῆς, περὶ τῶν γεωργικῶν ἐργασιῶν, μικροβιομηχανιῶν, τὸ ζωντανὸν παράδειγμά του, ἡ ἐπίδρασίς του ἐπὶ μικρῶν καὶ μεγάλων, θὰ ἀποδείξουν αὐτὸν σωτῆρα ἀπὸ τῶν ἑλωδῶν πυρετῶν, καταπολεμητὴν προλήψεων, ἐξωραϊστὴν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, ἀπόστολον πολιτισμοῦ, παράγοντα ἀναγεννήσεως τοῦ χωρίου του.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

1. Προκηρύσσεται διαγωνισμὸς πρὸς συγγραφὴν ἔργου ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ὁ Σύντροφος τοῦ Στρατιώτου».

2. Ὁ «Σύντροφος τοῦ Στρατιώτου» θὰ ἀποτελῆται ἐκ τριῶν μερῶν α) τῆς παρασκευῆς τοῦ στρατευσίμου, ὅπως ἀπὸ γεωργοῦ, χειρώνακτος κ.τ.λ. καταστῇ μάχιμος, β) τῶν καθηκόντων τοῦ στρατιώτου ἐν εἰρήνῃ γ) τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ἐν πολέμῳ. Τοῦ κυρίως ἔργου θὰ προταχθῇ βραχὺς πρόλογος περὶ τοῦ στρατευσίμου μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν διαβαίνει τὸ κατώφλιον τοῦ στρατῶνος, θὰ ἐπιταχθῇ δὲ βραχὺς ἐπίλογος περὶ τῆς εὐεργετικῆς ἐπιδράσεώς του ὅταν ἐπανακάμπτῃ εἰς τὸ χωρίον του.

2. Ἡ ἔκτασις τοῦ ἔργου δὲν πρέπει νὰ εἶνε κατωτέρα τῶν πέντε τυπογραφικῶν φύλλων, οὐδὲ ἀνωτέρα τῶν ἕξ.

4. Γλῶσσα τοῦ ἔργου ἔσται εὐληπτος, ἁπλῆ ἀποκλειομένων τῶν τοπικῶν ἰδιωμάτων καὶ τῆς ἐξεζητημμένης δημοτικῆς, τῆς γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Μαλλιαρή».

5. Τὰ χειρόγραφα παραδίδονται εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ «Συνδέσμου Ψυχαγωγίας τῶν Πολεμιστῶν» ἀνωνύμως, φέροντα ὡς διακριτικὸν ἓν ἀπόφθεγμα ἢ ἄλλο τι γνώρισμα. Εἰς ἕκαστον χειρόγραφον προσαρτᾶται φάκελλος κλειστός, περιέχων τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως καὶ φέρων ἔξωθεν τὸ σχετικὸν διακριτικὸν γνώρισμα.

6) Πᾶν ἔργον ἀντιβαῖνον εἰς τὴν παροῦσαν προκήρυξιν εἴτε ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον, εἴτε ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἀνωνυμίαν, ἀπορρίπτεται ἐκ τῶν προτέρων.

7) Προθεσμία πρὸς ὑποβολὴν ἔργων ὁρίζεται ἡ 31 Δεκεμβρίου 1921.

8) Πρὸς κρίσιν τῶν ὑποβληθησομένων ἔργων θέλει ὁρισθῇ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Συνδέσμου ἀγωνόδικος ἐπιτροπή. Ἡ κρίσις τῆς ἐπιτροπῆς θὰ ὑποβληθῇ εἰς τὸ Συμβούλιον ἐντὸς μηνός.

9. Πρὸς βράβευσιν τοῦ ἀρίστου ἔργου ὁρίζεται ἔπαθλον ἐκ δρ. 1.000. Ἐν περιπτώσει δὲ ἰσοτιμίας δύο ἔργων, ἡ ἐπιτροπὴ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κατανείμῃ εἰς δύο τὸ χιλιοδραχμον γέρας.

10. Ἂν οὐδὲν ἔργον κριθῇ ἄξιον βραβεύσεως, ὁ διαγωνισμὸς ἐπαναλαμβάνεται.

11. Τὰ χειρόγραφα ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιστρέφονται.

12. Τὸ ἔργον μετὰ τὴν βράβευσιν ἐπὶ πενταετίαν εἶνε ἀποκλειστικὴ ἰδιοκτησία τοῦ Συνδέσμου, δυναμένου νὰ ἐκδίδῃ αὐτὸ ἄνευ οἱασδήποτε ἀξιώσεως τοῦ συγγραφέως. Μετὰ τὴν λῆξιν πενταετίας ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκδόσεως, τὸ ἔργον ἐπανέρχεται εἰς τὴν κυριότητα τοῦ συγγραφέως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29 Ἰουλίου 1921.

Ὁ Πρόεδρος
Χ. ΜΑΛΑΝΔΡΙΝΟΣ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ὑποσημ. Πλείονες πληροφορίαι πρὸς τοὺς βουλομένους νὰ συμμετάσχωσι τοῦ διαγωνίσματος παρέχονται καθ' ἑκάστην εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ Συνδέσμου (Φουαγιὲ Δημοτικοῦ Θεάτρου) 10—12 π.μ. καὶ 5—7 μ. μ.

ΣΥΝΑΥΛΙΑΙ

Ἐν εἰδικῇ συναυλίᾳ τοῦ Ἑλλ. Ὠδείου ἐξετελέσθησαν ἔργα τοῦ κ. Μ. Καλομοίρη, ἐν οἷς καὶ νέαι συνθέσεις αὐτοῦ, αἱ ὁποῖαι φέρουν καὶ αὐταὶ τὴν σφραγῖδα τῆς ἐπεξεργασίας τοῦ δημώδους μέλους. Τὰ ἐκτελεσθέντα διὰ πρώτην φορὰν εἶνε τὸ «Μὴ κλαῖς» ἐπὶ στίχων τοῦ κ. Παλαμᾶ, μὲ ἑλληνικὸν χρῶμα, πλῆρες παραπόνου, ὁ «Πραματευτὴς» ἀρκετὰ ἐκτενές, ψαλὲν μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας ὑπὸ τῆς κυρίας Καλφοπούλου (τὸ γένος Φωκᾶ) καὶ μια Ραψωδία διὰ πιάνο ἐκτελεσθεῖσα ὑπὸ τοῦ συνθέτου. Ἔχει χαρακτῆρα Ἑλληνικόν.

— Κλασικὰς συναυλίας μουσικῆς δωματίου ἀπὸ σιλίστ σπανίως ἀκούομεν καὶ ὁ κ Θ. Γεωργίου παρέσχεν εὐκαιρίαν σπανίαν ἀκροάσεως τριῶν συναυλιῶν. Ἡ μία ἀφιερώθη εἰς τὸν Σοῦμπερτ — 15 ἄσματα — ἡ ἄλλη εἰς τὸν Σοῦμαν περιλαβοῦσα τοὺς «Ἔρωτας τοῦ ποιητοῦ» καὶ πέντε ἄλλα ἄσματα καὶ ἡ τρίτη συνεδύασε Μπράμς, Στράους καὶ Λίστ. Τὰ ψαλέντα λίντερ ἡρμηνεύθησαν μὲ μεγάλην μουσικὴν ἀντίληψιν. Ἡ φωνή του κυρίως κατάλληλος διὰ τοιούτου εἴδους φωνητικὴν μουσικὴν—καὶ ὄχι δι' ὄπεραν — Ἀπέδωσε τοὺς Γερμανοὺς μουσουργοὺς ὡς Γερμανός· ἄλλως τε ἔψαλε εἰς τὰ μουσικώτερα Γερμανικὰ κέντρα μετ' ἐπιτυχίας ἀξιοσημειώτου. Ὅσοι ἤκουσαν ἄλλοτε τοὺς «Ἔρωτας ποιητοῦ» ἀπὸ τὴν Σπεράντζιαν Καλὸ δὲν ἐλησμόνησαν τὴν ἐμψυχώσασαν τὸ μουσικὸν ποίημα καλλιτέχνιδα. Ὁ κ. Γεωργίου τὰ ἀπέδωσε πολὺ ἤρεμα· σχεδὸν ἀπετέλουν ψίθυρον τὰ περισσότερα. Καλλίτερος ἀνεδείχθη εἰς τὸν Σοῦμπερτ. Ὁ κ. Φαραντᾶτος ἐποίκιλε τὰ ἄσματα μὲ συντόμους ἐκτελέσεις συνθέσεων τῶν ἰδίων διδασκάλων.

— Εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Ἑλλ. Ὠδείου ὁ κ. Δ. Λαυράγκας παρουσίασεν ἐν εἰδικῇ συναυλίᾳ νέα ὅλως ἔργα του. Ὁ συμπαθὴς μουσουργὸς ἐργάζεται ἀθορύβως, κανεὶς δὲ δὲν ὑπώπτευε ὅτι ὁλόκληρος σειρὰ συνετέθη νέων μουσικῶν ἐμπνεύσεων. Καὶ πρόκειται περὶ ἀληθινῶν ἐμπνεύσεων Ἡ Σουΐτα δι' ἔγχορδα ἣν ἔπαιξαν οἱ κ. κ. Σοῦλτσε, Λομπιάγκο, Πρεστρὼ καὶ Κωνσταντινίδης ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν μερῶν, ἀρχαϊκοῦ ὕφους. Δύο τραγούδια ἐπὶ στίχων τῶν ἀειμνήστων ποιητῶν Χατζοπούλου Χριστοπούλου καὶ Μανῆ εἶνε ρωμαντικά, πλήρη αἰσθήματος, ἀποδοθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Ξηρέλλη, οἱ δὲ Πένθιμοι σκοποὶ

ἐπὶ δύο ποιημάτων τοῦ κ. Σπεράντσα μεστοὶ μελαγχολίας, μὲ ἔκφρασιν ψαλέντες ὑπὸ τῆς δ. Σκαραμαγκᾶ. Τὸ Νανούρισμα καὶ ἡ Ἱσπανικὴ Σερενάτα — ἰδίως ἡ δευτέρα—εὗρον δεξιώτατον ἑρμηνευτὴν τὸν κ. Σοῦλτσε. Ἡ δ. Σκαραμαγκᾶ ἐτραγούδησε τὸ «Ἔλα νὰ γύρης» τοῦ κ. Τσοκοπούλου καὶ δύο ἄλλα, τὸν «Τραγουδιστὴν» τοῦ κ. Πολέμη καὶ τὸ «Ὀνομά σου» τοῦ κ. Ἀθανασιάδου, ἀμφότερα μὲ πολὺ Ἑλληνικὸν χρῶμα, ἀνώτερα τῶν ἄλλων. Ἐν τέλει ὁ κ. Ξηρέλλης ἐτραγούδησε τὸν «Ὕμνον τῶν Προγόνων» ἐπὶ στίχων τοῦ κ. Δροσίνη ἐνθουσιῶδες ἐμβατήριον, τὸ ὁποῖον θὰ ἤξιζε νὰ ἀκουσθῇ ἀπὸ μεγάλην χορωδίαν.

— Ἀπὸ τὰς δοθείσας κατὰ τὴν λήξασαν περίοδον συναυλίας πρέπει νὰ ξεχωρίσῃ τις δύο recital πιάνου τῆς δ. Ἀνασταστίας Φιλτσου, διπλωματούχου τῆς Meisterschule τῆς Βιέννης, ἥτις ἐπέδειξεν ἐξαιρετικὸν τάλαντον, καὶ τὸ τῆς δ. Ἀγλοΐας Βυζάντη, ἥτις περαστικὴ ἐξ Ἀθηνῶν ἔδωσε δείγματα ἐκλεκτῆς τέχνης.

— Κατὰ τὴν πέμπτην συναυλίαν τοῦ Ἑλλ. Ὠδείου διεκρίθησαν σί νεαραὶ βιολίστριαι δεσπ. Τζ. Μαρκέτου καὶ Ὄλγα Καναβαριώτου ἐκτελέσασαι ἐν κονσέρτο τοῦ Μπάχ, ἡ δεσπ. Σταματοπούλου εἰς τὸ πιάνο καὶ ἡ δ. Σταματάκη, μὲ τὴν ἔντονον φωνήν της καὶ τὸ ἀγαλματῶδες παράστημα, μαθήτρια ἑνὸς μόλις καὶ ἡμίσεως ἔτους.

— Κατὰ τὴν τελευταίαν συναυλίαν τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν ἐγένετο ἡ ἐπίδειξις τῶν τελειοφοίτων, εἰς τὸ πιάνο τῶν διδων. Ταράντο (Ὠδείου Πειραιῶς) καὶ Παρασκευᾶ, εἰς τὸ βιολὶ τῆς δ Νικολάου καὶ ὅλων τῶν ἄλλων—ἀσματοπληρμύρα — εἰς τὸ ἄσμα, ἤτοι Ξανθάκη (Ὠδείου Πειραιῶς), δ. Βασιάδου, Λεοντοπούλου καὶ Μηλιδώνη (Ἀναγνωστοπούλου)—ὅλαι ὑψίφωνοι—καὶ τῆς κοντράλτας κ. Τριάντη (Κοτζιά) Ὅλαι μαθήτριαι τοῦ κ Τριανταφύλλου, πλὴν τῆς δ. Βασιάδου. Ἐξ αὐτῶν διεκρίθησαν ἡ δ. Ὄλγα Νικολάου εἰς τὸ βιολὶ διὰ τὸν μηχανισμὸν ἀποδώσασα τὸ Κονσέρτον εἰς ρε τοῦ Μπετόβεν (1 μέρος) τὸ δυσκολώτατον εἰς δεξιοτεχνίαν, λεπτότητα καὶ ἀκρίβειαν. Τῆς δ. Λεοντοπούλου πλουσία ἡ φωνή, ἐλεύθερη, δυνατή, χωρὶς στενοχωρίαν. Ἐτραγούδησε Ἀϊδᾶ καὶ Βέρτερον πολὺ καλά. Ἐπίσης τὸ τραγοῦδι τῆς κ.Μηλιδώνη ἱκανοποιητικόν. Ἡ κ.Κοτζιᾶ πολὺ καλὴ κοντράλτα.

Αἱ δύο τελευταῖαι ἠκούσθησαν καὶ ἄλλοτε εἰς τὴν μελοδραματικὴν σχολήν, καὶ ἐφάνη ἔκτοτε τὸ τάλαντον των. Εἰς τὸ πιάνο ἡ δ. Παρασκευᾶ ἐπέδειξε ἐξαιρετικὴν τέχνην, λεπτότητα τουσὲ καὶ παίξιμο ὑπενθυμίζον τὸν διδάσκαλόν της κ. Φρῆμαν.

— Κατὰ τὴν ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῆς Ἑκατονταετηρίδος δοθεῖσαν ὑπὸ τῆς «Ἀθηναϊκῆς Μανδολινάτας» Ἐθνικὴν συναυλίαν ἀντεπροσωπεύθη ἡ Ἑλληνικὴ μουσικὴ καθ' ὅλην αὐτῆς σχεδὸν τὴν ἐξέλιξιν. Ἐν ἀρχῇ ὁ κ. Δ. Καλογερόπουλος διευθυντὴς τῆς «Πινακοθήκης» ὡμίλησε περὶ τοῦ Δημοτικοῦ ἄσματος κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἡ ὀρχήστρα μετὰ τῆς χορωδίας ἐξετέλεσε ἀπάνθισμα ἐκ τῶν 24 στροφῶν τοῦ Ὕμνου τοῦ Μαντζάρου, τὴν Ἑλλην. ραψωδίαν τοῦ κ. Λάβδα, τοὺς Τσολιάδες καὶ Φαντόρους θούριον τοῦ κ. Ν. Λαμπελέτ, τὸ Ἰντερμέδιον τῆς «Μάρτυρος» τοῦ Σαμάρα, Ὠδὴν πρὸς τοὺς πεσόντας καὶ τὸ θούριον «Κωνσταντῖνος» τοῦ κ. Λάβδα, τὸ ἐμβατήριον τῶν Ἐθελοντῶν ἀπὸ τὸ Ἀρκάδι τοῦ Παριζίνη. Ἐτραγούδησαν δὲ ὁ κ. Πρεδάρης τὸν Ἐθνοφύλακα τοῦ Παριζίνη καὶ τὸν Γέρω Δῆμον τοῦ Καρρὲρ καὶ ἡ δ. Μεσολωρᾶ πέντε δημοτικὰ τραγούδια. Ἡ συναυλία ἦτο ἀπὸ τὰς ὡραιοτέρας τῆς Μανδολινάτας, τιμηθεῖσα διὰ τῆς παρουσίας πολλῶν ἐπισήμων.

— Ἡ πρώτη συναυλία ἣν ἔδωσεν ἡ διπλωματοῦχος τοῦ ἄσματος δ. Ἐρριέττα Ρουμπέν, συμπράξει τοῦ κ. Λυκούδη, ἦτο πολὺ ἐπιτυχής. Γνωστὴ ἐκ συμμετοχῆς αὐτῆς κατὰ τὰς ἐμφανίσεις τῆς Μελοδραματικῆς σχολῆς, ἔσχεν ἤδη εὐκαιρίαν νὰ δείξῃ τὴν τέχνην της εἰς ἓν πρόγραμμα ἐκλεκτὸν καὶ λίαν ἐνδιαφέρον.

— Ἡ ἑκατοστὴ πεντηκοστὴ ἐπετειοστῆς γεννήσεως τοῦ Μπετόβεν ἑωρτάσθη ἀπὸ τὰ δύο Ὠδεῖα διὰ μεγάλων συναυλιῶν. Εἰς τὸ Festival τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν ἡ ὀρχήστρα ἀπέδωσεν ἄριστα πέντε συνθέσεις τοῦ μεγάλου Διδασκάλου, διακριθέντος τοῦ κ. Φρῆμαν. Τὸ Ἑλλην. Ὠδεῖον ἔδωσε δύο ἐπίσης Festival. Κατὰ τὸ πρῶτον ἐξετελέσθησαν τέσσαρα ἔργα ὀρχήστρας, εἰς ἓν τῶν ὁποίων μετέσχε ὁ κ. Πίνδιος ἐκτιμηθεὶς διὰ τὴν ὑπέροχον ἀπόδοσιν. Κατὰ τὴν δευτέραν συναυλίαν τεσσάρων ἔργων πιάνου καὶ μουσικῆς δωματίου, ἔπαιξε ἀριστοτεχνικὰ ἡ δ. Ἥβη Πανᾶ.

—Κατόπιν ἐπανειλημμένων ἀποπειρῶν κατωρθώθη ἡ σύμπηξις χορωδίας, γυναικείας ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὑπὸ Συλλόγου ἐπίτηδες ἱδρυθέντος ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς πριγκηπίσης Ἀλίκης. Τεσσαράκοντα δεσποινίδες ἐνεφανίσθησαν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Φ, Οἰκονομίδου. Τὸ πρόγραμμα ἐκτὸς ξένων ἀσμάτων περιελάμβανε καὶ τρία—μόνον—δημοτικὰ Εὐβοίας. Πελοποννήσου καὶ Ἀρκαδίας τὰ ὁποῖα καὶ ἤρεσαν περισσότερον ὅλων καὶ ἐξετελέσθησαν μετὰ περισσοτέρας ἐπιτυχίας Κατόπιν τῶν ἐμφανίσεων τῆς ὑπερόχου Ρωσσικῆς χορωδίας δὲν ἦτο εὔκολον νὰ κάμῃ μεγάλην ἐντύπωσιν ἡ ἐμφάνισις τῆς προχείρως συμπηχθείσης Ἑλληνικῆς. Ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι ἡ φιλότιμος προσπάθεια τοῦ διευθυντοῦ καὶ τῶν καλλιτεχνίδων τοῦ ἄσματος θὰ ὑπερνικήσῃ κάθε ἐμπόδιον, ὥστε νὰ ἀποκτήσωμεν ἐπὶ τέλους καὶ ἡμεῖς χωρωδίαν ἀξίαν τοῦ ὀνόματός της. Χρειάζεται ἐννοεῖται πρὸς τοῦτο συμπλήρωσις δι' ἀνδρικῶν φωνῶν.

— Εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν προσπερίδα ἣν ἔδωκεν ἡ τραγῳδὸς τοῦ θεάτρου τοῦ Ὠδείου δ. Κ. Κοτσάλη ἀπήγγειλε μὲ ἐξαιρετικὴν τέχνην ξένα καὶ Ἑλληνικὰ ποιήματα. Ἐκ τῶν ἰδικῶν μας ποιητῶν ἐζωντάνευσε τὸν Πρόγονον τοῦ Παλαμᾶ, τὸ Στερνὸ φιλὶ τοῦ κ. Γρυπάρη καὶ τὴν Ἐριφύλην τοῦ Μορεᾶς. Ὁ κ. Ζαλώνης, καλλιτέχνης τῆς ἀπαγγελίας, ἀπήγγειλε τὴν Ἑσπερινὴν Ἀνάμνησιν τοῦ Σουλὺ Προντώμ. Ἀπὸ τὰ ὡραιότερα μέρη τοῦ προγράμματος ἦτο ὁ ἁρμονικώτατος λυρικὸς διάλογος «Νὺξ Μαΐου» τοῦ Μυσσέ. Καὶ ἡ δ Κοτσάλη (Μοῦσα) καὶ ὁ κ. Ζαλλώνης (Ποιητὴς) ὑπῆρξαν ἔξοχοι εἰς ἔκφρασιν καὶ λυρισμὸν ἑρμηνευταί, ἐφάμιλλοι ἀλλήλων.

— Κατὰ τὴν τελευταίαν συναυλίαν τοῦ Ἑλλην. Ὠδείου παρήλασαν αἱ τελειόφοιτοι αὐτοῦ. Διεκρίθη ἡ δ. Τζ. Μαρκέττου εἰς τὸ βιολὶ ἐκτελέσασα μετὰ τέχνης τὸ Κονσέρτο τοῦ Βιετάν, ἡ δ. Πρωτοπαπᾶ εἰς τὴν ἄρπαν ἐπιδείξασα μεγάλας προόδους, ἡ δ. Γκὶτ εἰς τὴν Πολονὲζ τῆς Μινιὸν ἔδειξε φωνητικὸν τάλαντον ἐξαιρετικόν, ἡ δ. Σταματοπούλου καὶ ἡ δ. Λάζου ἔπαιξεν πιάνο καὶ ἀπήγγειλε μὲ πολλὴν ἔκφρασιν καὶ δύναμιν εἰς τὰς μεταπτώσεις τὴν Νιόβην τοῦ κ. Παλαμᾶ ἡ δ. Κοῦλα Μπεκιάρη, ἧς προμηνύεται λίαν εὔελπι τὸ μέλλον. Ὁ κ. Καλομοίρης ἀνέγνωσε κατόπιν τὴν λογοδοσίαν ἐν καθαρευούσῃ γλώσσῃ, Δόξα σοι ὁ Θεός! Ἀπεδείχθη πόσον ἠδίκει ἑαυτὸν ὁ συμπαθὴς καλλιτέχνης ἀνήκων εἰς τὰς τάξεις τῶν μαλλιαρῶν. Ἐκ τῆς λογοδοσίας κατεδείχθη ἡ σημαντικὴ πρόοδος τοῦ Ὠδείου.

— Ἡ δεσπ. Τζ Μαρκέτου διωρίσθη καθηγήτρια τοῦ βιολιοῦ εἰς τὸ Ἑλλ. Ὠδεῖον.

Ἡ ΞΕΝΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις θὰ ἱδρύσῃ ἐν Μαδρίτῃ σχολὴν Βελασκέζ, ἀνάλογον μὲ τὴν Βίλλαν τῶν Μεδίκων ἐν Ρώμῃ, ἔνθα θὰ στέλλωνται νεαροὶ Γάλλοι ζωγράφοι πρὸς σπουδὴν τῆς Ἱσπανικῆς τέχνης.

— Ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις ὁ Γάλλος Ἀκαδημαϊκὸς καὶ θεατρικὸς συγγραφεὺς Ζὰν Αἰκάρ. Ἀφῆκε περιουσίαν 1,200,000 φράγκα.

— Ἀγγέλλεται ἡ συγκρότησις Διεθνοῦς Ἀκαδημαϊκοῦ Συνεδρίου ἐν Βρυξέλλαις, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἀντιπροσωπευθοῦν ὅλαι αἱ μεγάλαι Ἀκαδημίαι τῶν συμμάχων καὶ οὐδετέρων κρατῶν, πλὴν τῶν καθαρῶς φιλολογικῶν ἀκαδημιῶν. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὸ Συνέδριον θὰ ἑτοιμάσῃ τὴν δημοσίευσιν πραγματείας ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων ἀλχημιστῶν καὶ τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Γροτίου. Ὁ κ. Ὠμόλλ, ἀντιπρόσωπος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ Καλῶν Τεχνῶν, θὰ προβῇ εἰς ἐνδιαφερούσας ἀνακοινώσεις ἐξ ὀνόματος τοῦ κ. Ντυγκάς, τέως μέλους τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς τῶν Ἀθηνῶν, ἐπὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Τεγέᾳ. Ὁ ναὸς οὗτος, εἷς τῶν μεγαλειτέρων καὶ ὡραιοτέρων τῆς Πελοποννήσου, κατὰ τὰς μαρτυρίας τοῦ Παυσανίου, εἶνε ἔργον τοῦ Σκόπα. Εἶνε ὁ πρῶτος ναός, τοῦ ὁποίου ἡ ἀρχιτεκτονικὴ συνδυάζει τὸν δωρικόν, τὸν ἰωνικὸν καὶ τὸν κορινθιακὸν ρυθμόν.

— Ἀπέθανεν ὁ γνωστότατος καὶ δημοφιλὴς Γάλλος κωμωδιογράφος Γεώργιος Φεϋντῶ. Αἱ κωμωδίαι του πλήρεις κωμικῶν σκηνῶν παίζονται συχνά. Παρ' ἡμῖν ἐπαίχθησαν ὁ Σαμπινιὸλ μὲ τὸ στανειό, ἡ Κυρία τοῦ Μαξίμ, Ξενοδοχεῖον τῶν τριῶν Ἀστέρων, τὸ Καθάρσιο τοῦ μπεμπὲ κ. λ. π. Τὰς τελευταίας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του εἶχε καταληφθῇ ἀπὸ μίαν περίεργον παραφροσύνην. Ἐνόμιζεν ὅτι ἐζῇ μέσα εἰς ἕνα παραμύθι. Ἐπίστευε τὸν ἑαυτόν του υἱὸν τοῦ Ναπολέοντος Γ', χωρὶς ὅμως νὰ καυχᾶται δι' αὐτό. Ἐστόλιζε μόνον διαρκῶς τοὺς τοίχους τοῦ δωματίου του μὲ κόκκινα τριαντάφυλλα ἀπὸ χαρτί. Καὶ ἔζη ἔτσι εὐτυχής. Φυσικὰ εἶχεν ὅλα τὰ μέσα διὰ νὰ ἱκανοποιῇ τὰς ἰδιοτροπίας αὐτάς, ἀφοῦ ἀπὸ τρεῖς μόνον φάρσες του ἐκέρδισε πλέον τῶν 3 ἑκατομμυρίων φράγκων ἐκ ποσοστῶν. Ἡ σύζυγος του ἦτο θυγάτηρ τοῦ διασήμου ζωγράφου Δυράν.

— Ἡ ἀθάνατος Σάρρα Μπερνὰρ ποῦ ἀκόμη μὲ ὅλα τὰ ὀγδόντα χρόνια της παίζει εἰς τὴν σκηνήν, καὶ ἑτοιμάζει μάλιστα καὶ νέα ἔργα, εἰς τὰ ὁποῖα θὰ πρωταγωνιστήσῃ, ἔγραψε κατ' αὐτὰς ἓν μυθιστόρημα Παρισινόν, διὰ τὸ ὁποῖον ὁμιλεῖ ὁ Γαλλικὸς τύπος μὲ πολὺν σεβασμόν. Τὸ μυθιστόρημα φέρει τὸν τίτλον «Τὸ μικρὸν εἴδωλον».

— Ἡ Βελγικὴ Ἀκαδημία ἐξέλεξεν ἀντεπιστέλλοντα μέλη τὴν Γαλλίδα κόμησσαν τοῦ Νοαΐγ καὶ τὸν Ἰταλὸν Γαβριὴλ δ' Ἀννούντσιο.

— Προσεχῶς θὰ ἑορτασθῇ ἡ τριακοσαετηρὶς τοῦ Λαφονταίν.

— Εἰς τὸ Δίζὸν τῆς Γαλλίας ἐγένοντο τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου τοῦ Βοσουέτου, ἔργον τῶν γλυπτῶν Γκασανὲ καὶ Μορώ.

— Ὁ Ἕλλην κλειδοκυμβαλιστὴς κ. Εὐστρατίου ἔδωσε ρεσιτὰλ πιανου εἰς τὴν Αἰολικὴν αἴθουσαν τοῦ Λονδίνου. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ Preludio τοῦ Ραχμανίνωφ ὑπῆρξεν ἀριστοτεχνική.

— Εἰς τὸ ἐφετεινὸν Salon ἐξετέθησαν τρία ἔργα Ἑλλήνων γλυπτῶν, 2 τοῦ Ἀθανασίου Ἀπαρτόγλου καὶ 1 τοῦ Α. Σώχου. Ἡ «Σύγχρονος Ἐπιθεώρησις τῆς Τέχνης καὶ τῆς Ζωῆς» τὰ ἐπήνεσε.

— Ἐν Λονδίνῳ συνῆλθε Διεθνὲς Συνέδριον Τυπογραφίας, Χάρτου καὶ Βιβλιοδετικῆς. Ἐξετέθησαν ἐν αὐτῇ τὰ πλέον τελειοποιημένα μηχανήματα βιβλιοδετικῆς, λιθογραφικῆς, τσιγκογραφίας, φωτογραφικῆς, χαρτοποιητικῆς, τυπογραφικῆς καὶ ἐν γένει ὅλης τῆς βιομηχανίας τοῦ χάρτου, ὡς καὶ εἴδη κατασκευαζόμενα διὰ τῶν μηχανημάτων αὐτῶν.

—Μεγαλοπρεπὴς ὑπῆρξεν ἡ ὑποδοχὴ τοῦ νέου ἀθανάτου κ. Ροβέρτου ντὲ Φλὲρς ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Τρεῖς πρόεδροι τῆς Δημοκρατίας παρίσταντο εἰς τὴν ἑορτήν, οἱ κ. κ. Μιλλεράν, Ντυσσανὲλ καὶ Πουανκαρέ, ἀνάδοχος τοῦ νέου Ἀκαδημαϊκοῦ. Ὁ κ. ντὲ Φλὲρ ἀπήγγειλε τὸ ἐγκώμιον τοῦ μαρκησίου ντὲ Σεγκύρ, ὁ δὲ κριτικὸς κ. Ντουμὶκ ἀπήντησεν εἰς τὸν δραματικὸν συγγραφέα τῆς «Πρασίνης στολῆς», ὅστις ἦτο περιβεβλημένος μὲ τὴν ὁμοιόχρωμον ἀκαδημαϊκὴν στολήν.

— Ὁ τάφος τοῦ Βιργιλίου παρὰ τὴν Νεάπολιν, ὁ ἐξυμνηθεὶς ὑπὸ τόσων ποιητῶν, ἀπὸ τοῦ Στατίου καὶ Σιλίου μέχρι τοῦ Δάντου καὶ Πετράρχου, ἐξετέθη πρὸς πώλησιν. Ἀνευλαβὴς πρᾶξις,καὶ μάλιστα κατὰ τὸ ἔτος τῆς600ῆς ἐπετηρίδος τοῦ ποιητοῦ.

— Ἀνεκαλύφθη εἰς τὸ Λονδῖνον ὅτι μία εἰκὼν ἡ ὁποία ἐκόσμει τὴν αἴθουσαν King's College εἶνε ἕνας Βὰν Νταῦκ. Ἡ ταυτότης της ἐπιστοποιήθη κατὰ τὸν καθαρισμόν της.

—Ὁ διάσημος φιλόσοφος Μπέργκσον,συγγραφεὺς τοῦ «Δοκιμίου ἐπὶ τῶν ἀμέσων δεδομένων τῆς συνειδήσεως» καὶ μέγας διδάσκαλος τῆς συγχρόνου σκέψεως παρῃτήθη τῆς καθηγεσίας του ἀπὸ τὸ Κολλέγιον τῆς Γαλλίας διὰ νὰ ἀφιερωθῇ εἰς τὴν μελέτην.

—Ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις ὁ διάσημοςΓάλλος ζωγράφος Ζὰν Πὼλ Λοράνς. Ἐγεννήθη τῷ 1838. Ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον εἰς τὸ Salon τοῦ 1963 διὰ τοῦ ἔργου του «Ὁ θάνατος τοῦ Κάτωνος». Ἐκ τῶν πινάκων του γνωστότεροι εἶνε ὁ Ἰησοῦς θεραπεύων τὸν δαιμονιακὸν, ἡ

Ἡρωδιάς καὶ ἡ κόρη της, ὁ θάνατος τοῦ Μαξιμιλιανοῦ, ὁ Φάουστ, οἱ Ἑπτὰ Τροβαδοῦροι, Ὁ Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, αἱ τελευταῖαι στιγμαὶ τῆς Ἁγ. Γενεβιέβης.

— Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ἀπένειμε τὸ βραβεῖον τῆς Γαλλικῆς Γλώσσης εἰς τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γλασκώβης κ. Ζὰν Μαρτέν. Τὸ βραβεῖον ἱδρύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1914, ἀποβλέπει δὲ εἰς τὸ νὰ ἀμείβῃ τὰς ὑπηρεσίας τὰς παρεχομένας ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εἰς τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν.

— Ἐγένοντο πρό τινων ἡμερῶν τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκθέσεως τοῦ «Ρωμαντικοῦ Θεάτρου» εἰς τὸ Μουσεῖον Βίκτωρος Οὐγκώ, εἰς τὴν πλατεῖαν τῶν Βοσγίων.

Συνεκεντρώθησαν ἐκεῖ πλεῖστα ντοκουμέντα: προσωπογραφίαι, χειρόγραφα καὶ διάφορα ἐνθύμια, σχετιζόμενα μὲ τὸ Θέατρον κατὰ τὰ εἴκοσιν ἔτη ἀπὸ τοῦ 1830 — 1850, καὶ ἀποτελοῦντα τὸν χρυσοῦν αἰῶνα τοῦ ρωμαντισμοῦ.

Η ΩΡΕΣ

Σονέττο

Βαθειὰ μέσα στὴ νύχτα, ἡ καμπάνα
Τ' ὡρολογιοῦ τῆς πόλεως σημαίνει.
Μέσ τὴ σιγὴ ἀκούγεται θλιμμένη
Σὰν μακρυνὸ διακεκομένο κλάμμα.

Μετράει ἀργὰ τῆς ὥρες ποῦ περνοῦνε
Πέρ' ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα καὶ πᾶνε
στὸ αἰώνιο σκοτάδι. Δὲν γυρνᾶνε,
ἡ ὥρες ἡ παληὲς πιὰ δὲ θἀρθοῦνε!

Καὶ τὸ φεγγάρι μέσ' τὴ νύχτα ταξειδεύει
Κι' ἀχνὰ τὸ φῶς του τὸ χλωμὸ χαϊδεύει
Τὶς στέγες τῶν σπιτιῶν τὶς στοιχιωμένες

Καὶ μέσ' τὴ σιγαλιὰ τῆς νύχτας τὴ θλιμμένη
Ἀκούγονται ἡ ὥρες πονεμένες
Ποῦ τ' ὡρολόγι ἀργά, βαθειὰ σημαίνει!

26-5-921 ***Ἀθηνᾶ Ν. Ταρσούλη***

"Η ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ,,

ΜΕΤΑ μακρὰν διακοπὴν ἐνεφανίσθη ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἑλλήνων Καλλιτεχνῶν, συνεχίζων τέσσαρας μέχρι τοῦδε ἐκθέσεις του. 450 ἔργα συνεσωρεύθησαν μετὰ πάσης ἐπιεικείας εἰς τὸ Ζάππειον. Εἰς τὴν ἔκθεσιν αὐτὴν ὁ Σύνδεσμος ἔδειξε τάσεις δημοκρατικάς, ἰσοπεδώσας ὀλίγας παλαιὰς δόξας καὶ πολλὰς νεανικὰς φιλοδοξίας. Διὰ νὰ γράψῃ κανεὶς δι' ἕνα ἕκαστον καλλιτέχνην χρειάζεται χῶρος εὐρύτατος, ὁ ὁποῖος λείπει δυστυχῶς. Ἄλλως τε ὄχι ὀλίγα ἔργα εἶνε ἤδη γνωστὰ ἐκ προγενεστέρων ἰδιωτικῶν ἐκθέσεων.

Ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἐνεποίησαν τὰ ἑξῆς ἔργα:

Τὸ κίτρινο φόρεμα τῆς δ. Ἀναγνωστοπούλου, τὸ Κόκκινο κᾶϊκι, τὸ Καλοκαιρινὸ ταξίδι καὶ τὸ Ναυπηγεῖο τοῦ κ. Ἀξελοῦ, τὰ Κυδώνια τοῦ κ. Ἀριστέως, ἡ Παληὰ Ἐκκλησία τοῦ κ. Ἀσπρογέρακα, τὸ Ξεκούρασμα καὶ τὰ Πεῦκα τοῦ κ. Βυζαντίου, δύο γεροντικαὶ κεφαλαὶ καὶ ὁ ὅρκος τῶν Φιλικῶν τοῦ κ. Βικάτου, ἡ Φαληρικὴ ἀκτή, ὁ Ποδονίφτης καὶ τὰ Καλοκαιρινὰ ὄνειρα τοῦ κ. Λ. Γεραλῆ, ἡ Χολιασμένη, ἡ Αἰχμάλωτος καὶ τὸ Χασμουρητὸ τοῦ κ. Ἀπ. Γεραλῆ — δὲν ἐκθέτει ἄλλα δυστυχῶς — τὸ Παληὸ ὑδραγωγεῖο τοῦ κ. Γιανναρᾶ, δύο σκίτσα τῆς κ. Γεωργαντῆ, ἡ λίμνη Βουλιαγμένης τοῦ κ. Ζωγράφου, ὁ ταχυδρόμος τῶν Ἄλπεων τῆς δ. Ἠλιάδου, τὰ Λουλούδια τοῦ κ. Ἰακωβίδου, ἡ Ἀμμουδιὰ τοῦ κ. Καλλιγᾶ, ὁ Ἐπιτάφιος καὶ ἡ Σύνοψις τῆς δ. Κοντοπούλου, ἡ Δυσαρέσκεια τοῦ κ. Λαζαρῆ, τὸ αἷμα τῶν Στρατιωτῶν, τὸ Γερμανικὸ δάσος, ὁ Βάλτος τῆς δ. Λασκαρίδου, τὸ Ξωκκλῆσι τοῦ κ. Π. Λύτρα, ἡ Ἁγ. Μετάληψις, ὁ Ἐλαιὼν τῶν Δελφῶν, τὰ ἕλη τῆς Ἰτέας τοῦ κ. Μαγιάση, ἡ Κορυφὴ τοῦ κ. Μποκατσιάμπη, τὸ Τουρκολίμανο καὶ ἡ Ἁλμύρες τοῦ κ. Μπραέσσα, ἡ Ἑλλ. Δύναμις, ἡ Ἀγορὰ Προύσσης, ἡ Ἐφοδιοπομπή, ὁ Μπέμπης, ἡ Χωριατοπούλα τοῦ κ. Παπαπαναγιώτου, δύο προσωπογραφίαι τοῦ κ. Παρθένη, τὸ Μαρτύριον τῆς Ἁγ. Ἀγνῆς, ἡ Ναυμαχία Ναυπάκτου, ἡ τοιχογραφία τοῦ Ἀρχαγγέλου τοῦ κ. Πελεκάση, ἡ ἀγορὰ ἀνθέων τοῦ κ. Περιβολαράκη, ἡ Σιγὴ τοῦ κ. Ροδοκανάκη, ἡ Ναυμαχία τῆς Ἐρεσοῦ καὶ ἡ Γλυφάδα τοῦ κ. Ρωμανίδου, ὁ Καστανᾶς καὶ ἡ Δελσγράτσια Σύρου τῆς δ. Σαμοΐλη, ἡ ἐπάνοδος ἐκ τῆς ἐργασίας τῆς δ. Στεφάνου, αἱ πλαγιαὶ τοῦ Ἑλικῶνος τοῦ κ. Στεφανοπούλου, τὰ δύο Παρισινὰ σκίτσα τῆς κ. Ταρσούλη, ἡ κεφαλὴ νεάνιδος τοῦ κ. Τριανταφυλλίδου, τὰ Ἀνάκτορα Κνωσσοῦ τοῦ κ. Φερεκύδου, προσωπογραφία παιδιοῦ τοῦ κ. Φρυδᾶ, τὸ Φθινόπωρον τοῦ κ. Φωκᾶ, ἡ Λιτανεία Τήνου τῆς κ. Χοῦπερ, τὸ ἀπόβροχο, ἡ Κυμαϊκὴ Δύσις καὶ τὸ Ἐσωτερικὸν τῆς Ἁγ. Τριάδος τοῦ κ. Χρηστοφῆ.

Εἰς τὴν γλυπτικὴν ἰδιαιτέρας μνείας ἀξίζουν ὁ Δεσμώτης καὶ ἡ προτομὴ ποιητοῦ τοῦ κ Ἀλεξανδροπούλου, τὰ Παιδικὰ ὄνειρα τοῦ κ. Βούλγαρη, ὁ Μπάρμπα Χρῆστος καὶ τὸ Ἀγρυπνοῦν πνεῦμα τοῦ κ. Γεωργαντῆ, αἱ γυναικεῖαι κεφαλαὶ τοῦ κ. Δημητριάδου, ἡ κεφαλὴ νεάνιδος τοῦ κ. Μαρουδῆ, ὁ Μπάρμπα— Βλάσης τοῦ κ. Συννέφα, ἡ ὑψωσις τῆς σημαίας τοῦ κ. Φωσκόλου.

Αὐτὰ ἦσαν τὰ καλλίτερα ἔργα. Τὰ ἀνέφερα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διὰ λόγους καλλιτεχνικοὺς, ἀλλὰ καὶ προσωπικούς.

Ἡ ἔκθεσις ἔπρεπε νὰ περιελάμβανε τοὺς ἡμίσεις πίνακας. Ἡ κριτικὴ ἔχει ἀξιώσεις καὶ τὸ εὐσγγελικὸν ρητὸν «Ὅσοι πιστοὶ» δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν εἰς τοὺς ναοὺς τῆς τέχνης. Μία ἔκθεσις ὀργανωμένη ἀπὸ Σύνδεσμον καλλιτεχνῶν δὲν σημαίνει διαμετακόμισιν ἔργων, οὔτε μόνον σκοπὸν ἔχει τὴν ἀγοραπωλησίαν ἔργων. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἴδωμεν ἔκθεσιν ἀνταξίαν μιᾶς ὀργανώσεως καλλιτεχνῶν, πρέπει πρὸ παντὸς νὰ ὑποστῇ κάποιαν ἐκκαθάρισιν αὐτὸς ὁ Σύνδεσμος, ὁ ἀποτελούμενος ἀπὸ καλλιτέχνας— ὄχι δυστυχῶς τοὺς καλυτέρους.

ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

ΘΕΑΤΡΑ

Μία ἀπὸ τὰς μεγαλειτέρας θεατρικὰς Παρισινὰς ἐπιτυχίας, «Τὸ Σχολεῖον τῶν Κοκκοτῶν», ἔργον ἐντελῶς ἀκίνδυνον παρὰ τὸν ρεαλιστικὸν τίλλον του, εἶνε χαριτωμένη κωμωδία μὲ ὡραίαν πλοκὴν καὶ ἐξυπνον διάλογον. Οἱ συγγραφεῖς Ἀρμὸν (ὁ Ἕλλην κ. Ζουρὸς) καὶ Ζερμπιντὸν ἔγραψαν μίαν ἠθογραφίαν, μὲ αἰσθηματικὰ ἐπεισόδια.

Ἡ Ζινέτ, εἶνε μία γυναικοῦλα τοῦ ἐλαφροκόσμου ἄνευ ἀξιώσεων ἀλλ' ἕνας καθηγητὴς τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς γίνεται Μέντωρ της καὶ λανσάρεται ὑπὸ τὴν αἰγῖδα του εἰς ἀνωτέρας περιωπῆς κόσμους καὶ εἰς κατακτήσεις ἐπιφθόνους Ἀλλάζει φίλους διὰ νὰ εὕρῃ τὸν καλλίτερον, μετέχει ζωηρῶς τῆς κοσμικῆς κινήσεως, ἀλλάζει ὀνόματα καὶ ἡ ἀρριβίστρια γίνεται βασίλισσα τοῦ Παρισινοῦ ἡμικόσμου. Οἱ παλαιοί της φίλοι εἶναι μᾶλλον εὐχαριστημένοι, διότι ἀπηλλάγησαν ἀπὸ τὴν μονομανίαν τῆς ἐπιεικείας. Ἀλλ' ἡ Ζινὲτ σχεδὸν κουράζεται ἀπὸ τὴν προοδευτικὴν ἀνύψωσίν της, θέλει νὰ θυμηθῇ τὰ περασμένα, ἀλλ' ἡ Μοῖρα της τὴν ὑποχρεώνει νὰ ἀνεβαίνῃ πάντοτε πρὸς τὰ ὕψη. Ἡ δ. Καντιώτου διέπλασε ἕνα ὡραῖον ρόλον, ἀναδειχθεῖσα πολὺ καλὴ καὶ εἰς τὴν κωμωδίαν.

Ἡ ***συνάντησις.*** Ἡ Καμίλλη πηγαίνει εἰς τὸ σπίτι μιᾶς φίλης της διὰ νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὸν ἄνδρα της δικηγόρον, τὴν ὑπόθεσιν τοῦ διαζυγίου της. Τὴν ἐρωτεύεται ὁ σύζυγος, ἡ Καμμίλλη παρακολουθεῖ τὴν συνάντησιν τῆς φίλης της μὲ τὸν ἐραστήν της τὴν νύκτα, θέλει νὰ τὴν σώσῃ καὶ ἐμποδίζει τὴν σύζυγον νὰ ἔμβῃ στὸ δωμάτιό της λέγουσα τὸ ψεῦδος ὅτι τὸν ζηλεύει καὶ δὲν θέλει νὰ πάγῃ στὴ γυναῖκα του. Ἀλλ' ἡ ἀπάτη ἀποκαλύπτεται καὶ ὁ σύζυγος παίρνει γυναῖκά του τὴν Καμίλλην, ἀφοῦ διώχνει τὴν σύζυγόν του.

Ὁ Ἀργυρόπουλος ὑπερβολικός. Ὡς Λατινομαθὴς σκορπίζει γέλωτας.

Καὶ ἕνας ὁρισμὸς τῆς Δικαιοσύνης, Εἶνε γρηὰ ποῦ πολὺ κοιμᾶται καὶ λίγο τρώγει.

Ἡ ***ὀγδόη γυναῖκα*** τοῦ Μπάρμπ Μωλὲ, ἥτις ἐφέτος παρεστάθη εἰς τὸ Παρίσι εἶνε μία ἔξυπνη γυναῖκα ἀποδεικνυομένη ἐξυπνότερη ἀπὸ τὸν ἰδιόρρυθμον καὶ πολύπειρον γυναικοθήραν, ὅστις κατόρθωσε νὰ νυμφευθῇ ἑπτὰ γυναῖκες, νὰ τῆς χωρίσῃ ἀντὶ νὰ τῆς σκοκάσῃ ὅπως ὁ Κυανοπώγων— ἡ μία μόνον ἀπέθανε — καὶ ζητεῖ νὰ εὕρῃ μίαν ὀγδόην, καὶ εἶνε αὐτὴ ἡ ἔξυπνη γυναῖκα, ἡ ὁποία εἶνε ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία. Στιχομυθία γοργή, ἀλλὰ δὲν ἔχει πρωτοτυπίαν, οὔτε ἐνδιαφέρον.

Ὁ ***Τσολιᾶς.*** Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Βασιλέως παρεστάθη μονόπρακτον ἔργον τοῦ κ. Μωραϊτίνη, ἔμμετρον. Τὸ παραμῦθι ζωντανεύει εἰς μίαν σκηνὴν ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐμφανίζεται θρυλικὸς εὔζωνος ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ Βασιλέως.

Ἡ ***Κυρὰ Φροσύνη,*** ἥτις παρεστάθη ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τῆς Ἑκατονταετηρίδος ἀπέδειξε τὸν συγγραφέα της κ. Ἀσπρέαν εὐσυνείδητον ἱστορικὸν καὶ γνώστην τῆς σκηνῆς. Ἂν καὶ ἀνήκει εἰς τὸ εἶδος τῶν πατριωτικῶν ἔργων, ἐξέφυγε τῶν κοινοτυπιῶν καὶ τῆς ἐκλαϊκεύσεως. Εἶνε ἔργον ἄξιον πολλῆς προσοχῆς.

— Ἐν ἐρασιτεχνικῇ ὑπὲρ τῶν τραυματιῶν παραστάσει, ἐνεφανίσθη ὁλόκληρος λεγεὼν δεσποινίδων, ὧν ἡγοῦντο διὰ πρώτην φορὰν ἐμφανισθεῖσαι αἱ νεαραὶ πριγκήπισσαι τῶν Α. Α. Υ. Υ. τοῦ Νικολάου καὶ Ἀνδρέου, εἰς ἓν ἀρχαῖον ὅραμα, τὸ ὁποῖον ἀπεδόθη καλλιτεχνικώτατα. Ἡ δ. Βλαστοῦ ὡς χορεύτρια ἀπεδείχθη θαυμασία, ἡ κυρία Στράτου ἐτραγούδησε μὲ μίαν φωνὴν δροσερὰν πάντοτε. Ἐν τέλει ἐπαίχθη μία κωμωδία διαπραχθεῖσα ἀπὸ δύο ὑπὸ τὸ ἀνώνυμον κρυπτομένους θεατρικοὺς συγγραφεῖς «Δούλα μία φορά», μία ἀφόρητος παραφωνία εἰς τὸ ὅλον καλλιτεχνικὸν πρόγραμμα

— Ὁ κ Π. Δημητρακόπουλος, ὁ ἀσυναγώνιστος εἰς τὴν δηκτικὴν σάτυραν ἐκ τῶν συγγραφέων μας, συμβολικῶς ἀνεπαρέστησε τὰ τελευταῖα πολιτικὰ γεγονότα μὲ τὸν «Λουλουδόκοσμον». Τὸ ἔργον εἶχε εὐφυεῖς σκηνὰς καὶ ἀρκετὴν πρωτοτυπίαν. Τὸ πρώην καθεστὼς ἐσατυρίζετο ἀπὸ τὸ. . κρομμύδι.

— Ἐν παραστάσει τῆς Δραματικῆς σχολῆς τοῦ Ἑλλην. Ὠδείου παρεστάθη διὰ πρώτην φορὰν ἐν Πορτογαλλικὸν μονόπρακτον δρᾶμα «Τριαντάφυλλα ὅλης τῆς χρονιᾶς» κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Οὐράνη (Νεάρχου). Παίζουν δύο πρόσωπα, μία μοναχὴ (Βρανᾶ) καὶ μία φίλη της (Βακάλη). Ἡ δευτέρα ἔρχεται ν' ἀναγγείλῃ εἰς τὴν μοναχὴν ὅτι ἠρραβωνίσθη. Μνηστὴρ εἶνε ἐν ἀγνοίᾳ τῆς μνησεῖς ὁ ἀπατήσας τὴν μοναχὴν ἥτις ἕνεκα τούτου ἀπεσύρθη εἰς μοναστήριον. Ἡ φίλη της ὑπόσχεται ὅτι δὲν θὰ νυμφευθῇ τὸν ἀπατεῶνα.

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

Ἀπενεμήθη ὁ ἀργυροῦς Σταυρὸς τῆς Σωτῆρος εἰς τὸν Διευθυντὴν τῆς «Πινακοθήκης» κ. Δημ. Ι. Καλογερόπουλον διὰ τὴν φιλολογικὴν αὐτοῦ ἐργασίαν.

— Ἐπίσης ἀπενεμήθη ὁ ἀργυροῦς Σταυρὸς εἰς τὴν κ. Καλλ. Παρρέν, Πρόεδρον τοῦ «Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων».

— Ἡ «Ἕνωσις τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Τύπου» ἀποτελουμένη ἐκ τῶν ἰδιοκτητῶν καὶ Διευθυντῶν τῶν Ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων ἐξέλεξε Πρόεδρον τὸν κ. Γρ. Εὐστρατιάδην, Ἀντιπρόεδρον τὸν κ. Κ. Γιολδάσην, σύμβουλον τὸν κ. Π. Γιάνναρον, γεν. γραμματέα τὸν κ. Ἠλ. Παπαπαύλου καὶ ταμίαν τὸν κ. Σ. Νικολόπουλον.

— Ζωηρὰ ἐπεκράτησεν κίνησις εἰς τοὺς γυναικείους κύκλους, ὡς ἐκ τῆς συγκλήσεως τοῦ Ἀου Γυναικείου Συνεδρίου. Λόγοι ἐξεφωνήθησαν, διαλέξεις ἐγένοντο, ἀνακοινώσεις, συζητήσεις ὑπὸ κυριῶν, δε-

σποινίδων, κυρίων καὶ αἱ αἴθουσαι τῶν συνεδριάσεων ἀντήχησαν ἀπὸ ποικίλας φωνὰς εἰς διαφόρους κλίμακας ἐνθουσιασμοῦ καὶ γνωμῶν. Καὶ διερωτᾶται ὁ ἀπαθῶς κρίνων τὴν σύμμικτον αὐτὴν καὶ πολυσχιδῆ κίνησιν. Ἀπὸ πραγματικῆς ἀπόψεως τί ἐκέρδισεν ὁ γυναικεῖος ἀγὼν τῆς χειραφετήσεως; Ἡ Ἑλληνὶς θὰ ἀνυψωθῇ ἐξερχομένη τοῦ οἴκου της; Παραλείπομεν ἀρκετὰ ἄλλα ἐρωτηματικά.

— Ὁ παρεπιδημῶν Ρῶσσος καλλιτέχνης κ. Γκριστένκο ἐξέθεσε σειρὰν σκίτσων Ἑλληνικῶν τοπείων. Πολὺ ἰμπρεσιονιστής, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἔχουν τίποτε τὸ Ἑλληνικὸν τὰ σκίτσα του.

— Ἐπιτροπὴ φιλελλήνων Ἀμερικανῶν προσεφέρθη ἐπὶ τῇ Ἑκατονταετηρίδι νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα χαλκοῦν ἄγαλμα τοῦ Οὐέψτερ, χρηματίσαντος Προέδρου τῆς Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας καὶ συνηγορήσαντος ἐν Ἀμερικῇ ὑπὲρ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς Ἑλλην. ἀνεξαρτησίας.

— Παρεπιδημεῖ ἡ λογία Ἑλληνὶς τὴν καταγωγὴν κ. Θ. Σαρτίνσκα Στεφάνοβιτς. Ἔδωσεν ἐσχάτως ἐν Ρουμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ διαλέξεις περὶ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας. Τὸ δραματικὸν ἔργον της «Γκιουλνάρ» τὸ ὁποῖον ἀπεικονίζει τὴν ζωὴν τῶν χαρεμίων ἦν ἐγνώρισεν ὡς κυρία ἐπὶ τῶν τιμῶν τῆς Αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς ἐπὶ Χαμὶτ θὰ παρασταθῇ προσεχῶς, κινηματογραφηθὲν ὑπὸ τῆς ἑταιρείας Πατέ.

— Πρωτοβουλίᾳ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς «Πινακοθήκης» ἱδρύθη «Σύνδεσμος Ψυχαγωγίας τῶν Πολεμιστῶν» σκοπῶν τὴν ἀποστολὴν βιβλίων εἰς τὸ Μέτωπον καὶ τὴν διοργάνωσιν συναυλιῶν χάριν τῶν τραυματιῶν. Τὸ Διοικ. Συμβούλιον ἀπετελέσθη ἐκ τῶν κ. κ. Μαλανδρίνου Πουτάνεως ὡς Προέδρου, Ι. Παπαφλέσσα Φρουράρχου καὶ Γ. Τσόχα Δημάρχου ὡς Ἀντιπροέδρων, Δ. Ι. Καλογεροπούλου ὡς Γεν. γραμματέως, τῶν δεσπ. Ἠλέκτρας Διγενῆ καὶ Ἰουλίας Ἀμπελᾶ ὡς εἰδικῶν γραμματέων, Δ. Καλύβα ὡς ταμίου καὶ τῶν κ.κ. Γ. Στρέϊτ, Α. Μάτεση, Γ. Πεσμαζόγλου καὶ τῶν κυριῶν Ἄννας Τριανταφυλλίδου, Ἑλένης Γεωργαντῆ καὶ Μαρίας Ζαλοκώστα ὡς μελῶν.

Ἡ δρᾶσις τοῦ Συνδέσμου ὑπῆρξε ζωηροτάτη. Χιλιάδες βιβλίων ἀπεστάλησαν εἰς διάφορα σημεῖα τοῦ στρατεύματος, τρὶς δὲ τῆς ἑβδομάδος δίδονται συναυλίαι εἰς τὰ στρατιωτικὰ νοσοκομεῖα, συμμετοχῇ διακεκριμένων καλλιτεχνῶν.

— Ἡ Βουλγαρικὴ Κυβέρνησις θὰ παραδώσῃ συμφώνως πρὸς τὴν συνθήκην τοῦ Νεϊγὺ τὰ ἀρπαγέντα ἱστορικῆς, ἀρχαιολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἀξίας ἀντικείμενα, τὰ ἀφαιρεθέντα κατὰ τοὺς Βουλγαρικοὺς πολέμους ἀπὸ τὰ Ἑλλην. ἐδάφη. Εἰδικὸς ἀντιπρόσωπος θ' ἀποσταλῇ εἰς Σόφιαν πρὸς παραλαβήν.

— Ἀπέθανεν ἐν Λαρίσσῃ ὁ χαρτογράφος Μιχαὴλ Χρυσοχόος, ἐξ Ἠπείρου. Χωρὶς εἰδικὰς σπουδάς, χωρὶς ἐπίσημον ἀποστολὴν περιῆλθε πεζοπορῶν ὁλόκληρον τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἤπειρον, συντάξας μόνος τοὺς πασιγνώστους χάρτας του, χαραχθέντας μετὰ μεγάλης εὐσυνειδησίας.

— Ἐξέχουσα δημοσιογραφικὴ φυσιογνωμία ἐξέλιπε διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ «Ἐμπρὸς» Δ. Οἰκ. Καλαποθάκη. Ἡ ἐφημερίς του σοβαρά, ἐνήμερος, προοδευτικὴ συνεκέντρωνε τοὺς καλλιτέρους λογογράφους. Ὁ Καλαποθάκης εἶχε γράψῃ καὶ θεατρικὰ ἔργα, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ «Σαπφὼ» κρίνεται τὸ ἄριστον. Ὁ θανὼν ἦγε τὸ 58ον ἔτος. Ἡ κηδεία του ἐγένετο μεγαλοπρεπής.

— Ἐν τῷ Λυκείῳ τῶν Ἑλληνίδων ἐγένετο ἔκθεσις γυναικείων ἔργων εἰς ἣν ἐκυριάρχουν τὰ Ἑλλην. πρότυπα. Ζωηρὰν ἐντύπωσιν ἐνεποίησαν τὰ Βυζαντινὰ σχέδια τῆς ἀγγειοπλαστικῆς ὀφειλόμενα εἰς τὴν δεσπ. Εὐφην. Ἠλιάδου. Τὰ κεντήματα τῶν χωρικῶν τῆς Ἀττικῆς ἔξοχα, πολὺ ἀνώτερα τῶν Εὐρωπαϊκῶν. Ἐν γένει ἡ ἔκθεσις ἀπέδειξε ἕνα ἐθνικὸν πλοῦτον κεκρυμένον.

— Ἀπέθανεν ὁ ἐπίτιμος καθηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἰωάννης Χατζιδάκης. Ὁ θανὼν ἦτο μία δόξα τῆς μαθηματικῆς ἐπιστήμης.

— Ἀπέθανεν ὁ ἔγκριτος νομομαθὴς καὶ ἐπίτιμος Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου Δημοσθένης Τζιβανόπουλος. Νεώτατος ἀφοσιώθη εἰς τὴν ἐφαρμογὴν καὶ ἑρμηνείαν τῶν νόμων, εἰς ἣν διεκρίθη διὰ τὴν ἀσφαλῆ κρίσιν καὶ σαφήνειαν. Μετέλεσεν ἐπὶ μακρὸν Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ἦτο δὲ φανατικὸς βιβλιόφιλος.

— Εἰς τὸν Καλοκαιρίνειον διαγωνισμὸν ὑπεβλήθησαν ἓξ ἔργα. Ἐβραβεύθησαν δύο δράματα, τοῦ κ. Τ. Ἀμπελᾶ ἡ «Ρίτα Δράκα» καὶ τοῦ κ. Α. Χατζηαποστόλου αἱ «Δύο Φωτιές».

—Κατὰ τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις τοῦ Ἑλλην. Ὠδείου ἔλαβον δίπλωμα μετὰ διακρίσεως αἱ δεσπ. Σταματοπούλου (πιάνο), Τζ. Μαρκέτου (βιολί), Κουμουτσοπούλου (πιάνο) μὲ βαθμὸν ἄριστα, Ἐμπεδοκλῆ (ἆσμα) Χάλης (βιολοντσέλλο) μὲ τὸν βαθμὸν «Λίαν καλῶς».

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ "ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΝ,,

Διὰ τὸν τάφον τοῦ Βηλαρᾶ, περὶ οὗ ἐγένετο λόγος ἐν τῇ «Πινακοθήκῃ» ἀπεστάλη ἡμῖν ἡ ἑξῆς διαφωτιστικὴ ἐπιστολὴ παρὰ τοῦ ἐν Τσεπελόβῳ διαμένοντος κ. Γεωργίου Σωτήρη.

«Περὶ Βηλαρᾶ γνωρίζω τὰ ἑξῆς. Ὅτε ἐπρόκειτο νὰ ἀποκλεισθῇ ὁ Ἀλῆ πασιᾶς, πολλοὶ Ἰωαννῖται φοβούμενοι τὸν ἀποκλεισμὸν ἐγκατέλιπον τὰ Ἰωάννινα μεταβάντες εἰς διάφορα χωρία τοῦ Ζαγορίου. Ὁ Βηλαρᾶς (κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Φιλίππου Κουσίδου ἀποθανόντος 80ουτὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1910 καὶ τοῦ ἱερέως Σακκελαρίου Παπαθεοδώρου ἀποθανόντος περὶ τὰ ἔτη 1890 — 1900) ὁ περογδοηκοντούτου, ἀμφοτέρων Τσεπέλοβιτῶν, μετέβη εἰς Τσεπέλοβον, ὅπου καὶ ἀπέθανε ταφεὶς εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς κεντρικῆς Ἐκκλησίας Τσεπελόβου «Ἅγιος Νικόλαος» εἰς τὸ προαύλιον, εἰς θέσιν, ὅπου ἤδη εἶναι ἡ κλῖμαξ τοῦ Τσουφλείου Φαρμακείου, τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦ 1908 ἦτο Δημοτικὸν Σχολεῖον. Ἐγένετο ἀνακομιδὴ τῶν ὀστῶν τοῦ Βηλαρᾶ; Καὶ ἂν ἐγένετο, ὑπὸ τίνος; Οἱ δύο ἀναφερόμενοι ἀνωτέρω δὲν ἐγνώριζον τίποτε. Δὲν πιστεύω ὅμως νὰ μὴ ἐγένετο, διότι ἂν τὸ προαύλιον ἐχρησίμευεν ὡς νεκροταφεῖον πρίν, πάντως ἀφοῦ ἀπηγορεύθη ὁ ἐνταφιασμὸς καὶ ἐγένετο τὸ ἐκτὸς τοῦ χωρίου Νεκροταφεῖον τοῦ Τσεπελόβου θὰ ἐξετάφη ὁ Βηλαρᾶς μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἐὰν δὲ ἐτάφη ἐκεῖ τιμῆς ἕνεκεν, πάντως θὰ ἐξετάφη.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἐξεδόθησαν εἰς ἰδιαίτερα τεύχη οἱ ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῆς Ἑκατονταετηρίδος ἐκφωνηθέντες λόγοι ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Τοῦ κ. Ν. Στράτου κατὰ τὸ πολιτικὸν μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν Φιλελλήνων ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ θανάτου τοῦ Βύρωνος, τοῦ κ. Π. Καρολίδου ἐπὶ τῇ ΚΕ' Μαρτίου καὶ τοῦ κ. Χ. Ἀνδρούτσου ἐπὶ τῇ ἑκατοστῇ ἐπετείῳ τοῦ ἀπογχονισμοῦ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε'. καὶ τῇ ἀνακηρύξει αὐτοῦ ὡς Ἱερομάρτυρος.

*

Ἐξεδόθη ἔκθεσις τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς καὶ Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἑκατονταετηρίδος, συνταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ γραμματέως αὐτῆς. Ἐν αὐτῇ ἐκτίθενται συνοπτικῶς τὰ κατὰ τὴν πρώτην τριμηνίαν γενόμενα καὶ ἰδία τὰ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ΚΕ' Μαρτίου καὶ ἄλλων ἐθνικῶν ἐπετείων, ἀναβληθείσης ἕνεκα τῶν ἐπελθόντων πολεμικῶν γεγονότων τῆς συστηματικῆς διεξαγωγῆς καὶ ἄλλου πανηγυρισμοῦ. Ἐπίσης ἐν τῇ ἐκθέσει ἀναφέρονται αἱ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι ὡς πρὸς τὴν ἵδρυσιν ἀναμνηστικῶν μνημείων καὶ τὴν ἔκδοσιν ἱστορικῶν ἔργων, δι' ἃς εἰδικαὶ ἐπιτροπαὶ θέλουσιν ἐργασθῆ προσεχῶς. Ἡ ἔκθεσις ἀποστέλλεται πρὸς πάντα αἰτοῦντα.

*

Ἐξεδόθη ἔκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ἐκδόσεως τῶν χειρογράφων τοῦ ἀειμνήστου *Σπυρ. Λάμπρου* συνταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ γραμματέως κ. Γ. Χαριτάκη. Ἡ ἔκδοσις τῶν ἀνεκδότων ἔργων τοῦ ἀκαμάτου ἱστοριοδίφου εἶνε ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν σπουδαιοτάτη ἀλλὰ καὶ πολυδάπανος, διὸ καὶ ἐπικαλεῖται ἡ Ἐπιτροπὴ τὴν ἀρωγὴν πάντων τῶν δυναμένων νὰ συνδράμωσι τὸ ἔργον αὐτῆς.

*

Δημ. Ζωγράφου, Ἱστορία τῆς Ἑλλην. Γεωργίας. Τόμος Α'. 1821 — 1833. Διὰ πρώτην φορὰν ἐκδίδεται συστηματικὴ ἱστορία τῆς Ἑλλ. Γεωργίας, διὸ καὶ ἀπητήθη ἐργασία κοπιώδης. Περιέχεται μεθοδικῶς πᾶσα πληροφορία, παρατίθενται ἔγγραφα, νόμοι, ψηφίσματα, στατιστικαὶ καὶ ἰδιαίτατα ἡ μέριμνα τοῦ Καποδίστρια διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Γεωργικοῦ πλούτου τῆς χώρας. Θὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ ἔκδοσις ἐννέα ἄλλων τόμων. Ἡ ἐργασία τοῦ κ. Ζωγράφου εἶνε λίαν ἐπιμελημένη καὶ εὐσυνείδητος.

*

Ὀγκωδέστατος ἐξ 700 περίπου σελίδων ἐξεδόθη ὁ *Πανηγυρικὸς τόμος* ἐπὶ τῇ 75ετηρίδι τῆς *Ριζαρείου σχολῆς* (1844 – 1919), συνεργασίᾳ καθηγητῶν καὶ τροφίμων αὐτῆς, ὧν δημοσιεύονται ἐπιστημονικαὶ πραγματεῖαι πολλῆς ἀξίας. Ὁ τόμος οὗτος ἀποτελεῖ πνευματικὸν μνημεῖον, ἀντάξιον τῆς σχολῆς, ἐρευνῶνται δὲ θέματα σχετικὰ πρὸς τὴν θρησκευτικὴν ἔρευναν καὶ κίνησιν.

*

Λίαν ἐνδιαφέρουσαι αἱ *Πνευματιστικαὶ ἀνακοινώσεις*, ἃς ἐξέδωκεν ὁ κ. Λάμπρος Μπερώτας Σκοπὸς αὐτῶν εἶνε ἡ διάδοσις νεωτέρων φαινομένων τῆς πνευματιστικῆς κινήσεως, πειραμάτων καὶ ἰδεῶν. Θὰ ἀποτελεσθοῦν ἐξ ἑπτὰ ἐν ὅλῳ τόμων. Εἶνε μία ἐργασία πρωτότυπος καὶ σοβαρά.

*

Βιβλιοθήκη ὠφελίμων γνώσεων Σειρὰ ἐκδόσεων τοῦ ἐν Φαναρίῳ Κ)πόλεως «Ἀγαθοεργοῦ Συλλόγου Ἑλληνίδων» Τρία τεύχη ἐξεδόθησαν. Βιβλ. Βασιλείου.

*

Ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Δραγάτση ἐξεδόθη ὁ *Χαιρετισμὸς τοῦ Ὑψηλάντου*, ἤτοι ὁ ὕμνος τῶν Ἱερολοχιτῶν, Ἑλλ. πρωτότυπος μελωδία τοῦ 1800, ἄγνωστον ὑπό τινος συντεθεῖσα ἐπὶ στίχων τοῦ Α. Κοραῆ.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

«*Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιθεώρησις*». Ζ. Ζαμάνη. Ἐκδοτικὸς οἶκος Δημητράκου. Φεβρ. 1921.

«*Ἕων*», Δεκαπενθήμερος φιλοσοφικὴ καὶ μεταφυσικὴ Ἐπιθεώρησις. Διευθυντὴς Α. Χατζηαποστόλου

«*Σκέψη*». Δίμηνον λογοτεχνικὸν περιοδικόν, ἐκδιδόμενον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὑπὸ τοῦ κ. Α. Κόμη.

«*Ἑλληνισμός*». Ἐπανέλαβε τὴν ἔκδοσίν του ἡ ἑβδομαδιαία ἐξωτερικὴ ἐπιθεώρησις συντασσομένη ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Καζάζη τοῦ εἰδικωτάτου διὰ τὰ Ἀνατολικὰ ζητήματα.

«*Σύντροφος*» Περιοδικὸν τῆς Χριστιανικῆς Ἀδελφότητος τῶν Νέων. Ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς πνευματικῆς, κοινωνικῆς καὶ ἠθικοθρησκευτικῆς ζωῆς καὶ εἰς τὴν ἐπιδίωξιν τῆς σωματικῆς ὑγείας καὶ τοῦ αἰσθήματος τῆς ἀλληλεγγύης.

«*Ἀτλαντίς*». Τεῦχος Μαρτίου 1921. Ἐκ τῶν περιεχομένων: Ἡ Ἑκατονταετηρὶς τῆς Ἐθνεγερσίας. Οἱ Κυβερνῆται τῆς πρώτης Ἑκατονταετίας.—Αἱ Αἰώνιοι Ἀθῆναι.—Ἡ Ἑλλην. φιλολογία καὶ τέχνη κατὰ τὸ 1920 ὑπὸ Δ. Ι. Καλογεροπούλου.—Ἡ τελευταία συμβουλή, διήγημα Δ. Ι Καλογεροπούλου.—Ἡ ξαναβαφτισμένη ὑπὸ Χ. Χρηστοβασίλη.—Ἀττικὰ Χρονικά, ὑπὸ Δίκ.—Ὁ Ζὰν Κὴτς καὶ ἡ κριτική.

«*Ἐθνικὴ Ζωή*». Νέον δεκαπενθήμερον εἰκονογραφημένον περιοδικόν, ἐκδιδόμενον ἐν Ἀθήναις. Διευθυντὴς Εὐαγ. Μαυρογένης. Ὕλη ποικίλη καὶ ἐκλεκτή.

Διὰ τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ συνδρομητὰς ἡ συνδρομὴ ἐννοεῖται πάντοτε εἰς φράγκα χρυσᾶ καὶ οὐχὶ εἰς δραχμὰς καὶ ἐὰν ἤθελε πληρωθῇ αὕτη εἰς Ἀθήνας.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱδρυθεῖσα τῷ 1841

Μετοχικὸν κεφάλαιον δρ. 20.000.000
Ἀποθεματικὸν . . » 13.000.000

Ἔκδοσις τραπεζιτικῶν γραμματίων.—Προεξοφλήσεις. — Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρηματογράφων καὶ ἐμπορευμάτων. — Δάνεια ἐνυπόθηκα —Δάνεια πρὸς νομικὰ πρόσωπα καὶ γεωργούς —Ἀγορὰ καὶ πώλησις συναλλάγματος. Πιστωτικαὶ ἐπιστολαί. — Καταθέσεις ἐν ὄψει καὶ εἰς ἀνοικτὸν λ)σμόν.— Καταθέσεις ἔντοκοι. Ταμιευτήριον.—Ταμεῖον τίτλων πρὸς φύλαξιν.

ΔΙΑ ΤΟΥΣ κ. κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ

Παρακαλοῦνται οἱ καθυστεροῦντες ἐκ τῶν συνδρομητῶν μας τὴν συνδρομήν των νὰ ἀποστείλουν αὐτὴν πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις Διεύθυνσιν.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Διακηρύττει ὅτι

Ἐκτίθεται εἰς ἐπαναληπτικὴν μειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐνεργηθησομένην ἐν τῷ Δημαρχείῳ Ἀθηνῶν τὴν 27ην Μαΐου ἐ. ἔ. ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 11—12 ἐνώπιον τῆς Δημαρχικῆς Ἐπιτροπῆς ἡ καθαριότης καὶ τὸ κατάβρεγμα τῆς κωμοπόλεως Κηφισσίας καὶ τοῦ χωρίου Ἀμαρουσίου διὰ τὸ ἔτος 1921—1922 συμφώνως μὲ τοὺς προϋπολογισμοὺς δαπάνης καὶ τὰς συγγραφὰς ὑποχρεώσεων καὶ ὑπὸ τοὺς ὅρους τῶν σχετικῶν πλήρων διακηρύξεων τῶν ἐκτεθειμένων ἐν τῷ Δημαρχείῳ (Τμῆμα Ὁδοποιίας).

Ὁ Δήμαρχος Γ. ΤΣΟΧΑΣ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Δημοπρασίας Δήμου Ἀθηναίων

Προκηρύσσεται μειοδοτικὴ δημοπρασία, γενησομένη ἐν τῷ Δημοτικῷ Καταστήματι καὶ ἐνώπιον τῆς Δημαρχικῆς Ἐπιτροπῆς, τὴν εἰκοστὴν ἑβδόμην (27) Μαΐου ἐ. ἔ. ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 11—12 π.μ. διὰ τὴν προμήθειαν τοῦ ἀναγκαιοῦντος κηροῦ πρὸς χρῆσιν τῶν ἱερῶν ναῶν τοῦ Α' καὶ Β' Δημοτικῶν Νεκροταφείων, ὡς πρὸς τὸ οἰκονομικὸν ἔτος 1921—1922 ὑπολογιζομένου ἐτησίως εἰς χιλίας διακοσίας δραχμάς. Οἱ βουλόμενοι δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν τῶν ὅρων τῆς δημοπρασίας προσερχόμενοι εἰς τὸ Γραφεῖον Διοικήσεως τοῦ Δήμου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17 Μαΐου 1921.

Ὁ Δήμαρχος Γ. Α. ΤΣΟΧΑΣ

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΔΡΑ : ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ : ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

Η ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΙΔΡΥΘΗ ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟ ΠΟΛΛΩΝ ΑΛΛΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΩΝ

Κεφαλαιον Μετοχικὸν	**Δρ.**	**6.000.000**
Καταβεβλημένον	»	**1.500.000**
Ἀποθεματικὸν	»	**1.820.000**

ΕΡΓΑΣΙΑΙ :

—Ἡ Λαϊκὴ Τράπεζα πωλεῖ συναλλάγματα ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἀγοράζει ἐπιταγὲς (chèques) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

—Εἰσπράττει γραμμάτια τρίτων καὶ τοκομερίδια.

—Πωλεῖ καὶ ἀγοράζει παντὸς εἴδους χρεώγραφα καὶ λαχειοφόρους ὁμολογίας.

—Χορηγεῖ δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ κοσμημάτων.

—Δέχεται καταθέσεις εἰς πρώτην ζήτησιν, ἐπὶ προθεσμίᾳ καὶ καταθέσεις ταμιευτηρίου.

—Ἐν γένει δ' ἐκτελεῖ πᾶσαν ἐργασίαν, τραπεζιτικῆς ἐργασίας.

Γενικὸς Διευθυντὴς : Δ. ΛΟΒΕΡΔΟΣ

ΤΥΠΟΙΣ «ΚΡΑΤΟΥΣ» Θ. Τζαβέλλα.—Ὁδὸς Ἀριστείδου 1.